

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE

Právnická fakulta

DIPLOMOVÁ PRÁCE

2013

Gabriela Heřmánková

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE

Právnická fakulta

**Řešení investičních sporů z pohledu
rozhodovací praxe mezinárodních
rozhodčích soudů**

Diplomová práce

Vypracovala: Bc. Gabriela Heřmánková

Vedoucí diplomové práce: JUDr. Petr Dobiáš

Leden 2013

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem předkládanou diplomovou práci vypracovala samostatně, všechny použité materiály a literatura byly řádně citovány a práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

V Praze dne

Poděkování

Na tomto místě bych ráda poděkovala JUDr. Petru Dobiášovi za vedení mé diplomové práce, za jeho cenné rady a konzultace a za podporu při jejím vyhotovování. Dále bych ráda poděkovala svým rodičům za výjimečnou podporu, kterou mi věnovali po celou dobu mého studia.

Obsah

Úvod.....	1
1. Mezinárodní investiční spory a způsoby jejich řešení.....	3
1.1. Pojem „mezinárodní investiční spor“	3
1.2. Historie řešení mezinárodních investičních sporů	8
1.3. Způsoby řešení mezinárodních investičních sporů.....	10
1.3.1. Řešení sporu před stálým mezinárodním rozhodčím soudem.....	15
1.3.2. Investiční rozhodčí řízení <i>ad hoc</i>	18
1.3.3. Řešení mezinárodních investičních sporů v soudním řízení, soudním řízení správním a správním řízení.....	20
1.3.4. Smírčí řízení	22
2. Řešení mezinárodních investičních sporů	23
2.1. Řešení mezinárodních investičních sporů před Mezinárodním střediskem pro řešení sporů z investic	23
2.1.1. Organizační struktura ICSID.....	24
2.1.2. Úmluva o řešení sporů z investic mezi státy a občany druhých států, Regulace a pravidla.....	25
2.1.3. Dodatková pravidla ICSID.....	26
2.1.4. Zahájení řízení a jmenování rozhodců	27
2.1.5. Rozhodné právo hmotné a procesní	28
2.1.6. Náklady řízení	33
2.1.7. Přezkum a výkon nálezu	34
2.2. Řešení investičních sporů <i>ad hoc</i> podle Rozhodčích pravidel UNCITRAL	36
2.2.1. Obecně Řešení investičních sporů dle pravidel UNCITRAL	36
2.2.2. Zahájení řízení a jmenování rozhodců	37
2.2.3. Rozhodné právo hmotné a procesní	38
2.2.4. Náklady řízení	40
2.2.5. Výkon a přezkum nálezu.....	42
3. Současné problémy řešení investičních sporů v mezinárodním rozhodčím řízení z pohledu rozhodovací praxe rozhodčích tribunálů	44
3.1. Transparentnost rozhodčího řízení.....	45
3.1.1. Transparentnost rozhodčího řízení před ICSID	46
3.1.2. Transparentnost rozhodčího řízení <i>ad hoc</i> dle Rozhodčích pravidel UNCITRAL	49

3.1.3.	Dílčí závěr	52
3.2.	Nestrannost a nezávislost rozhodců	52
3.2.1.	Nestrannost a nezávislost rozhodců v rozhodovací praxi tribunálů ICSID	53
3.2.2.	Nestrannost a nezávislost rozhodců v rozhodovací praxi tribunálů dle Rozhodčích pravidel UNCITRAL	55
3.2.3.	Dílčí závěr	58
3.3.	Nejednotnost rozhodovací praxe rozhodčích tribunálů	58
3.3.1.	Nejednotnost rozhodovací praxe ICSID	59
3.3.2.	Nejednotnost rozhodovací praxe rozhodčích tribunálů <i>ad hoc</i> podle Rozhodčích pravidel UNCITRAL	61
3.3.3.	Dílčí závěr	62
	Závěr	64
	Seznam zkratk	66
	Seznam použité literatury	67
	Seznam použitých právních předpisů	69
	Seznam citovaných rozhodnutí	84
	Seznam internetových zdrojů	87

Úvod

Tato práce si klade za cíl především vystihnout nejaktuálnější dění v oblasti řešení sporů z investic mezinárodními rozhodčími soudy, a to s důrazem na rozdíly mezi rozhodčím řízením podle pravidel stálých rozhodčích soudů, zejména dle Úmluvy o řešení sporů z investic mezi státy a občany druhých států, a rozhodčím řízením vedeným *ad hoc* podle Rozhodčích pravidel UNCITRAL.

Problematika řešení mezinárodních sporů z investic zahrnuje řadu oblastí, které se nabízejí k bližšímu nahlédnutí a zkoumání. Vzhledem k omezenému rozsahu této práce se však nebudu moci věnovat všem právním okruhům a otázkám, které se při pohledu na její název nabízejí, a zaměřím se tak pouze na srovnání dvou variantních modelů řešení mezinárodních investičních sporů, jak je popsáno výše. U ostatních modelů řešení mezinárodních sporů z investic se tak zastavím pouze okrajově v rámci historického shrnutí nebo v souvislosti s konkrétním problémem. Ani v takto vymezeném okruhu ovšem nebude možné shrnout veškerou problematiku, jíž je možné se z hlediska řešení investičních sporů v mezinárodním rozhodčím řízení věnovat, a proto se zaměřím na rozdíly v této oblasti v současnosti nejvíce palčivé a diskutované, jimiž jsou především otázka transparentnosti řízení a otázka možnosti účasti třetích osob v řízení, tzv. *amici curiae*.

První kapitola práce obsahuje věcný a historický úvod do oblasti řešení mezinárodních sporů z investic. Od pojmového vymezení mezinárodního investičního sporu přes stručný exkurs do vývoje mezinárodních investic a do vývoje právní ochrany investic a řešení sporů z nich vzešlých, až po podrobnější vymezení modelů jejich řešení nejčastěji používaných v současnosti. Poslední část kapitoly věnující se právě způsobům řešení sporů z investic obsahuje podrobnější seznámení, především co do vymezení jejich aplikace a významu jednotlivých modelů jakožto jedné z variant jmenovaných v ujednáních některých bilaterálních či multilaterálních dohod o ochraně investic.

Další kapitola této diplomové práce se věnuje již konkrétně dvěma v současnosti nejčastěji používaným modelům řešení mezinárodních sporů z investic, a to institucionálnímu rozhodčímu řízení podle Úmluvy o řešení sporů z investic mezi státy a občany druhých států vedenému před ICSID a rozhodčímu řízení vedenému *ad hoc*

podle Rozhodčích pravidel UNCITRAL z roku 1976. Volba tohoto souboru pravidel vytvořených pod záštitou UNCITRAL je dána zejména tím, že právě tato pravidla jsou pro řešení sporů z investic jednou z nejčastěji využívaných variant. Z tohoto důvodu v této práci nebudou zohledněna Rozhodčí pravidla UNCITRAL 2010, kolem nichž se ještě nestačila vytvořit dostatečná rozhodovací praxe. Kapitola je zaměřena zejména na procesní charakteristiku dvou výše uvedených rozhodčích řízení a na jejich jednotlivá specifika.

V poslední kapitole pak bude dán důraz na tři okruhy otázek procesní povahy, v nichž jsou v současnosti shledávány největší hrozby pro systém řešení sporů z investic v rámci mezinárodního rozhodčího řízení, přičemž důraz bude kladen na rozdíly přístupů konkrétních rozhodčích tribunálů k těmto otázkám v rámci jejich rozhodovací praxe. Jde o otázku transparentnosti řízení se zaměřením na problematiku účasti třetí osoby. Dále pak o otázku jmenování rozhodců a tzv. výzvy ke zpřístupnění informací o jejich vztahu k řízení. Nakonec bude v této kapitole řešena otázka rozdílnosti rozhodování jednotlivých rozhodčích soudů a problematika „precedentu“ v rozhodčích řízeních *ad hoc* podle Rozhodčích pravidel UNCITRAL a podle Washingtonské úmluvy.

1. Mezinárodní investiční spory a způsoby jejich řešení

1.1. Pojem „mezinárodní investiční spor“

Mezinárodními investičními spory se rozumí spory vedené na jedné straně mezi investorem zahraniční investice a státem, ve kterém investor svou investici umístil, tzv. hostitelským státem. Subjekty tohoto sporu jsou tedy investor a stát, na jehož území byla investice umístěna. Nutno ovšem podotknout, že stát je v tomto vztahu v postavení mocenském (vrchnostenském) a nikoli v postavení subjektu soukromého práva, jak tomu je u mezinárodních sporů obchodních. Na rozdíl obchodních sporů a sporů mezi státy, kde jsou si strany ve svém postavení rovné, a to nejen procesně právně, ale i z pohledu hmotného práva, v případě mezinárodního sporu z investic jde o tzv. spor diagonální - spor, jehož subjekty nejsou v rovnocenném hmotněprávním postavení. Investorem tedy může být fyzická osoba nebo právnická osoba.

Aby spor mohl být kvalifikován jako mezinárodní, musí být naplněna podmínka přítomnosti mezinárodního prvku. Tento mezinárodní prvek je vyjádřen právě prostřednictvím subjektu soukromého práva, tedy investora, který je fyzickou nebo právnickou osobou jiného státu, než státu, v němž je umístěna investice. Příslušnost fyzické osoby k tomuto jinému státu je vyjádřena jeho státní příslušností. V případě vícenásobné státní příslušnosti postačí skutečnost, že jedna ze státních příslušností investora odpovídá státní příslušnosti požadované dohodou o ochraně investic, na jejímž základě investor uplatňuje svá práva. Problém nastává až v případě, že investor má zároveň státní příslušnost hostitelského státu. Článek 25 Washingtonské úmluvy pro takový případ výslovně stanoví, že osoba mající k datu předložení sporu k řízení před ICSID i k datu registrace žádosti občanství smluvního státu strany ve sporu i jiného smluvního státu, není pro účely Washingtonské dohody „občanem jiného smluvního státu“. Taková osoba nesplňuje definici investora, což má za důsledek neexistenci pravomoci ICSID v daném případě. Poněkud složitější je to s určením příslušnosti právnické osoby k tomu kterému státu, tedy určení domicilu investora, které může vycházet z jedné z více zásad. Mezinárodní prvek tak může být určen místem založení právnické osoby, jež byla založena podle práva jiného státu než státu, v němž je umístěna investice (vycházíme-li ze zásady *legis incorporalis*) nebo místem sídla právnické osoby, které se nachází ve státě odlišném od státu, v němž je

umístěna investice (vycházíme-li ze zásady *legis sitae*) nebo dokonce místem, z něhož je právnická osoba kontrolována (vycházíme-li ze zásady nejužšího vztahu). Správné určení domicilu investora patří mezi jednu ze základních otázek, jejichž řešení je zásadní pro vůbec započatí řešení sporu. Alexandr J. Bělohávek¹ zdůrazňuje převahu určování domicilu investora podle zásady tzv. faktického domicilu.

K vytvoření řádné představy o tom, co je mezinárodním investičním sporem, je dále potřeba vymezit, co je to investice. Řada odborné literatury se problematikou definice investice rozsáhle zabývá a nutno poznamenat, že v souvislosti se stále narůstající vzájemnou propojeností národních ekonomik nejen v oblasti obchodu, ale i co se týče technického a technologického vývoje, mění se i pojem investice v závislosti na těchto změnách. Obecně je možné investici charakterizovat jako umístění zahraničního kapitálu za účelem jeho zhodnocení do státu odlišného od státu investora. Z pohledu mezinárodní ekonomické teorie pojem zahraniční kapitál zahrnuje přímé zahraniční investice, portfoliové investice, úvěry poskytované mezinárodními organizacemi a další soukromé a veřejné toky kapitálu, přičemž v případě přímých zahraničních investic a portfoliových investic se jedná o soukromý zahraniční kapitál. Právě tento soukromý zahraniční kapitál je předmětem mezinárodních sporů z investic.

Jak už bylo uvedeno výše, subjekty mezinárodního investičního sporu jsou investor a stát, v němž je investice umístěna, odlišný od státu investora. Objektem tohoto vztahu je právě investice. Právní vymezení pojmu investice není dosud jednoznačné. Mezinárodně právně všeobecně akceptovaná definice prozatím neexistuje, a proto je nutné vycházet z definic tohoto pojmu tak, jak jsou stanoveny v bilaterálních nebo multilaterálních mezinárodních dohodách o ochraně investic, popřípadě ve smlouvě mezi státem a investorem (kontrakt) nebo ve vnitrostátním předpise. Je-li spor řešen před ICSID podle Washingtonské úmluvy, přistupuje k definici investice ve výše uvedených zdrojích ještě vymezení investice v článku 25 Washingtonské úmluvy², do

¹ BĚLOHLÁVEK Alexander J. *Způsoby řešení sporů v souvislosti s ochranou mezinárodních investic. Právní rozhledy.* 2006, č. 2, s. 55. Dostupný také z WWW: <<http://www.beck-online.cz/legalis/document-view.seam?type=html&documentId=nrptembqgzpxa4s7gjpzg5dsl42tk&conversationId=211746#selected-node>>.

² Česko. Sdělení federálního Ministerstva zahraničních věcí č. 420 ze dne 8. dubna 1992, o sjednání Úmluvy o řešení sporů z investic mezi státy a občany druhých států, čl. 25. In *Sbírka zákonů, Česká republika.* 2001, částka 98, s. 5688. Dostupný také z WWW: <<http://www.beck-online.cz/legalis/document-view.seam?type=html&documentId=onrf6mjzhez6nbsgawta&conversationId=211999#selected-node>>.

níž se výše uvedené definice musí takzvaně „vejít“, aby bylo možné spor podle Washingtonské úmluvy řešit. Vymezení investice tak, jak je konstruováno v článku 25 Washingtonské úmluvy, je dostatečně široké, aby mohlo obsáhnout co možná nejdříve vymezené definice tohoto pojmu v bilaterálních či multilaterálních dohodách o ochraně investic nebo kontraktech a mohla tak být splněna jedna z podmínek pravomoci ICSID k řešení sporu, což dokládá mnohá judikatura ICSID.

Mezi průlomová rozhodnutí³, zejména ve vztahu k pojmu investice, patřilo zejména rozhodnutí ve věci *Fedax v. Venezuela*⁴, které odstartovalo tak tendenci vykládat tento pojem dostatečně široce⁵. Neexistence jednotné definice investice totiž umožňuje, aby byl tento pojem hojně využíván ať už v kontraktech, v bilaterálních či multilaterálních dohodách nebo ve vnitrostátních předpisech hostitelských států⁶.

Tendenci vykládat investici široce hodnotí M. Sornarajah⁷ v závislosti na tom, mezi kterými státy je dohoda o ochraně investic uzavírána, přičemž účastníky dohody rozlišuje na země kapitál vyvážející země a kapitál dovážející. Dohody o ochraně investic vytvářené zeměmi, které kapitál vyvážejí, ve spojení s rozhodčími tribunály, jejichž úlohou je mimo jiné vyložit pojem investice obsažený v dohodě příslušné k řešení sporu, a ve spojení s odbornou obcí jsou dle M. Sornarajah příčinou širokého pojetí tohoto pojmu. Důsledkem tohoto postoje jsou časté případy zahrnutí dalších právních či finančních instrumentů pod pojem investice, a tudíž pod mezinárodní ochranu, v oblasti zemí, které kapitál vyvážejí a jež si tak jeho ochranu zajišťují. Jde například o portfoliové investice, práva duševního vlastnictví či tzv. „*administrative rights*“, tedy práva, jejichž vlastníkem se investor stane v důsledku správního řízení v hostitelském státě a jejichž obdržení je často investice na území hostitelského státu podmíněna.

Pro ucelenější představu o úloze pojmu investice v prostředí řešení sporů z investic je vhodné uvést několik příkladů jejího použití v dohodách o ochraně investic,

³ Podrobněji viz kapitola 2.1.5 této práce.

⁴ ICSID Case No. ARB/96/3, Nález, *Fedax N.V. v The Republic of Venezuela*.

⁵ Podobný přístup širokého pojetí pojmu investice je možné vidět také v řešení sporu ČSOB v. Slovenská republika. Viz odstavec 91 Rozhodnutí tribunálu o námitkách proti příslušnosti. Dostupný také z WWW: https://icsid.worldbank.org/ICSID/FrontServlet?requestType=CasesRH&actionVal=showDoc&docId=DC556_En&caseId=C160.

⁶ DOLZER, Rudolf; SCHREUER, Christoph. *Principles of International Investment Law*. 1. vyd. New York : Oxford University Press Inc, 2008, s. 60, 433 s., ISBN 978-0-19-921175-3.

⁷ SORNARAJAH, M. *The International Law on Foreign Investment*. 3. vyd. New York: Cambridge University Press, 2010, 525 s., ISBN 978-0- 521-76327-1.

případně v právních normách hostitelského státu. Výklad pojmu investice podle čl. 25 Washingtonské úmluvy totiž není jediným možným výkladem ani jediným používaným. V tomto ohledu je nutné rozlišovat, zda se jedná o spor řešený před ICSID podle Washingtonské úmluvy či o spor řešený před jinými rozhodčími soudy, popřípadě podle pravidel stanovených *ad hoc*. Je-li spor řešen před ICSID, posuzuje se definice investice jednak podle článku 25 Washingtonské úmluvy, a to za účelem určení, zda má ICSID k řešení sporu pravomoc, a jednak podle definice investice tak, jak je definována v mezinárodní dohodě o ochraně investic, která se na daný spor aplikuje, obsahující souhlas stran dohody s jurisdikcí ICSID. Jak uvádí Dolzer a Schreuer⁸: „*Bilaterální dohody o ochraně investic umožňující jurisdikci ICSID neodkazují za účelem definování ‚investice‘ na článek 25 Úmluvy ICSID (Washingtonské úmluvy - pozn. autorky), namísto toho však typicky obsahují vlastní definici ‚investice‘, ...*“. Definice pojmu investice v Bilaterálních dohodách o ochraně investic mají dle Schreuera⁹ často velmi podobnou strukturu. Obsahující obecný popis následovaný demonstrativním výčtem aktiv, mezi nimiž zpravidla bývají zařazena „*tradiční majetková práva, podíly na společnostech, peněžní nároky a práva na plnění, práva duševního a průmyslového vlastnictví, koncesní nebo obdobná práva*“. Co se týče bilaterálních dohod o ochraně investic uzavřených Českou republikou, struktura definice investice je obdobná struktura tak, jak ji popisuje Schreuer. Odlišnosti mezi jednotlivými bilaterálními dohodami lze však nalézt jak v obsahu obecné části definice, tak v konkrétních demonstrativních výčtech práv a finančních nástrojů v dohodě výslovně jmenovaných jakožto příklady investice.

Multilaterální dohody o ochraně investic, mezi něž se řadí zejména Dohoda k energetické chartě¹⁰ a Severoamerická dohoda o volném obchodu¹¹ převzaly obdobný model definice investice, s jakým se můžeme setkat v dohodách bilaterálních. Stejně tak i návrhy multilaterálních dohod o ochraně investic z rukou

⁸ DOLZER Rudolf; SCHREUER Christoph. *Principles of International Investment Law*. 1. vyd. New York : Oxford University Press Inc, 2008, s. 60, 433 s., ISBN 978-0-19-921175-3.

⁹ SCHREUER Christoph H. *The ICSID Convention. A Commentary*. 2. vyd. Cambridge : University Press, 2009, s. 122, 1524 s., ISBN 978-0-521-88559-1.

¹⁰ Česká republika. Sdělení Ministerstva zahraničních věcí č. 372 ze dne 30. prosince 1999, o sjednání Dohody k Energetické chartě. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 1999, částka 112, s. 7730. Dostupný z WWW: http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=372/1999&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy.

¹¹ North American Free Trade Agreement. Podepsaná 17. prosince 1993. Platná od 1. ledna 1994. Dostupná z WWW: <http://www.nafta-sec-alena.org/en/view.aspx?x=343&mtpiID=ALL>.

OECD jako návrh Multilaterální dohody o ochraně investic¹² z roku 1998 nebo mnohem dřívější návrh Dohody o ochraně zahraničního majetku¹³ z roku 1967, který se stal inspirací právě pro mnohé bilaterální dohody o ochraně investic¹⁴ (a to nejen co se týče vymezení investice).

Umístění investice investorem ve státě odlišném od státu investora ještě nepředpokládá automaticky vznik sporu. Spor z investice vzniká mezi investorem a hostitelským státem teprve v případě porušení povinnosti stanovené (i) ve smlouvě mezi investorem a hostitelským státem, (ii) v bilaterální či multilaterální dohodě o ochraně investic uzavřené mezi hostitelským státem a státem investora nebo (iii) v právním předpise hostitelského státu.

Porušení povinnosti státem zpravidla spočívá, bez ohledu na to, v jaké právní formě byla tato povinnost zakotvena, ve vyvlastnění investice, a to jak ve vyvlastnění v jeho původním slova smyslu, tak ve vyvlastnění pojímaném širěji. Toto širší pojetí vyvlastnění má původ jednak v definicích vyvlastnění obsažených v bilaterálních nebo multilaterálních smlouvách o ochraně investic, a jednak v jurisdikci mezinárodních rozhodčích tribunálů. Podobně jako v případě pojmu investice i v případě pojmu vyvlastnění neexistuje jeho jednotná definice, z čehož plyne (jako u pojmu investice) tendence vykládat tento pojem spíše široce, zřejmá jak z dohod o ochraně investic, tak z rozhodovací praxe. Pod vyvlastněním neboli expropriací v původním slova smyslu se rozumí zabránění majetku státem (vládou¹⁵) za náhradu. Podmínky specifikující toto obecné vymezení, týkající se způsobů zabránění, stejně jako výše i rozsahu a formy náhrady, které v tom daném případě musí být splněny, mohou být stanoveny kontraktem nebo dohodou o ochraně investic nebo jinými relevantními dohodami uzavřenými mezi státem a investorem. Pod širší pojetí expropriace potom můžeme zařadit i jiná opatření „srovnatelná s vyvlastněním“. Někdy se také, namísto expropriace

¹² OECD. International Investment Agreements. Multilateral Investment Agreement. *Draft MAI Negotiating Text* [online]. 1998 [cit. 2012-04-17]. Dostupná z WWW: <http://www1.oecd.org/daf/mai/pdf/ng/ng987r1e.pdf>.

¹³ OECD. International Investment Agreements. OECD work on international investment law. *The Protection of Foreign Property : Draft Convention and Resolution of the Council* [online]. 1967 [cit. 2012-04-17]. Dostupná z WWW: <http://www.oecd.org/dataoecd/35/4/39286571.pdf>.

¹⁴ HARTEN, Gus, Van. *Investment Treaty Arbitration and Public Law*. 1. vyd. New York : Oxford University Press Inc., 2007, 214 s., ISBN 978-0-19-955214-6.

¹⁵ McLACHLAN, Campbell; SHORE, Laurence; WEINIGER, Matthew. *International Investment Arbitration : Substantive principles*. 1. vyd. New York : Oxford University Press, 2007, s. 266, ISBN 978-0-19-928664-5.

v užším a v širším slova smyslu, rozlišuje vyvlastnění na vyvlastnění přímé a nepřímé¹⁶. Pojem přímé vyvlastnění („*direct expropriation*“) je obsahově shodný s vyvlastněním v jeho původním slova smyslu, tak jak je popsáno výše. Pojem nepřímého vyvlastnění („*indirect expropriation*“) zavedla až praxe mezinárodních rozhodčích soudů. Definování nepřímého vyvlastnění rozhodčími tribunály spočívá mimo jiné ve vymezení, co vyvlastněním, a to ani nepřímým, není. Jako vyvlastnění tak podle dosavadních závěrů mezinárodních rozhodčích soudů není možné posuzovat například opomenutí státu, tedy jeho nekonání, pokud by vyvlastnění záleželo pouze v něm, jak vyplývá například z rozhodčího nálezu ve věci *Eudoro Armando Olguín v. Republic of Paraguay*¹⁷. Konání státu pak může záležet ve více jednáních na sebe navzájem navazujících a není tedy limitováno na jeden jediný úkon. Tak je tomu například při tzv. plíživé expropriaci (*creeping expropriation*), kdy „*opatření nebo série opatření nakonec stejně může vyústit v zabránění, přestože jednotlivé kroky daného postupu formálně nesměřují k zabránění nebo převodu právního důvodu*“ (vlastnického titulu), jak nalezl tribunál ICSID ve věci *Compañia del Desarrollo de Santa Elena, S.A. v. The Republic of Costa Rica*¹⁸. Ne všechny tribunály se ovšem ve vymezení šíře pojmu expropriace shodují, což ústí v nejednotnou judikaturu¹⁹.

1.2. Historie řešení mezinárodních investičních sporů

Řešení mezinárodních sporů z investic nebylo vždy chápáno jako řešení sporu, jehož účastníky byl na jedné straně stát a na druhé straně soukromý investor, jak je tomu nyní. Stejně tak předmětem těchto sporů nebyla vždy investice v dnešním slova smyslu. V prvních mezinárodních sporech tohoto charakteru, tedy sporech vycházejících ze situace, kdy stát, v němž měl zahraniční soukromý subjekt (často jedinec - fyzická osoba) svůj majetek, tento majetek určitým způsobem ohrozil a porušil

¹⁶ McLACHLAN, Campbell; SHORE, Laurence; WEINIGER, Matthew. *International Investment Arbitration : Substantive principles*. 1. vyd. New York : Oxford University Press, 2007, s. 290-297, ISBN 978-0-19-928664-5.

¹⁷ Odst. 83 a 84 ICSID Case No. ARB/98/5, Nález, *Eudoro Armando Olguín (Claimant) v Republic of Paraguay*.

¹⁸ Odst. 76 ICSID Case No. ARB/96/1, Nález, *Compañia del Desarrollo de Santa Elena, S.A. (Claimant) v Republic of Costa Rica*.

¹⁹ Podrobněji viz McLACHLAN, Campbell; SHORE, Laurence; WEINIGER, Matthew. *International Investment Arbitration : Substantive principles*. 1. vyd. New York : Oxford University Press, 2007, s. 309-313, ISBN 978-0-19-928664-5.

tak práva, která by tomuto jedinci a vlastníku takového majetku náležela, pokud by šlo o majetek ve státě jeho státní příslušnosti, se k jejich řešení využívalo jiných prostředků. Právo státu, v němž byla investice umístěna, nebylo k řešení takových sporů dostačující, a to ani ve spojení s mezinárodním obyčejovým právem²⁰. Nejen k ochraně práv státního příslušníka jednoho státu uplatňovaných ve státě druhém, ale i k řešení sporů vznikajících z jejich porušení, se začal využívat dávno existující institut diplomatické ochrany – institut mezinárodního práva veřejného. „*Řada sporů týkajících se špatného zacházení cizích státních příslušníků, které vznikly v devatenáctém a na počátku dvacátého století, byla řešena ad hoc tribunály nebo rozhodci, kteří k tomu byli pověřeni buď ustanovením smlouvy, nebo vzájemnou dohodou dvou zúčastněných vlád podat věc k neutrálnímu řešení.*“²¹ Smyslem diplomatické ochrany je chránit zájmy svého státního příslušníka ve sporu, který vznikl mezi ním a druhým státem. Mezinárodní právo veřejné ani soukromé nemělo svého času prostředky, kterými by se jedinec mohl bránit vůči druhému státu, jehož nebyl příslušníkem, sám. Proto za něj tuto úlohu převzal stát jeho příslušnosti. Diplomatická ochrana spočívá v právu státu převzít nárok jednotlivce, který je jeho příslušníkem, a vymáhat ho vůči jinému státu. Ze sporu vzniknuvšího původně mezi jednotlivcem a jiným státem se tak stává spor mezi dvěma státy, který se řeší podle pravidel mezinárodního práva veřejného. Řešení mezinárodních sporů z investic prostřednictvím diplomatické ochrany ale nebylo dlouhodobě udržitelné, a to zejména s přihlédnutím k rostoucímu počtu takových sporů a dále také proto, že rozhodnutí, zda bude diplomatická ochrana v tom kterém případě využita, záleží čistě na rozhodnutí státu, jelikož její užití je jeho právem a nikoli povinností²².

Postupný přerod co se týče mezinárodně právního pohledu na formu ochrany investic a způsoby řešení sporů z nich vznikajících úzce souvisel se světovým ekonomickým a politickým vývojem. Řešení sporů z investic prostřednictvím diplomatické ochrany bylo hojně využíváno ještě v padesátých letech dvacátého století.

²⁰ Srov. CHOVANCOVÁ, Katarína. *International Arbitration Of Investment Disputes : Introduction and Basic Characteristics – Mezinárodní arbitráž investičních sporů : Úvod a základná charakteristika*. 1. vyd. Bratislava : EUROKÓDEX, s. r. o., 2009, s. 77, ISBN 978-80-89447-14-5.

²¹ DUGAN, Christopher F.; WALLACE, Don, Jr.; RUBINS, Noah D.; SABAH, Borzu; *Investor-State Arbitration*. 1. vyd. New York : Oxford University Press, Inc., 2008, s. 35, 791 s. ISBN 978-0-379-21544-1.

²² ŠTURMA, Pavel. *Mezinárodní dohody o ochraně investic a řešení sporů*. 2. vyd. Praha : Linde Praha a. s., 2008, s. 102, ISBN 978-80-7201-709-6.

V souvislosti s dekolonizací, a tudíž s osamostatněním řady rozvojových zemí, narostla potřeba subjektů do těchto zemí investujících zařídit si lepší ochranu, než kterou jim mohly poskytnout soudy, popřípadě správní soudy těchto zemí, odlišné od institucí koloniálních mocností, které zde působily dříve. Ochrana investic tak začala mít podobu smluvního charakteru, a to jak co se týče podmínek investování (pokusy o multilaterální úmluvy, bilaterální dohody o ochraně investic, kontrakty), tak řešení potenciálních sporů z investic (Washingtonská úmluva, rozhodčí doložky v rámci bilaterálních dohod o ochraně investic nebo jako ustanovení kontraktu).²³

1.3. Způsoby řešení mezinárodních investičních sporů

V současné době představuje problematika řešení sporů z investic na mezinárodním poli velmi diskutované téma, které zasahuje do řady oblastí nejen právních, ale i ekonomických a často také politických vztahů. Vzhledem k postupnému a stále rychlejšímu prohlubování mezinárodních ekonomických vztahů po druhé světové válce a dalšímu vývoji těchto vztahů v důsledku dekolonizace v šedesátých a sedmdesátých letech dvacátého století, vznikla řada situací vedoucích k potenciálním sporům z těchto vztahů vznikajících. Šedesátá a sedmdesátá léta dvacátého století byla vzhledem k celkové proměně dosavadního uspořádání průlomová, i co se týče vzniku nových možností investování a pohybu kapitálu, použijeme-li terminologii M. Sornarajaha²⁴, zejména ze zemí kapitál vyvážejících do zemí kapitál dovážejících.

Pro řešení sporů vznikajících z těchto investičních vztahů za období od šedesátých let dvacátého století po současnost vykrytalizovaly tři hlavní modely²⁵. Prvním modelem je řešení sporu před některým ze stálých mezinárodních rozhodčích soudů, z nichž jediným stálým rozhodčím soudem určeným výlučně pro řešení

²³ ŠTURMA, Pavel. *Mezinárodní dohody o ochraně investic a řešení sporů*. 2. vyd. Praha : Linde Praha a. s., 2008, s. 102, ISBN 978-80-7201-709-6.

²⁴ SORNARAJAH, M. *The International Law on Foreign Investment*. 3. vyd. New York: Cambridge University Press, 2010, 525 s., ISBN 978-0-521-76327-1.

²⁵ Alexander J. Bělohávek rozlišuje 5 modelů řešení mezinárodních sporů z investic: 1. rozhodnutí sporu Mezinárodním střediskem pro řešení sporů z investic, 2. řešení sporu před rozhodčím soudem „ad hoc“, 3. řešení sporu před některým ze stálých mezinárodních rozhodčích soudů, 4. řešení sporů v rozhodčím řízení „ad hoc“ a 5. řešení sporů soudem státu, v němž byla nebo je umístěna investice. Viz BĚLOHLÁVEK Alexander J. *Způsoby řešení sporů v souvislosti s ochranou mezinárodních investic. Právní rozhledy*. 2006, č. 2, s. 55. Dostupný také z WWW: <<http://www.beck-online.cz/legalis/document-view.seam?type=html&documentId=nrptembqzpxa4s7gjpg5dsl42tk&conversationId=211746#selected-node>>.

mezinárodních sporů z investic je právě Mezinárodní středisko pro řešení sporů z investic. Ostatní stálé mezinárodní rozhodčí soudy jsou, pokud ne výlučně²⁶, tak zpravidla alespoň primárně²⁷ zaměřeny na rozhodování mezinárodních sporů z obchodních vztahů, popřípadě na rozhodování sporů mezi státy²⁸. Druhým způsobem řešení sporů z investic je rozhodování sporu před rozhodčím soudem jmenovaným *ad hoc*, přičemž jmenování rozhodčího soudu (rozhodce, popřípadě senátu) může vyplývat z ujednání stran inkorporovaného přímo ve smlouvě upravující jejich původní vztah (kontrakt) v podobě doložky nebo může být upraveno až po vzniku sporu v podobě rozhodčí smlouvy, tzv. „*compromis*“. Variantou je využití tzv. „*appointing authority*“, tedy jmenovacího orgánu, který má za úkol, v případě, že strany nevyužily možnost rozhodce jmenovat, jej jmenovat namísto nich. Jmenovacím orgánem může být v rozhodčích řízeních *ad hoc* obecný soud nebo také některý ze stálých rozhodčích soudů²⁹. Článek 6 Rozhodčích pravidel UNCITRAL stanoví pro takovou situaci postup pro případ, kdy strany sporu neurčí jmenování rozhodců předem. Třetí model řešení sporů z investic spočívá v řízení před soudem, případně správním orgánem státu, v němž je investice umístěna.

Multilaterální i bilaterální dohody o ochraně investic investorům zpravidla nabízejí hned několik způsobů (modelů), jimiž se mohou svých práv domáhat. Způsob, jakým může investor nároky vzniklé z porušení povinnosti stanovené ve smlouvě pro stát, v němž je investice umístěna, potom záleží čistě na vůli investora. Jak už bylo zmíněno výše, k řešení sporu nejen před ICSID, je třeba bezpodmínečného souhlasu obou stran sporu. Jak multilaterální, tak bilaterální dohody o ochraně investic, jsou v tomto ohledu koncipovány tak, že souhlas států, tedy stran dohody, je

²⁶ Například Mezinárodní rozhodčí soud Hospodářské komoře Rakouska, ale i mnohé další mezinárodní rozhodčí soudy asijských zemí jako Rozhodčí a smírčí soud při Federaci indických obchodních a průmyslových komor, Vietnamské mezinárodní rozhodčí centrum při Vietnamské obchodní a hospodářské komoře, Obchodní rozhodčí centrum Rady pro spolupráci Arabských států v zálivu v Bahrajnu nebo také Institut rozhodců a mediátorů Nový Zéland nebo Australské centrum pro mezinárodní obchodní rozhodčí řízení.

²⁷ Například Mezinárodní rozhodčí soud při Mezinárodní obchodní komoře, SCC Rozhodčí institut ve Stockholmu, Londýnský mezinárodní rozhodčí soud, Německý institut pro rozhodčí řízení, Rozhodčí instituce švýcarských obchodních komor, Mezinárodní rozhodčí centrum v Singapuru.

²⁸ Například Stálý rozhodčí soud v Haagu.

²⁹ Tuto službu poskytují například následující mezinárodní rozhodčí soudy: Stálý rozhodčí soud v Haagu, Mezinárodní rozhodčí soud při Mezinárodní obchodní komoře, Londýnský mezinárodní rozhodčí soud, SCC Rozhodčí institut ve Stockholmu, Německý institut pro rozhodčí řízení, Mezinárodního rozhodčího soudu při Obchodně-průmyslové komoře Ukrajiny, Australské centrum pro mezinárodní obchodní rozhodčí řízení, Mezinárodní rozhodčí centrum v Singapuru, Čínská mezinárodní hospodářská a obchodní arbitrážní komise, Mezinárodní rozhodčí centrum v Hong-Kongu nebo Kazašská mezinárodní arbitráž

zakomponován přímo v nich. Souhlas investora s řešením sporu takovou cestou, je potom dodán *ante litem motam*, tedy před zahájením sporu, čímž je podmínka splněna.

Obě platné a účinné multilaterální dohody o ochraně investic zmíněné výše i Návrh multilaterální dohody o ochraně investic z roku 1998 vypracovaný OECD nabízejí investorovi jak možnost využít vnitrostátní prostředky ochrany, tak možnost obrátit se k řešení k mezinárodnímu rozhodčímu soudu. Dohoda k energetické chartě³⁰ stanoví tříměsíční lhůtu pro pokus o přátelské vyřešení sporu. Není-li takové řešení možné, má investor na výběr mezi třemi variantami: (i) obrátit se na soudy nebo správní soudy smluvní strany, (ii) řešit spor v řízení pro takové situace již dříve sjednaném a platném nebo (iii) v souladu s jedním ze smlouvou vymezených způsobů, a to prostřednictvím řízení před ICSID podle Úmluvy o řešení sporů z investic mezi státy a občany druhých států, případně podle Dodatkových pravidel pro vedení řízení Sekretariátem Střediska, řízení *ad hoc* podle Rozhodčích pravidel UNCITRAL nebo řízení před Rozhodčím institutem ve Stockholmu. Pro varianty ad (ii) a (iii) je potom udělen smluvními stranami bezpodmínečný souhlas s řešením sporu prostřednictvím mezinárodního rozhodčího nebo smírčího řízení v souladu se smlouvou. Téměř stejnou úpravu obsahuje Návrh Multilaterální dohody o ochraně investic OECD z roku 1998³¹ s tím, že namísto Rozhodčího institutu ve Stockholmu může investor využít možnost řešení sporu podle rozhodčích pravidel Mezinárodní obchodní komory v Paříži. Severoamerická dohoda o volném obchodu³² potom ve své kapitole 11 části B obsahuje nejpodrobnější úpravu řešení sporu, přičemž stanoví, že investor má možnost využít rozhodčího řízení před ICSID podle Washingtonské úmluvy, případně podle Dodatkových pravidel pro vedení řízení Sekretariátem Střediska nebo řízení *ad hoc* podle Rozhodčích pravidel UNCITRAL. Tato pravidla, ať už je volba investora jakákoli, se ovšem vztahují pouze na ty části řízení, které výslovně neupravuje Severoamerická dohoda o volném obchodu. Obecně lze shrnout, že pro multilaterální dohody o ochraně investic je typické, že jejich úprava řešení sporů

³⁰Česká republika. Sdělení Ministerstva zahraničních věcí č. 372 ze dne 30. prosince 1999, o sjednání Dohody k Energetické chartě. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 1999, částka 112, s. 7730. Dostupný z WWW: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=372/1999&typeLaw=zakon&what=Cislo zakona smlouvy>.

³¹OECD. International Investment Agreements. Multilateral Investment Agreement. *Draft MAI Negotiating Text* [online]. 1998 [cit. 2012-09-18]. Dostupná z WWW: <http://www1.oecd.org/daf/mai/pdf/ng/ng987r1e.pdf>.

³²North American Free Trade Agreement. Podepsaná 17. prosince 1993. Platná od 1. ledna 1994. Dostupná z WWW: <http://www.nafta-sec-alena.org/en/view.aspx?x=343&mtpiID=ALL>.

z investic včetně úpravy souhlasu je mnohem podrobnější, než úprava obsažená v bilaterálních dohodách o ochraně investic.³³

Bilaterální dohody o ochraně investic, které uzavřela Česká republika, lze z hlediska obsahu doložky o řešení sporů mezi smluvní stranou a investorem druhé smluvní strany rozdělit přibližně do čtyř skupin stejného rozsahu. První tři skupiny jsou stejnorodé. Variantami jsou (i) možnost obrátit se na ICSID nebo řešit spor *ad hoc* podle rozhodčích pravidel UNCITRAL³⁴, (ii) k řízení před ICSID nebo před rozhodčím soudem *ad hoc* podle pravidel UNCITRAL se přidává možnost využít vnitrostátních soudů státu, kde je investice umístěna³⁵ nebo (iii) k výše uvedenému ad (ii) se přidává ještě možnost využít správního soudnictví státu, kde je investice umístěna³⁶. Některé dohody³⁷ stanoví namísto správního soudu možnost obrátit se na správní orgán, jiné nabízí možnost využít i rozhodčí soud hostitelského státu. Poslední skupina má různorodý charakter a dalo by se říci, že jde o skupinu zbytkovou. Dohody, které (iv) umožňují různou kombinaci modelů řešení, včetně smírčího řízení podle Smírčích pravidel UNCITRAL, smírčího řízení před ICSID nebo řízení před rozhodčím soudem *ad hoc* podle pravidel zvolených stranami sporu s využitím jmenovacího orgánu některého ze stálých rozhodčích soudů. Všechny bilaterální dohody o ochraně investic uzavřené Českou republikou vážou možnost investora obrátit se na některý z výše jmenovaných prostředků ochrany na předchozí neúspěšný pokus o řešení sporu přátelskou formou, za užití jednání, popřípadě diplomatických cest, po dobu šesti (v některých případech pouze třech) měsících.

³³ PETROCHILOS, G. *Procedural Law in International Arbitration*. 1. vyd. New York: Oxford University Press, 2004, s. 250, 436 s., ISBN 978-0- 19-924948-0.

³⁴ Tuto úpravu obsahují bilaterální dohody o ochraně investic uzavřené mezi Českou republikou a Egyptskou arabskou republikou, Korejskou republikou, Albánskou republikou, Běloruskou republikou, Republikou Tádžikistán, Kazašskou republikou, Indonéskou republikou. Dohoda o vzájemné podpoře a ochraně investic mezi Českou a Slovenskou Federativní Republikou a Francouzskou republikou neupravuje možnost obrátit se na ICSID či na rozhodčí soud sestavený *ad hoc* podle Rozhodčích pravidel UNCITRAL jako vzájemné alternativy, nýbrž odkazuje investora přímo na ICSID s tím, že řízení podle Rozhodčích pravidel UNCITRAL mohl investor zvolit pouze do doby, dokud se Česká republika (Česká a Slovenská Federativní Republika) nestala stranou Washingtonské úmluvy.

³⁵ Tuto úpravu obsahují bilaterální dohody o ochraně investic uzavřené mezi Českou republikou a Argentinskou republikou, Čínskou lidovou republikou, Republikou Kosovo, Filipínskou republikou, Chilskou republikou, Státem Kuvajt, Ruskou federací a Kostarickou republikou.

³⁶ Tuto úpravu obsahují bilaterální dohody o ochraně investic uzavřené mezi Českou republikou a Korejskou lidově demokratickou republikou, Gruzii, Královstvím Bahrajn, Kambodžským královstvím, Jemenskou republikou, Republikou Bosna a Hercegovina a Guatemalskou republikou.

³⁷ Tuto úpravu obsahují bilaterální dohody o ochraně investic uzavřené mezi Českou republikou a Bulharskou republikou, Jordánským Hášimovským královstvím. Odkaz na správní orgán obsahuje rovněž Dohoda mezi Českou republikou a Austrálií o vzájemné podpoře a ochraně investic.

Ve srovnání s ujednáními bilaterálních dohod o ochraně investic uzavřených Spojenými státy americkými, umožňují ujednání dohody České republiky investorovi pouze omezený výběr. Z čtyřiceti čtyř dohod jich více než dvě třetiny výslovně umožňuje kromě využití vnitrostátních soudů či správních soudů, řízení před ICSID podle Washingtonské úmluvy či podle Dodatkových pravidel ICSID a řízení před rozhodčím soudem *ad hoc* podle Rozhodčích pravidel UNCITRAL, zvolit vypořádání „vhodným postupem pro řešení sporů, na němž se strany předem dohodnou“, nebo vypořádání „podle rozhodčích pravidel jakékoliv rozhodčí instituce vzájemně dohodnuté stranami ve sporu“. Ve všech případech je také výslovně zmíněna možnost využít kromě rozhodčího řízení také řízení podle kterýchkoli smírčích pravidel. V tomto ohledu dávají dohody uzavřené Spojenými státy americkými vůli investora větší prostor než dohody uzavřené Českou republikou. Také úprava předcházejících negociací zahrnuje v dohodách uzavřených Spojenými státy americkými navíc možnost využití nezávazného řešení sporu za účasti nezávislé třetí strany. Povaha ujednání o této fázi řešení sporu v dohodách uzavřených Českou republikou však ve své obecnosti zajisté připouští i tuto možnost, ačkoli ji nezmiňuje výslovně jako ujednání v dohodách uzavřených Spojenými státy americkými. Z doslovného znění ujednání je patrný dispozitivní charakter – strany sporu si mohou v předběžné fázi zvolit jakoukoli formu jednání. Ujednání vztahující se k fázi následující a upravující již konkrétní volbu investora má však spíše povahu kogentní a investor nemůže volit z více možností, než které mu dohoda o ochraně investic nabízí.

Nový Model bilaterální dohody o ochraně investic Spojených států amerických z roku 2012 („2012 U.S. Model BIT“) obsahuje v Části B mnohem podrobnější úpravu řešení investičního sporu. Nejde-li spor vyřešit jednáním, je zde stanovena povinnost písemně oznámit druhé straně záměr podat návrh na zahájení rozhodčího řízení, a to nejméně 90 dnů před takovým podáním. Dále jsou zde podrobně upraveny podmínky jmenování rozhodců, vedení řízení a jeho transparentnosti nebo spojování řízení.³⁸

³⁸ U.S. Department of State. Diplomacy in Action. *Bilateral Investment Treaties and Related Agreements : 2012 U.S. Model BIT Text* [online]. 2012 [cit. 2012-09-26] Dostupný z WWW: <http://www.state.gov/documents/organization/188371.pdf>.

1.3.1. Řešení sporu před stálým mezinárodním rozhodčím soudem

Institucionální investiční rozhodčí řízení záleží v předložení sporu vzniklého mezi investorem a hostitelským státem některému ze stálých mezinárodních rozhodčích soudů, které se řešením investičních sporů zabývají. Takové rozhodčí řízení se vyznačuje tím, že veškeré administrativní i procesní aspekty jsou zajišťovány rozhodčím soudem a strany sporu se pouze přizpůsobí již předem stanoveným pravidlům stanoveným tímto soudem. Dispozice stran s průběhem řízení je tak omezena na předem stanovené úkony, které mohou v rámci řízení činit. Jmenování i počet rozhodců je stanoven rozhodčími pravidly, stejně jako jednotlivé fáze řízení, včetně vydání nebo vykonatelnosti rozhodčího nálezu, případně opravných prostředků, jsou-li možné. Rozhodci jsou jmenováni z řady odborníků, kteří jsou vedeni jako oficiální rozhodci při tom kterém mezinárodním rozhodčím soudu. S řízením je spojena poplatková povinnost, na niž je zpravidla vázán jeho další průběh.

Jediným stálým mezinárodním rozhodčím soudem, potažmo střediskem, které je výlučně zaměřeno na řešení mezinárodních investičních sporů, je již mnohokrát zmiňované Mezinárodní středisko pro řešení sporů z investic (ICSID). Středisko bylo založeno ve Washingtonu DC v roce 1966 Washingtonskou úmluvou. Washingtonskou úmluvu v současnosti ratifikovalo 158 států³⁹. Přístup k řízení před ICSID je umožněn i v případě, kdy stát, který je stranou sporu, není členským státem Washingtonské úmluvy, a to pomocí Dodatkových pravidel ICSID. Rozhodčí řízení před ICISD se tak odvíjí buď podle Washingtonské úmluvy, nebo podle Dodatkových pravidel ICSID.

Jako další stálé mezinárodní rozhodčí soudy (instituty, centra), které se, byť ne primárně, zabývají problematikou sporů z investic, je možné jmenovat zejména: Stálý rozhodčí soud, Mezinárodní rozhodčí soud při Mezinárodní obchodní komoře, SCC Rozhodčí institut ve Stockholmu, Londýnský mezinárodní rozhodčí soud, Německý institut pro rozhodčí řízení, Mezinárodní rozhodčí centrum v Singapuru.

Stálý rozhodčí soud (PCA, *Permanent Court of Arbitration*), založený v roce 1899, byl určen primárně k řešení sporů vznikajících mezi státy. V současné době řeší

³⁹ICSID International Centre for Settlement of Investment Disputes. *Member States* [online]. 2012 [cit. 2012-09-21]. Dostupný z WWW: https://icsid.worldbank.org/ICSID/FrontServlet?requestType=CasesRH&actionVal=ShowHome&pageName=MemberStates_Home.

nejrůznější druhy sporů nejen mezi státy, ale rovněž mezi osobami soukromého práva nebo mezi osobou soukromého práva a státem. Jednu kategorii sporů tvoří i spory z investic.⁴⁰ Poskytuje službu určování jmenovacího orgánu na žádost strany sporu na základě Rozhodčích pravidel UNCITRAL. Sám také může být jako jmenovací orgán v souladu s řečenými pravidly určen.⁴¹ Spory z investic bylo možné před PCA až donedávna řešit podle tzv. Opčních pravidel pro rozhodčí řízení mezi dvěma stranami, z nichž pouze jedna je stát. Dne 17. prosince 2012 byl správní radou PCA přijat nový soubor pravidel pro rozhodčí řízení určené k řešení sporů, jejich stranou je stát, státem ovládaný subjekt, případně mezinárodní organizace. Tato pravidla tak budou zcela jistě použitelná i pro řešení mezinárodních sporů z investic. Inspirací při vytváření těchto pravidel byla, mimo jiné, Rozhodčí pravidla UNCITRAL a Opční pravidla pro rozhodčí řízení mezi dvěma stranami, z nichž pouze jedna je stát.⁴²

Mezinárodní rozhodčí soud (*International Court of Arbitration*) při Mezinárodní obchodní komoře (ICC, *International Chamber of Commerce*) vznikl již v roce 1923. Jeho hlavní úlohou je správa rozhodčích řízení při Mezinárodní obchodní komoře v souladu s Rozhodčími pravidly Mezinárodní obchodní komory (*ICC Rules of Arbitration*). Kromě toho se snaží zajišťovat vykonatelnost rozhodčích nálezů. Má více než sto členů – profesionálů z různých oborů – z více než devadesáti zemí světa.⁴³ Informace o řízeních vedených Mezinárodním rozhodčím soudem při ICC nejsou veřejně dostupné. Není proto možné vyčíslit kolik nebo zda vůbec byly nebo jsou před ním řešeny mezinárodní spory z investic. Návrh Multilaterální dohody o ochraně investic z roku 1998 počítá s řízením před Mezinárodním rozhodčím soudem při ICC jako s jednou z možných variant řešení investičního sporu podle Rozhodčích pravidel ICC. Že se však tento rozhodčí soud ubírá směrem k budoucímu řešení sporů z investic,

⁴⁰ PCA, Permanent Court of Arbitration. *Cour Permanente d'Arbitrage. About Us* [online]. c2009 [cit. 2012-09-21] Dostupný z WWW: http://www.pca-cpa.org/showpage.asp?pag_id=1027.

⁴¹ Permanent Court of Arbitration. *UNCITRAL*. [online]. c2009 [cit. 2013-01-02] Dostupný z WWW: http://www.pca-cpa.org/showpage.asp?pag_id=1061.

⁴² Permanent Court of Arbitration. *New PCA Arbitration Rules adopted*. [online]. c2009 [cit. 2013-01-02] Dostupný z WWW: http://www.pca-cpa.org/shownews.asp?ac=view&nws_id=347&pag_id=1261.

⁴³ ICC International Chamber of Commerce. *The world business organization. Dispute Resolution Services : Functions of the ICC International Court of Arbitration* [online]. c2010 [cit. 2012-09-21] Dostupný z WWW: <http://www.iccwbo.org/About-ICC/Organisation/Dispute-Resolution-Services/ICC-International-Court-of-Arbitration/Functions-of-the-ICC-International-Court-of-Arbitration/>.

je možné dovodit z jeho nedávných aktivit, z nichž vyplývá vůle zabývat se spory, jejichž účastníkem je stát jako suverénní entita.⁴⁴

SCC Rozhodčí institut ve Stockholmu (*Arbitration Institute of The Stockholm Chamber of Commerce*), založený v roce 1917, je součástí Stockholmské obchodní komory, na níž je nezávislý. SCC jako takový nerozhoduje spory. Jeho hlavní úlohou je, obdobně jako u Mezinárodního rozhodčího soudu při ICC, především administrace nejen mezinárodních sporů, a to v souladu s Pravidly SCC.⁴⁵ Investiční rozhodčí řízení může být před SCC vedeno (i) podle Pravidel SCC nebo (ii) *ad hoc* podle Rozhodčích pravidel UNCITRAL nebo (iii) podle jiných rozhodčích pravidel, která si zvolí strany sporu.⁴⁶ V současné době tvoří investiční spory dvě procenta z celkového počtu sporů řešených prostřednictvím SCC. V posledních dvaceti letech bylo SCC vedeno na čtyřicet šest investičních rozhodčích řízení.⁴⁷ Jak již bylo uvedeno výše, na SCC jako na možnost řešení sporu z investice odkazuje i Dohoda k energetické chartě⁴⁸.

Mezinárodní rozhodčí centrum v Singapuru (*SIAC, Singapore International Arbitration Centre*) bylo založeno v roce 1991 a dnes tvoří jedno z předních rozhodčích center pro mezinárodní obchodní spory⁴⁹. Řada odborníků se na 21. Kongresu Mezinárodní rady pro obchodní arbitráže (*ICCA, International Council for Commercial Arbitration*) shodla, že jsou tu veškeré předpoklady pro to, aby se stal i významným centrem rozhodujícím spory z investic⁵⁰. Řešení investičních sporů se řídí jedním ze tří

⁴⁴ ICC International Chamber of Commerce. The world business organization. *Events : Arbitration with States and States Entities under the ICC Rules* [online]. c2010 [cit. 2012-09-21] Dostupný z WWW: <http://www.iccwbo.org/Training-and-Events/All-events/Events/Arbitration-and-ADR/Arbitration-with-States-and-State-Entities-under-the-ICC-Rules/>.

⁴⁵ Arbitration Institute of The Stockholm Chamber of Commerce. *Arbitration : SCC Arbitration* [online]. Stockholm 2012 [cit. 2012-09-21] Dostupný z WWW: <http://www.sccinstitute.com/skiljeforfarande-2.aspx>.

⁴⁶ Za období let 2001-2011 bylo podle Pravidel SCC vedeno 28 případů, *ad hoc* podle Rozhodčích pravidel UNCITRAL 9 případů a jiných rozhodčích pravidel, která si zvolí strany sporu jeden případ. Dostupné také z WWW: <http://www.sccinstitute.com/?id=23700>.

⁴⁷ Arbitration Institute of The Stockholm Chamber of Commerce. *Statistics : SCC Continues to Soar* [online]. 2003-2011 [cit. 2012-09-21] Dostupný z WWW: <http://www.sccinstitute.com/?id=23700>

⁴⁸ Česká republika. Sdělení Ministerstva zahraničních věcí č. 372 ze dne 30. prosince 1999, o sjednání Dohody k Energetické chartě. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 1999, částka 112, s. 7730. Dostupný z WWW: http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=372/1999&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy.

⁴⁹ SIAC Singapore International Arbitration Centre. *Welcome to SIAC* [online]. Singapur, c2012 [cit. 2012-09-21] Dostupný z WWW: <http://www.siac.org.sg/>.

⁵⁰ Ministry of Foreign Affairs Singapore. Media Centre. *Straits Times: Republic, Well-placed to become global centre for investment arbitration* [online] Singapur, c2012 [cit. 2012-09-23] Dostupný z WWW: http://www.mfa.gov.sg/content/mfa/media_centre/singapore_headlines/2012/201206/news_20120611.html.

režimů rozhodčího řízení, určeným právě pro tyto spory (zbylé dva režimy jsou určeny pro (i) domácí a (ii) mezinárodní rozhodčí řízení), který je obsažen v Zákoně o rozhodčím řízení (*Arbitration Act*)⁵¹.

Spory z investic řeší i Káhirské regionální centrum pro mezinárodní obchodní arbitráž (*CRCICA, The Cairo Regional Centre for International Commercial Arbitration*), založené jako nezávislá mezinárodní organizace pod záštitou Asian African Legal Consultative Organization (AALCO) v roce 1979.⁵²

1.3.2. Investiční rozhodčí řízení *ad hoc*

Řešení investičních sporů v rozhodčím řízení *ad hoc* spočívá v postupu stran sporu směřujícím k jeho vypořádání, aniž by se na tomto postupu podílela rozhodčí instituce. Pravidla postupu stanoví dohoda, v níž si strany musí určit veškeré aspekty řízení, od postupu při jmenování rozhodců přes způsob jednání a spolupráce až po volbu rozhodného práva. Předem zvolená pravidla mohou opět dohodou změnit. Mohou si také přímo zvolit již existující soubor pravidel určený pro takové řízení. Rozhodčí řízení je tak plně v jejich dispozici. Dohoda o rozhodčím řízení *ad hoc* může vzniknout až po tom, co vznikne konkrétní spor, nebo může být zakotvena předem pro veškeré investiční spory, které mezi stranami vzniknou, ve formě rozhodčí doložky v kontraktu nebo může být částečně obsažena v multilaterální nebo bilaterální dohodě o ochraně investic (ve formě předběžného souhlasu státu s takovým řešením), přičemž druhou část doplní investor po vzniku konkrétního sporu.

Jak již bylo zmíněno výše, bilaterální dohody o ochraně investic uzavřené Českou republikou neřídka odkazují na řešení sporu z investice za použití Rozhodčích pravidel UNCITRAL, která byla sepsána právě za účelem jejich použití při *ad hoc* řešení sporů – původně obchodních. Jiný model rozhodčího řízení *ad hoc* upravuje například Dohoda mezi Českou republikou a Austrálií o vzájemné podpoře a ochraně investic, jež v Dodatku B upravuje postup jmenování rozhodčího soudu a podmínky

⁵¹SIAC Singapore International Arbitration Centre. Chan Leng Sun. *The Arbitration Laws of Singapore* [online]. Singapur, Listopa 2009 [cit. 2012-09-23] Dostupný z WWW: http://www.siac.sg/index.php?option=com_content&view=article&id=192:the-arbitration-laws-of-singapore&catid=56:articles&Itemid=171.

⁵²The Cairo Regional Centre for International Commercial Arbitration. An International Organization operating in Egypt since 1979. *History* [online]. Egypt, c2007 [cit. 2012-09-23] Dostupný z WWW: <http://www.crcica.org.eg/history.html>.

zahájení řízení s tím, že stanoví, že rozhodčí soud při určování svých procesních pravidel přihlédne k Rozhodčím pravidlům UNCITRAL. Jmenovacím orgánem může být generální tajemník ICSID. Jako jednu z možností podmíněnou souhlasem stran sporu stanoví předložení sporu mezinárodnímu rozhodčímu soudu zřízenému *ad hoc* i Dohoda mezi vládou České republiky a vládou státu Izrael o vzájemné podpoře a ochraně investic, přičemž jmenovacím orgánem je předseda ICC. Stejně tak stanoví možnost řešení investičního sporu před rozhodčím soudem *ad hoc* Dohoda mezi Českou republikou a Spolkovou republikou Německo o podpoře a vzájemné ochraně investic. Dohoda mezi Českou republikou a královstvím Saúdské Arábie o podpoře a vzájemné ochraně investic potom stanoví jako jednu z možností řešení jakoukoli jinou formou řešení sporů dohodnutou stranami sporu. Dohoda mezi Spojenými státy americkými a Českou a Slovenskou Federativní republikou o vzájemné podpoře a ochraně investic obsahuje tradiční formulaci ujednání týkajícího se řešení investičního sporu, kterou obsahují bilaterální dohody o ochraně investic uzavírané Spojenými státy americkými. Jednak je zde stanovena možnost předložení sporu k vypořádání „vhodným postupem pro řešení sporu, na němž se strany předem dohodnou“, který může zahrnovat mimo jiné i rozhodčí řízení *ad hoc*, dále pak stanoví možnost řešení sporu podle Rozhodčích pravidel UNCITRAL nebo podle rozhodčích pravidel jakékoliv rozhodčí instituce vzájemně dohodnuté stranami ve sporu. Zjistí-li strany sporu, že způsob řešení, který si zvolily, není vhodný, mohou požádat vybraný stálý rozhodčí soud, aby jejich spor administroval.

ICSID nabízí, kromě rozhodování sporů z investic podle Washingtonské úmluvy nebo podle Dodatkových pravidel, ještě další služby související s řešením investičních sporů. Na žádost stran může generální tajemník ICSID fungovat jako jmenovací orgán rozhodců v rozhodčím řízení *ad hoc*, popřípadě celé *ad hoc* řízení administrovat.⁵³ Stejně tak tomu je u Londýnského mezinárodního rozhodčího soudu (*LCIA, The London Court of International Arbitration*), jenž nabízí jak službu jmenovacího orgánu, tak celou administraci *ad hoc* řízení s tím rozdílem, že tyto služby poskytuje pouze pro *ad*

⁵³ICSID International Centre for Settlement of Investment Disputes. *ICSID Dispute Settlement Facilities* [online]. 2012 [cit. 2012-09-24]. Dostupný z WWW: https://icsid.worldbank.org/ICSID/FrontServlet?requestType=CasesRH&actionVal=RightFrame&FromPage=Dispute%20Settlement%20Facilities&pageName=Disp_settl_facilities.

hoc řízení vedená podle Rozhodčích pravidel UNCITRAL⁵⁴, zatímco ICSID tyto služby poskytuje i pro *ad hoc* řízení vedená podle jiných, stranami zvolených rozhodčích pravidel. Také Rozhodčí institut ve Stockholmu se podílí na *ad hoc* rozhodování investičních sporů.⁵⁵ Není sporu o tom, že i Mezinárodní rozhodčí soud při ICC momentálně administruje řízení vedená podle Rozhodčích pravidel UNCITRAL a poskytuje služby jakožto jmenovací orgán. Vzhledem k nedostupnosti informací nelze ovšem s jistotou říci, že tomu tak je i v případě sporů z investic.

S (nejen) investičním rozhodčím řízením konaným před rozhodčím soudem *ad hoc* může souviset funkce jmenovacího orgánu, kterou vykonává orgán k tomu předurčený v kontraktu nebo v bilaterální či multilaterální dohodě o ochraně investic. Často je tato funkce svěřena právě některému z mezinárodních rozhodčích soudů. Službu jmenovacího orgánu poskytují kromě již výše uvedených také následující mezinárodní rozhodčí instituce: Stálý rozhodčí soud v Haagu, Německý institut pro rozhodčí řízení, Mezinárodní rozhodčí soud při Obchodně-průmyslové komoře Ukrajiny, Australské centrum pro mezinárodní obchodní rozhodčí řízení, Mezinárodní rozhodčí centrum v Singapuru, Čínská mezinárodní hospodářská a obchodní arbitrážní komise, Mezinárodní rozhodčí centrum v Hong-Kongu nebo Kazašská mezinárodní arbitráž.

1.3.3. Řešení mezinárodních investičních sporů v soudním řízení, soudním řízení správním a správním řízení

Řešení sporů před soudními a správními orgány státu, v němž investor umístil investici, je další variantou řešení investičního sporu. Takový investiční spor by byl dle díky Obchodní zákoníku⁵⁶, sporem o majetek zahraniční osoby. Ten to majetek by potom požíval ochrany podle § 25 Obchodního zákoníku, který stanoví podmínky jeho vyvlastnění, popřípadě omezení vlastnického práva k němu. K vyvlastnění nebo

⁵⁴LCIA. Arbitration and ADR worldwide. *Ad hoc proceedings : LCIA services in ad hoc proceedings* [online] c2010-2012 [cit. 2012-09-24] Dostupný z WWW: http://www.lcia.org/Dispute_Resolution_Services/LCIA_Services_in_adhoc_proceedings.aspx.

⁵⁵ Arbitration Institute of The Stockholm Chamber of Commerce. *Statistics : SCC Continues to Soar* [online]. 2003-2011 [cit. 2012-09-24] Dostupný z WWW: <http://www.sccinstitute.com/?id=23700>.

⁵⁶ Česká republika. Zákon č. 513 ze dne 5. listopadu 1991, obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 1991, částka 98, s. 2474. Dostupný z WWW: http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=513/1991&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy.

omezení může dojít pouze na základě zákona, tedy pouze z důvodu stanoveného v právním předpisu, který má právní sílu zákona (nebo vyšší). Takovým zákonem může být například Stavební zákon⁵⁷ nebo Zákon o zajišťování obrany České republiky⁵⁸. Další podmínkou je veřejný zájem, který nelze uspokojit jinak. Z hlediska veřejného zájmu musí být tedy splněna zásada subsidiarity – pokud je možné nalézt jiné řešení, nesmí být vlastnické právo omezeno, popřípadě jej nesmí být zahraniční osoba (investor) zbavena. Poslední podmínkou je poskytnutí náhrady odpovídající plné hodnotě majetku, který byl rozhodnutím státního orgánu dotčen. Proti takovému rozhodnutí je možné podat opravný prostředek u soudu. V České republice tak půjde o řízení před správním soudem, jehož pravomoc vyplývá z § 4 odst. 1 písm. a) Soudního řádu správního⁵⁹, řízení o žalobě proti rozhodnutí správního orgánu, jež je upraveno v § 65 a násl. Soudního řádu správního⁶⁰.

Ne všechny bilaterální dohody o ochraně investic uzavřené Českou republikou stanoví možnost investora obrátit se v případě investičního sporu na orgán hostitelského státu. Pokud tak stanoví, jde zpravidla o formulaci stanovící možnost obrátit se na soud nebo správní tribunál (soud), jako v případě dohod o ochraně investic uzavřených s Korejskou Lidově Demokratickou Republikou, Gruzii, Královstvím Bahrajn, Kambodžským královstvím, Jemenskou republikou, Jihoafrickou republikou, Republikou Bosna a Hercegovina nebo Guatemalskou republikou. Možné je ovšem setkat se i s formulací zahrnující ochranu nejen soudem, ale i správním orgánem. Takovou variantu stanoví dohoda s Bulharskou republikou, Jordánským Hášimovským královstvím nebo s Austrálií. Dohoda mezi Českou republikou a Indickou republikou o podpoře a ochraně investic výslovně stanoví i možnost obrátit se na rozhodčí orgán hostitelského státu.

⁵⁷ Česká republika. Zákon č. 183 ze dne 14. března 2006, o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon), ve znění pozdějších předpisů. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2006, částka 63, s. 2226. Dostupný z WWW: http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=183/2006&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy.

⁵⁸ Česká republika. Zákon č. 222 ze dne 14. září 1999, o zajišťování obrany České republiky, ve znění pozdějších předpisů. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 1999, částka 76, s. 3755. Dostupný z WWW: http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=222/1999&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy.

⁵⁹ Česká republika. Zákon č. 150 ze dne 21. března 2002, soudní řád správní, § 4. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2002, částka 61, s. 3306. Dostupný z WWW: http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=150/2002&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy.

⁶⁰ § 65 tamtéž

Všechny bilaterální dohody o ochraně investic uzavřené Spojenými státy americkými obsahují možnost obrátit se na soud popřípadě na správní tribunál hostitelského státu. Některé⁶¹ dohody potom umožňují obrátit se i na tzv. „*agencies of competent jurisdiction*“. Jednou z těchto dohod je i Dohoda mezi Spojenými státy americkými a Českou a Slovenskou Federativní Republikou o vzájemné podpoře a ochraně investic, ve znění Dodatkovým protokolem⁶² (k jehož přijetí došlo v důsledku revize v souvislosti s přípravou vstupu České republiky do EU pro rozpor s *aquis communautaire*), jejíž česká verze termín „*agencies of competent jurisdiction*“ překládá jako „úřad s příslušnou jurisdikcí“⁶³. Pokud by šlo o investiční spor, který by byl řešen podle této smlouvy a jehož stranou by byla Česká republika, bylo by zřejmě nutné interpretovat pojem „úřad“ širěji, než jak je chápán v teorii správního práva. Dle mého názoru by tato interpretace mohla vyústit až v nahrazení obsahu pojmu „úřad“ obsahem odpovídajícím pojmu „státní orgán“, případně dokonce „správní orgán“, zejména s přihlédnutím k dikci ostatních bilaterálních dohod o ochraně investic uzavřených Českou republikou.

1.3.4. Smírčí řízení

Jako jeden ze způsobů řešení investičních sporů je v bilaterálních dohodách o ochraně investic uváděno i smírčí řízení před některým ze stálých mezinárodních rozhodčích soudů. Bilaterální dohody o ochraně investic uzavřené Českou republikou takovou variantu zmiňují v různých podobách. Dohoda mezi Českou republikou a Austrálií o vzájemné podpoře a ochraně investic, Dohoda o podpoře a ochraně investic mezi Českou republikou a Bosnou a Hercegovinou, Dohoda mezi Českou a Slovenskou Federativní Republikou a Spojenými státy Americkými o vzájemné podpoře a ochraně investic a Dohoda mezi vládou České republiky a vládou Thajského království o podpoře a ochraně investic umožňují investorovi volbu smírčího řízení

⁶¹ Kromě dohody s Českou republikou dále dohody s Bangladéšskou lidovou republikou, Bulharskou republikou, Demokratickou republikou Kongo, Kamerunskou republikou, Polskou republikou, a Slovenskou republikou.

⁶² Česká republika. Sdělení Ministerstva zahraničních věcí č. 187 ze dne 21. března 1993, o sjednání Dohody mezi Spojenými státy americkými a Českou a Slovenskou Federativní Republikou o vzájemné podpoře a ochraně investic. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2002, částka 47, s. 950. Dostupný z WWW: http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=150/2002&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy.

⁶³ Tamtéž.

vedeného ICSID podle článku 28 Washingtonské úmluvy. Dohoda mezi Českou republikou a Indickou republikou o podpoře a ochraně investic oproti tomu odkazuje na možnost smírčího řízení podle Smírčích pravidel UNCITRAL⁶⁴. Dohoda mezi vládou České a Slovenské Federativní Republiky a vládou Finské republiky o podpoře a vzájemné ochraně investic dává investorovi právo, ještě před předložením sporu k některému z rozhodčích řízení, které ujednání jako možnost uvádí, rozhodnout se pro smírčí postup řešení. Rozhodnutí, o jaký smírčí postup půjde je přitom zcela ponecháno na vůli investora.

Možnost volby smírčího řízení podle Washingtonské úmluvy obsahují také všechny bilaterální dohody o ochraně investic uzavřené Spojenými státy americkými, kromě dvou (Uruguay a Rwanda). Vzhledem k tomu, že bilaterální dohody o ochraně investic jsou v současné době primárním právním důvodem vedoucím k zahájení řešení investičních sporů, mohlo by z výše uvedeného vyplývat, že vzhledem k četnosti této varianty, by smírčí řízení podle Washingtonské úmluvy mohlo tvořit jeden z hlavních způsobů řešení sporů z investic. Statistika probíhajících i již proběhnuvších případů řešených před ICSID ovšem hovoří spíše o opaku. Z celkem čtyř set šesti případů je pomocí smírčího řízení řešeno pouze devět, z toho 7 podle Washingtonské úmluvy a 2 podle Dodatkových pravidel ICSID.⁶⁵

2. Řešení mezinárodních investičních sporů

2.1.Řešení mezinárodních investičních sporů před Mezinárodním střediskem pro řešení sporů z investic

Jak vyplývá z výše uvedeného, způsobů řešení mezinárodních sporů z investic je několik. V současnosti nejvíce ustálenými a nejvíce používanými nástroji jsou mezinárodní rozhodčí řízení před stálými mezinárodními rozhodčími soudy, s tím, že nejvíce se investoři obracejí právě na ICSID a spor řeší podle Washingtonské úmluvy, případně podle Dodatkových pravidel ICSID, a rozhodčí řízení *ad hoc* podle

⁶⁴ Smírčí pravidla UNCITRAL.

⁶⁵ ICSID International Centre for Settlement of Investment Disputes. *The ICSID Caseload Statistics (Issue 2012-2)* [online]. 2012 [cit. 2012-09-21]. Dostupný z WWW: <https://icsid.worldbank.org/ICSID/FrontServlet?requestType=ICSIDDocRH&actionVal=ShowDocument&CaseLoadStatistics=True&language=English32>.

Rozhodčích pravidel UNCITRAL. Je zřejmé, z výše uvedeného, že tento trend je ovlivněn zejména bilaterálními dohodami o ochraně investic, které na tyto dva modely řešení sporů zpravidla přímo odkazují.

2.1.1. Organizační struktura ICSID

Středisko bylo zřízeno čl. 1 odst. 1 Washingtonské úmluvy⁶⁶. Ve své první a druhé kapitole upravuje Washingtonská úmluva kromě zřízení Střediska i jeho organizační strukturu a financování, dále jeho status, imunity a privilegia a samozřejmě i soudní pravomoc. Středisko má plnou mezinárodně právní subjektivitu. Má způsobilost uzavírat smlouvy, nabývat movitý a nemovitý majetek a disponovat s ním a konat právní řízení⁶⁷. Orgány Střediska tvoří Správní rada a Sekretariát. Správní radu tvoří představitelé smluvních států - jeden reprezentant za každý smluvní stát. V současné době tedy Správní rada Střediska sestává ze 158 členů a jednoho předsedy, kterým se stává z úřední povinnosti Prezident Mezinárodní banky pro obnovu a rozvoj. Hlavní úlohou Správní rady z hlediska řešení sporů z investic je přijímání Pravidel pro rozhodčí řízení a Pravidel pro smírčí řízení⁶⁸. Kromě toho je Správní rada dále obdařena ještě dalšími pravomocemi spíše organizačního charakteru, jež s investičními spory souvisí spíše vzdáleně.

Z hlediska rozhodování investičních sporů má však důležitější roli Sekretariát a generální tajemník, který má v rámci řízení před ICSID řadu pravomocí.

Pravomoc generálního tajemníka ICSID se odvíjí primárně od ustanovení Washingtonské úmluvy⁶⁹. Generální tajemník je první osobou, jež může ovlivnit osud

⁶⁶ Česká republika. Sdělení federálního ministerstva zahraničních věcí č. 420 ze dne 21. srpna 1992, Úmluva o řešení sporů z investic mezi státy a občany druhých států. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 1992, částka 83, s. 2379. Dostupný z WWW: http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=420/1992&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy.

⁶⁷ Čl. 18 tamtéž

⁶⁸ Čl. 6 odst. 1 písm. b) a c) tamtéž; V českém překladu mají obě ustanovení, jak čl. 6 písm. b), tak čl. 6 písm. c) stejné znění, stanoví, že Správní rada „přijímá jednacím řád pro smírčí a rozhodčí řízení“ s tím, že ustanovení čl. 6 písm. c) navíc obsahuje: „(dále jen Pravidla smírčího a Pravidla rozhodčího řízení)“. Český překlad není zcela v souladu se zněním v anglickém jazyce, které v případě čl. 6 písm. b) zní: „adopt the rules of procedure for the institution of conciliation and arbitration proceedings“ a v případě čl. 6 písm. c) zní: „adopt the rules of procedure for conciliation and arbitration proceedings...“. Ustanovení čl. 6 písm. b) v anglickém znění tedy obsahuje oproti ustanovení čl. 6 písm. c) navíc slova „for the institution of“, která byla v případě českého znění vynechána.

⁶⁹ Čl. 7 odst. 1, čl. 11, čl. 16 odst. 3, čl. 25 odst. 4, čl. 28 odst. 1 a 3, čl. 36 odst. 1 a 3, čl. 49 odst. 1, čl. 50 odst. 1, čl. 51 odst. 1, čl. 52 odst. 1, čl. 54 odst. 2, čl. 59, čl. 60 odst. 1, čl. 63 písm. b) nebo čl. 65 Washingtonské úmluvy.

žádosti o zahájení rozhodčího nebo smírčího řízení, a to v důsledku své pravomoci rozhodnout na základě informací obsažených v žádosti o tom, zda spadá do pravomoci Střediska a podle toho ji zaregistrovat nebo zamítnout.⁷⁰ Toto rozhodnutí není rozhodnutím meritorním, generální tajemník může žádost zamítnout jen, vyplývá-li z informací podaných mu žadatelem, že spor je *zřejmě* vně jurisdikce Střediska. Posuzovací pravomoc („*screening power*“), která je mu čl. 28 a čl. 36 Washingtonské úmluvy dána, slouží k předejití situace, kdy by byl nákladně ustanoven tribunál, jen aby zjistil, že v jemu předloženém případě není dána jurisdikce Střediska.⁷¹ Obdobnou pravomoc svěřují generálnímu tajemníkovi i Dodatková pravidla ICSID⁷². V části řízení, v níž je hlavní úloha svěřena tribunálu, nemá generální tajemník žádné zvláštní postavení. Jeho role nastupuje opět až v části následující po vydání rozhodčího nálezu, a to především v souvislosti s jeho výkladem, přezkoumáním nebo zrušením, popřípadě s jeho výkonem.⁷³ Kromě výše uvedeného může být generální tajemník zvolen jakožto jmenovací orgán rozhodčích soudců v rozhodčích řízeních podle jiných rozhodčích nebo smírčích pravidel, nejčastěji právě podle Rozhodčích pravidel UNCITRAL.⁷⁴

2.1.2. Úmluva o řešení sporů z investic mezi státy a občany druhých států, Regulace a pravidla

Washingtonská úmluva vešla v účinnost 14. října 1966, po tom, co byla ratifikována 20 státy. Přijetí této úmluvy výkonnými řediteli Světové banky dne 18. března 1965 předcházely čtyři roky příprav.⁷⁵ Na jejím základě byl vytvořen systém, jehož hlavním cílem bylo a je bezpochyby „*zjednodušení vypořádání sporů mezi státy a zahraničními investory*“, s přihlédnutím k „*povzbuzení k většímu toku soukromého zahraničního kapitálu do zemí, které si přejí jej přilákat*“, jak shrnul tribunál ICSID

⁷⁰ Čl. 28 odst. 3 a čl. 36 odst. 3 tamtéž, podrobněji rozveden v Pravidle 6 Pravidel pro rozhodčí řízení.

⁷¹ SCHREUER Christoph. *The ICSID Convention: A Commentary*. 2. vyd. United Kingdom : University Press, Cambridge, 2009, 468 s., ISBN 978-0-521-8559-1.

⁷² Čl. 4 Dodatkových pravidel ICSID.

⁷³ SCHREUER Christoph. *The ICSID Convention: A Commentary*. 2. vyd. United Kingdom : University Press, Cambridge, 2009, s. 872, 882 a 930, ISBN 978-0-521-8559-1.

⁷⁴ ICSID International Centre for Settlement of Investment Disputes. *ICSID Dispute Settlement Facilities* [online]. 2012 [cit. 2012-09-24]. Dostupný z WWW: https://icsid.worldbank.org/ICSID/FrontServlet?requestType=CasesRH&actionVal=RightFrame&FromPage=Dispute%20Settlement%20Facilities&pageName=Disp_settl_facilities.

⁷⁵ Tamtéž.

v případě *Phoenix Action, Ltd. v The Czech Republic*⁷⁶. Tento cíl je vyjádřen již v preambuli Washingtonské úmluvy, zdůrazňující, mimo jiné, vhodnost mezinárodních forem řešení sporů z investic s ohledem na dostupnost prostředků usnadňujících mezinárodní smírčí nebo rozhodčí řízení. Potřeba snadného řešení mezinárodních investičních sporů vychází z úlohy mezinárodních investic v rámci mezinárodní spolupráce pro ekonomický rozvoj a z potřeby této spolupráce⁷⁷. Tehdejší zájem Světové banky na vytvoření a existenci takového systému vyplýval z jejího postavení v rámci světové ekonomiky v dané době, zejména s ohledem na skutečnost, že jejím hlavním cílem bylo a doposud je zajištění rozvoje světové ekonomiky, jemuž právě investice, zejména přímé zahraniční investice, nejvíce napomáhají.

Washingtonská úmluva má současně 158 signatářů, z nichž ratifikační proces ukončilo 147 států. Stranou úmluvy však doposud nejsou státy jako Polsko, Mexiko, Venezuela nebo Brazílie, ačkoli jsou jak příjemci, tak i důležitými vývozci zahraničního kapitálu, stejně jako Indie, nebo Jihoafrická republika investující především do zemí Afriky.⁷⁸ Kanada připojila svůj podpis roku 2006, ovšem doposud ji neratifikovala. Stejně tak Ruská federace doposud Washingtonskou úmluvu neratifikovala, ačkoli ji podepsala již v roce 1992.⁷⁹

2.1.3. **Dodatková pravidla ICSID**

Skutečnost, že některý stát není smluvní stranou Washingtonské úmluvy, ještě neznamená, že investor z tohoto státu nemůže podat návrh na zahájení řízení (rozhodčího nebo smírčího) před ICSID nebo že tento stát nemůže být sám v řízení protistranou, potažmo sám takové řízení zahájit. Stanoví-li tak dohoda o ochraně investic, jejíž druhá strana je stranou Washingtonské úmluvy, může být spor mezi nimi řešen před Střediskem podle Dodatkových pravidel ICSID.

⁷⁶ ICSID Case No. ARB/06/5, *Nález, Phoenix Action, Ltd. v The Czech Republic*.

⁷⁷ Preamble Washingtonské úmluvy.

⁷⁸ UNCTADSTAT, 2012, *Inward and outward foreign direct investment flows, annual, 1970-2011*, [online]. 2012 [cit. 2012-10-03] Dostupný z WWW: <http://unctadstat.unctad.org/ReportFolders/reportFolders.aspx>.

⁷⁹ ICSID International Centre for Settlement of Investment Disputes. *List of Contracting States and other signatories of the Convention* [online]. 2012 [cit. 2012-09-21]. Dostupný z WWW: <https://icsid.worldbank.org/ICSID/FrontServlet?requestType=ICSIDDocRH&actionVal=ContractingStates&ReqFrom=Main>.

Význam má tento nástroj nejen pro státy, které nejsou stranou Washingtonské úmluvy a jejich investory, ale také pro státy a investory států, které stranou Washingtonské úmluvy jsou, a to z důvodu zajištění ochrany srovnatelné s tou, kterou jim nabízí Washingtonská úmluva, i pro případ sporu, jehož druhou stranou je stát nebo investor ze státu, který není stranou Washingtonské úmluvy.

Dodatková pravidla ICSID stranám umožňují zahájit před ICSID nejen řízení rozhodčí nebo smírčí, ale také tzv. *fact finding* řízení, k jehož zahájení může strana sporu podle kapitoly I čl. 1 podat žádost za účelem provedení šetření spočívajícího v přezkumu a podání zprávy o skutkovém stavu. Toto řízení však samostatně nikdy nebylo před ICSID zahájeno, jak vyplývá ze statistiky Střediska.⁸⁰ Dodatková pravidla ICSID také vyžadují registraci generálním tajemníkem a musí být splněna podmínka *rationae personae* investice, aby mohla být dána jurisdikce Střediska. Navíc ale oproti Washingtonské úmluvě neomezují jurisdikci na spory, které vycházejí z investice přímo, ale mohou to být i spory vycházející z investice nepřímo. Vycházíme-li z takto formulované podmínky *rationae materiae*, má ICSID podle Dodatkových pravidel širší jurisdikci než podle Washingtonské úmluvy.⁸¹

2.1.4. Zahájení řízení a jmenování rozhodců

Proces před ICSID začíná uplatněním nároku navrhovatelem zasláním žádosti na zahájení řízení před ICSID generálnímu tajemníkovi. Navrhovatelem může být jak investor státu, který je stranou Washingtonské úmluvy, nebo státem, který je stranou Washingtonské úmluvy a v němž byla investice umístěna. Po tom, co generální tajemník přezkoumá žádost z hlediska její přípustnosti, může ji zaregistrovat. Registrací je řízení zahájeno.⁸² Podání žádosti před ICSID je tedy jednostranným úkonem.

Dle dikce Washingtonské úmluvy následuje co nejdříve po zaregistrování žádosti o zahájení rozhodčího řízení před ICSID ustanovení tribunálu. Obecně je k vytvoření rozhodčího soudu v konkrétní věci třeba ošetřit dva aspekty, a to jednak počet rozhodců a jednak způsob jejich ustanovení. V případě řešení sporu z investice před ICSID se

⁸⁰ ICSID International Centre for Settlement of Investment Disputes. *The ICSID Caseload Statistics (Issue 2012-2)* [online]. 2012 [cit. 2012-09-21]. Dostupný z WWW: <https://icsid.worldbank.org/ICSID/FrontServlet?requestType=ICSIDDocRH&actionVal=ShowDocument&CaseLoadStatistics=True&language=English32>.

⁸¹ Čl. 2 písm. b), čl. 4 Dodatkových pravidel ICSID.

⁸² Čl. 36 Washingtonské úmluvy.

postupně uplatňují následující varianty vytvoření rozhodčího soudu v dané věci: (i) dohodou stran sporu o počtu rozhodců a způsobu jejich ustanovení⁸³, (ii) pro případ absence takové dohody mezi stranami sporu bude počet rozhodců 3, přičemž předsedu soudu budou jmenovat strany dohodou a ostatní dva rozhodci budou jmenováni každý jednou stranou sporu, (iii) nevyužijí-li strany ve lhůtě 90 dnů, popřípadě ve lhůtě dodatečné, na které se shodnou, postup podle předchozích variant, jmenuje jednoho nebo více rozhodců, kteří nebyli jmenováni, na žádost kterékoli ze stran předseda ICSID⁸⁴, který tak činí na základě doporučení generálního tajemníka⁸⁵ a po důkladné poradě s oběma stranami. Předsedou ICSID může být rozhodcem v dané věci jmenována pouze osoba ze seznamu rozhodců. Oproti tomu strany sporu nejsou při jmenování rozhodce seznamem rozhodců vázány. Neznamená to ovšem, že by ve výběru nebyly nijak omezeny. Rozhodce musí splňovat požadavky stanovené Washingtonskou úmluvou, a tedy být uznávaným odborníkem v jedné z vyjmenovaných oblastí, mít vysoké morální kvality a předpoklady pro to, že rozhodnutí, která taková osoba bude vydávat, budou nezávislá⁸⁶.

2.1.5. Rozhodné právo hmotné a procesní

Otázka hmotného práva, které se má pro řešení investičního sporu použít, je Washingtonskou úmluvou ponechána primárně na stranách sporu. Článek 42 Washingtonské úmluvy stanoví, že „*soud rozhodne spor v souladu s takovými právními pravidly, na nichž se strany dohodnou. Není-li takové dohody, použije soud právo smluvního státu, který je stranou ve sporu (včetně jeho norem kolizních) a takové předpisy mezinárodního práva, které mohou být použity.*“ Volba rozhodného práva stranami sporu dle první věty citovaného ustanovení může rovněž zahrnout volbu rozhodování podle zásady ekvity (*ex aequo et bono*)⁸⁷. Komentářová literatura k Washingtonské úmluvě hovoří o třech variantách volby stran sporu, k nimž v praxi dochází: (i) volba práva hostujícího státu bez dalšího, k níž však dochází „relativně zřídka“, (ii) volba práva třetího státu, přičemž „*odkazy na právo státu*

⁸³ Čl. 37 Washingtonské úmluvy.

⁸⁴ Čl. 38 Washingtonské úmluvy.

⁸⁵ SCHREUER Christoph. *The ICSID Convention: A Commentary*. 2. vyd. United Kingdom : University Press, Cambridge, 2009, 494 s., ISBN 978-0-521-8559-1.

⁸⁶ Čl. 14 odst. 1 Washingtonské úmluvy.

⁸⁷ Čl. 42 odst. 3 Washingtonské úmluvy.

investora nebo na právo třetího státu jsou vzácné“, dále (iii) volba mezinárodní hmotněprávní úpravy a (iv) volba smlouvy jakožto samostatného pramene hmotněprávní úpravy⁸⁸. Jako nejčastější variantu potom uvádí volbu odkazem na „*mezinárodní právo nebo obecné právní zásady společně s právem hostujícího státu*“⁸⁹, jak tomu bylo například v případě *ČSOB v Slovakia*⁹⁰.

Limity volby pro určení rozhodného práva pak, obdobně jako v případě řešení sporů dle Rozhodčích pravidel UNCITRAL, představují (i) kogentní ustanovení práva hostitelského státu, (ii) výhrada veřejného pořádku a (iii) přiměřená spojitost mezi daným tokem peněžních prostředků a rozhodným právem.

V případě absence dohody stran sporu o rozhodném právu tak, dle druhé věty citovaného ustanovení, rozhodčí tribunál aplikuje právo hostitelského státu, a to včetně jeho kolizních norem. Může se tak stát, že kolizní norma odkáže pro účely řešení sporů z investic na právo třetího státu, například právo státu investora nebo právo státu, z něhož pochází zdroj investice (právo státu, v němž je inkorporována mateřská společnost investora nebo společnost, s níž má investor uzavřenu ovládací smlouvu apod.), což může vést k nejistotě stran ohledně otázky, kterým právem se bude rozhodčí tribunál při řešení sporu řídit. Není bez zajímavosti, že v případě, kdy si za rozhodné právo zvolí právo hostitelského státu samy strany sporu, k aplikaci kolizních norem nedochází a na případný problém se použije přímo právo hostitelského státu. Je-li aplikace práva hostitelského státu výsledkem postupu rozhodčího tribunálu dle druhé věty citovaného ustanovení, musí rozhodčí tribunál před aplikací hmotného práva hostitelského státu ověřit, zda normy mezinárodního soukromého práva neodkazují na použití práva jiného státu. Současně s aplikací práva hostitelského státu musí rozhodčí tribunál aplikovat i pro daný příklad použitelné předpisy mezinárodního práva, jak přikazuje druhá věta předmětného ustanovení *in fine*. Při určení, co je pro účel řešení sporů z investic považováno za předpisy mezinárodního práva, musí rozhodčí tribunál „sáhnout“ po Statutu Stálého rozhodčího soudu, konkrétně jeho článku 38 odst. 1, který stanoví, jakými prameny mezinárodního práva se má Stálý rozhodčí soud řídit v rámci rozhodování v souladu s mezinárodním

⁸⁸ ICSID Case No. ARB/84/4 – Zrušující rozhodnutí, *Maritime International Nominees Establishment ("MINE") v Republic of Guinea*.

⁸⁹ SCHREUER Christoph. *The ICSID Convention: A Commentary*. 2. vyd. United Kingdom : University Press, Cambridge, 2009, 558-561 s., ISBN 978-0-521-8559-1.

⁹⁰ Odst. 63 ICSID Case No. ARB/97/4, *Československá Obchodní Banka A.S. v The Slovak Republic*;

právem⁹¹. Formulaci „*kteřé mohou být použity*“, anglicky „*as may be applicable*“ a francouzsky „*en la matière*“, lze potom nejlépe vysvětlit nikoli jako podmínku použití mezinárodního práva na daný případ, ale spíše ve smyslu, jaký navozuje francouzská verze článku 42 odst. 1 Washingtonské úmluvy, tedy „*v dané věci*“, jak dovozuje i rozhodčí tribunál ve věci *LG&E v. Argentina*⁹².

Nesprávná aplikace rozhodného hmotného práva může vést až ke zrušení nálezu z důvodu zjevného překročení pravomoci rozhodci (soudem) dle článku 52 odst. 1 písm. b) Washingtonské úmluvy.⁹³ Tak se tomu stalo například v případě *Enron v. Argentina* nebo *Azurix v. Argentina*.⁹⁴

Zcela zásadním momentem při rozhodování rozhodčího tribunálu je odlišení otázky určení rozhodného hmotného práva dle článku 42 Washingtonské úmluvy od otázky pravomoci rozhodčího tribunálu dle článku 25 Washingtonské úmluvy (tedy otázky procesního charakteru). Jak shrnul rozhodčí tribunál ve zrušovacím nálezu ve věci *Duke Energy v Peru* „*článek 42 se nepoužije k určení jurisdikce. Zabývá se rozhodnutím tribunálu ohledně sporu mezi stranami z hlediska hmotněprávního. Tudiž, ad hoc komise stejně jako tribunály potvrdily, že jurisdikce Střediska není určena článkem 42 odst. 1 Úmluvy ICSID, ale článkem 25*“.⁹⁵ K obdobnému závěru došly o rozhodčí tribunály ve věci *Alpha Projektholding GmbH v Ukraine* nebo *Noble Energy v Ecuador*⁹⁶.

Otázka rozhodného práva procesního je v případě rozhodování investičního sporu dle Washingtonské úmluvy, potažmo Pravidel pro rozhodčí řízení, řešena prostřednictvím článku 25 Washingtonské úmluvy, který stanoví podmínky,

⁹¹ Těmito normami jsou: (i) *Mezinárodní dohody, obecné nebo zvláštní, zakládající pravidla výslovně uznaná stranami úmluvy*; (ii) *mezinárodní obyčej, jako důkaz obecné praxe přijaté za zákon (rozuměj mající sílu zákona)*; (iii) *obecné právní zásady uznávané civilizovanými státy* a (iv) *předmět ustanovení článku 59, soudní rozhodnutí a učení nejvíce kvalifikovaných veřejných osob různých států, jakožto podpůrný prostředek určení pravidel práva*.

⁹² Odst. 88 ICSID Case No. ARB/02/1 - Rozhodnutí o odpovědnosti, *LG&E Energy Corp., LG&E Capital Corp., LG&E International, Inc. v Argentine Republic*.

⁹³ SCHREUER Christoph. *The ICSID Convention: A Commentary*. 2. vyd. United Kingdom : University Press, Cambridge, 2009, 554 s., ISBN 978-0-521-8559-1.

⁹⁴ ICSID Case No. ARB/01/3, *Enron Creditors Recovery Corporation (formerly Enron Corporation) and Ponderosa Assets L.P. v Argentine Republic*; odst. 136 a následující ICSID Case No. ARB/01/1 – zrušující nálezu *Azurix Corp. v Argentine Republic*.

⁹⁵ Odst. 127 ICSID Case No. ARB/03/28 – Annulment Proceedings, *Duke Energy International Peru Investments No. 1, Ltd v Republic of Peru*.

⁹⁶ Odst. 226 ICSID Case No. ARB/07/16 – Nález, *Alpha Projektholding GmbH v Ukraine*; Odst. 57 ICSID Case No. ARB/05/12 – Rozhodnutí o jurisdikci, *Noble Energy Inc, MachalaPower Cia Ltda (Claimants) v Republic of Ecuador, Consejo Nacional de Electricidad*.

kteře musí být splněny, aby byla dána pravomoc rozhodčího tribunálu ICSID. V návaznosti na ustanovení článku 25 se v rozhodovací praxi vytvořila tři jurisdikční kritéria, která musí být současně splněna, aby byla jurisdikce Střediska dána. Jde o kritéria *rationae materiae*, *rationae personae* a *rationae temporis*.

K určení, zda je splněné kritérium *rationae materiae* vznikl v rámci rozhodovací praxe Střediska tzv. Salini test. Jde o čtyři jurisprudencí zakotvená kritéria, která musí investice splňovat, aby mohla být považována za investici dle článku 25 Washingtonské úmluvy: (i) přínos hostitelskému státu, (ii) určitá doba, po kterou je tento projekt implementován, (iii) riziko, které musí být s projektem spojené a (iv) přínos pro rozvoj hostitelského státu⁹⁷. Přínosem hostitelskému státu jako takovým se rozumí přínos peněžního charakteru nebo přínos spočívající v jiných aktivech, resp. zdrojích. Jako minimální dobu, po kterou má být investice prováděna, stanoví doktrína 2 až 5 let⁹⁸. Míra podstoupeného rizika je odvislá od podmínek, za nichž byla investice uskutečněna, a to od podmínek ekonomických, politických, právní úpravy a dalších. Aby byla splněna podmínka reálného přínosu pro rozvoj hostitelského státu, musí investor prokázat skutečnou ekonomickou aktivitu na jeho území. Posouzení, zda tato činnost skutečně přispěla k rozvoji hostitelského státu, je pak nutné učinit s ohledem na konkrétní případ. I při splnění všech těchto dílčích kritérií však stále nemusí být naplněna podmínka, že investice spadá pod mezinárodní ochranu. Rozhodčí tribunál ICSID v případě *Phoenix Action, Ltd. V The Czech Republic* stanovil další požadavky, které musí být splněny, aby investice spadala pod čl. 25 Washingtonské úmluvy⁹⁹, a to (v) aktiva musí být investována v souladu se zákony hostitelského státu a (vi) požadavek dobré víry. Posouzení dobré víry se v případě *Phoenix Action, Ltd. V The Czech Republic*, vztahuje zejména na otázku, zda nedošlo ke zneužití daného postupu za účelem získání přístupu k řízení před mezinárodním rozhodčím tribunálem¹⁰⁰, tedy účelové „vyhnutí se“ jiným procesním mechanismům prostřednictvím využití mezinárodního rozhodčího řízení. Některé rozhodčí tribunály se však od aplikace Salini testu odklánějí, jako například tribunál ve věci *Saba Fakes v Turkey*, který došel k závěru, že první tři kritéria Salini testu „jsou zároveň nezbytná i dostačující

⁹⁷ Odst. 52 ICSID Case No. ARB/00/4 – Rozhodnutí o jurisdikci, *Salini v Morocco*;

⁹⁸ SCHREUER Christoph. *The ICSID Convention: A Commentary*. 2. vyd. United Kingdom : University Press, Cambridge, 2009, 318-493 s., ISBN 978-0-521-8559-1.

⁹⁹ Odst. 114 ICSID Case No. ARB/06/5 – Nález, *Phoenix Action, Ltd. v The Czech Republic*.

¹⁰⁰ Odst. 136 tamtéž.

k vymezení investice v rámci Úmluvy ICSID“... „Na druhé straně tribunál není přesvědčen, že přispění k rozvoji ekonomiky hostitelského státu tvoří kritérium investice v rámci Úmluvy ICSID.“¹⁰¹

Mezi zásadní¹⁰² rozhodnutí ICSID v souvislosti s definicí investice patří také rozhodnutí ve sporu *Fedax v. Venezuela*¹⁰³. V rozhodčím nálezu vydaném v tomto případě došel tribunál ICSID k závěru, že i takový institut, jakým je směnka, přesněji řečeno její koupě, může být za určitých okolností chápán jako investice ve smyslu čl. 25 Washingtonské úmluvy. Nutno zdůraznit, že v daném případě koupě směnky spadala rovněž i pod definici investice obsaženou v bilaterální dohodě o ochraně investic mezi Venezuelou a Nizozemským královstvím a dále, že v tomto případě bylo relevantní i právo hostitelského státu upravující vydávání směnek státem¹⁰⁴. Skutkový děj spočíval v tom, že směnky vydané Venezuelskou republikou na základě ustanovení venezuelského zákona o veřejném úvěru, byly postoupeny nizozemské společnosti Fedax jejich původním majitelem, jímž byla venezuelská obchodní společnost¹⁰⁵. Spor o směnky vznikl až po jejich postoupení a ICSID rozhodl, že i takové směnky, které byly původně vydány jinému investorovi, odpovídají pojmu investice ve smyslu článku 25 Washingtonské úmluvy. Šturma¹⁰⁶ konkrétněji uvádí, že v rozhodnutí o námitkách tribunál „oproti námitce Venezuely, že nejde o ‚přímou zahraniční investici‘, konstatoval, že pojem ‚přímo‘ se v článku 25 vztahuje ke ‚sporu‘ a nikoliv k pojmu ‚investice‘“. Z tohoto závěru tribunálu dále dovozuje, že „pravomoc Střediska může existovat i ve vztahu k investicím, které nejsou přímé, pokud spor vznikl přímo z takové investice.“

Jurisdikce *rationae personae* je dána, jsou-li splněny podmínky odst. 1 a je-li naplněna definice investora v odst. 2 článku 25 Washingtonské úmluvy. Spor tedy musí být (i) mezi státem, který je smluvní stranou Washingtonské úmluvy a občanem jiného

¹⁰¹ Odstavec 110 a 111 ICSID Case No. ARB/07/20 – Nález, *Saba Fakes v Republic of Turkey*.

¹⁰² DOLZER Rudolf; SCHREUER Christoph. *Principles of International Investment Law*. 1. vyd. New York : Oxford University Press Inc, 2008, 433 s., ISBN 978-0-19-921175-3 nebo ŠTURMA, Pavel. *Mezinárodní dohody o ochraně investic a řešení sporů*. 2. vyd. Praha : Linde Praha a. s., 2008, 334 s., ISBN 978-80-7201-709-6.

¹⁰³ ICSID Case No. ARB/96/3, Nález, *Fedax N.V. v The Republic of Venezuela*.

¹⁰⁴ Odst. 30 tamtéž.

¹⁰⁵ Odst. 1, 30 tamtéž.

¹⁰⁶ ŠTURMA, Pavel. *Mezinárodní dohody o ochraně investic a řešení sporů*. 2. vyd. Praha : Linde Praha a. s., 2008, s. 120, ISBN 978-80-7201-709-6 nebo McLACHLAN, Campbell; SHORE, Laurence; WEINIGER, Matthew. *International Investment Arbitration : Substantive principles*. 1. vyd. New York : Oxford University Press, 2007, s. 166, 474 s., ISBN 978-0-19-928664-5.

státu, který je rovněž stranou Washingtonské úmluvy, (iia) občan jiného státu, který je rovněž stranou Washingtonské úmluvy, nesmí být zároveň občanem hostitelského státu investice ke dni dohody stran předložit spor k ICSID a ke dni registrace žádosti¹⁰⁷, (iib) je-li investorem právnická osoba, musí mít státní příslušnost strany sporu jiného státu, než hostitelského státu investice nebo může mít státní příslušnost hostitelského státu, ale na základě dohody stran sporu o zahraniční kontrole této osoby je tato považována pro účely Washingtonské úmluvy za subjekt jiného smluvního státu, a (iii) stát i občan musí s řešením sporu před ICSID souhlasit¹⁰⁸. K obecným otázkám problematiky *rationae personae* více viz kapitola 1.1 této práce.

Podmínka *rationae temporis* je splněna, je-li k datu registrace žádosti o zahájení řízení před ICSID jednou stranou sporu smluvní stát Washingtonské úmluvy a druhou stranou sporu státní příslušník jiného smluvního státu Washingtonské úmluvy.

2.1.6. Náklady řízení

Náklady na institucionální rozhodčí řízení zpravidla dosahují vyšších částek, než náklady na rozhodčí řízení *ad hoc*. Washingtonská úmluva neupravuje jednotlivé složky nákladů v takové míře detailu jako Rozhodčí pravidla UNCITRAL. V člancích 59 až 61 postupně hovoří (i) o poplatcích za používání služeb, přičemž určení jejich výše ponechává na generálním tajemníkovi ICSID, dále (ii) o poplatcích a výlohách tribunálu, které si tribunál určí sám v rámci limitů k tomu stanovených správní radou ICSID, a nakonec (iii) výdajích vzniklých stranám v souvislosti s řízením a způsobu rozdělení úhrady nákladů na všechny výše popsané výdaje mezi strany sporu. Podrobnější úpravu obsahují Správní a finanční regulace ICSID¹⁰⁹, které stanoví jednotlivé složky nákladů.

Dle článku 14 Správních a finančních regulací by tak každý rozhodce měl obdržet náhradu za (i) každý den, kdy se účastní zasedání rozhodčího tribunálu, kterého je členem, (ii) poplatek odpovídající každému osmihodinovému dni strávenému prací související s rozhodčím řízením, (iii) stravné za každý den, je-li mimo své bydliště, a (iv) cestovní výdaje související se zasedáním rozhodčího tribunálu. Náhradu nákladů

¹⁰⁷ Čl. 28 a 36 Washingtonské úmluvy.

¹⁰⁸ K tomu více viz kapitola 1.1 této práce.

¹⁰⁹ Regulace 14 a následující Správních a finančních regulací ICSID.

rozhodců, svědků a znalců vyzvaných tribunálem, členů sekretariátu ICSID zahrnující tlumočníky, překladatele, tajemníky či oznamovatele, hostitele řízení, je-li konáno mimo sídlo ICSID, poskytuje těmto subjektům Středisko, které za tímto účelem požaduje od stran řízení zaplacení záloh, a to ihned po tom, co je vytvořen tribunál, a dále pak vždy, když generální tajemník po konzultaci s předsedou tribunálu rozhodne, že zálohy poskytnuté stranami nepokryjí aktualizovaný odhad výdajů na určitou fázi (či další fázi) řízení.

Tribunál tak určí „výdaje vzniklé stranám v souvislosti s řízením a rozhodne, jakým způsobem a kým budou tyto výdaje, poplatky, výlohy členů soudu a poplatky za použití služeb Střediska placeny“. Nicméně, Washingtonská úmluva umožňuje odchylku od výše uvedeného, a to pro případ, kdy se strany dohodnou jinak¹¹⁰.

Ačkoli komentářová literatura k Washingtonské úmluvě hovoří o tom, že „*řízení před ICSID zpravidla vyžaduje nižší náklady než řízení podle jiných možných systémů*“, a to „částečně z „*důvodu nižších administrativních nákladů a z části díky způsobu, jakým jsou poplatky rozhodců a smírčích soudců určeny*“¹¹¹, rozhodovací praxe rozhodčích tribunálů ukazuje, že existuje více dohledatelných případů, s mimořádně vysokými náklady na rozhodčí řízení, vedených před ICSID, než případů vedených podle Rozhodčích pravidel UNCITRAL¹¹².

2.1.7. Přezkum a výkon nálezů

Oproti rozhodčímu řízení *ad hoc* má institucionální řízení dle Washingtonské úmluvy ve spojení s Rozhodčími pravidly ICSID výhodu, jelikož stranám sporu umožňuje v rámci samostatné úpravy předložit rozhodčí nález Středisku prostřednictvím generálního tajemníka k interpretaci¹¹³, k přezkumu¹¹⁴, případně ke zrušení¹¹⁵. O výklad rozhodčího nálezů může každá strana požádat v případě sporu o jeho výklad nebo rozsah. K podání žádosti o přezkoumání rozhodčího nálezů dochází zejména z důvodu zjištění skutečnosti, která rozhodujícím způsobem ovlivňuje rozhodčí

¹¹⁰ Čl. 61 odst. 2 Washingtonské úmluvy.

¹¹¹ SCHREUER Christoph. *The ICSID Convention: A Commentary*. 2. vyd. United Kingdom : University Press, Cambridge, 2009, 1214 s., ISBN 978-0-521-8559-1.

¹¹² K tomu viz kapitola 2.2.4 této práce.

¹¹³ Čl. 50 Washingtonské úmluvy.

¹¹⁴ Čl. 51 Washingtonské úmluvy.

¹¹⁵ Čl. 52 Washingtonské úmluvy.

nález, a která nebyla v době vydání rozhodčího nálezu známa ani tribunálu ani žadateli (s tím, že tato neznalost nemohla být zapříčiněna žadatelovou nedbalostí). Je-li to možné, stanoví Washingtonská úmluva, jak pro výklad rozhodčího nálezu, tak pro jeho přezkum, aby o daném sporu rozhodoval primárně rozhodčí tribunál, který řešil mezi stranami původní spor z investice. Jinak je pro daný spor ustanoven tribunál nový. V případě přezkumného řízení může tribunál přiznat odkladací charakter a přerušit tak výkon rozhodčího nálezu až do svého rozhodnutí.

Důvody pro podání žádosti o zrušení rozhodčího nálezu jsou ve Washingtonské úmluvě taxativně vyjmenovány: (i) vytvoření soudu nebylo řádné, (ii) zjevné překročení pravomoci soudu, (iii) korupce na straně člena soudu, (iv) závažné porušení procesních pravidel, (v) rozhodčí nález postrádá odůvodnění. Pro účely rozhodování o žádosti o zrušení rozhodčího nálezu je ustavován zvláštní tříčlenný výbor *ad hoc*, přičemž jsou stanoveny zvláštní požadavky na jeho obsazení. Jeho členy nesmí být (i) členové soudu, který rozhodoval ve věci investičního sporu, (ii) osoby stejné národnosti jako kterýkoliv ze členů původního soudu, (iii) občané státu, který je stranou sporu nebo státu investora, (iv) osoby jmenované do seznamu rozhodců některým z těchto států, (v) smírčí soudce v původním sporu. Výbor může tomuto řízení přiznat odkladný účinek.

Vykonatelnost a uznání rozhodčích nálezů vydaných dle Washingtonské úmluvy se řídí ustanoveními článků 53 – 55. Povinnost států uznat a vykonat rozhodčí nález na peněžní plnění vyplývá pro smluvní státy z titulu, že jsou signatáři Washingtonské úmluvy, která jim tuto povinnost ukládá v článku 54. Rozhodčí nález má potom stejné postavení jako konečné rozhodnutí soudu v daném státě. Jeho výkon se přitom řídí zákony upravujícími výkon soudních rozhodnutí. Toto ustanovení však nemá být „*vykládáno jako vyloučení práva platného v kterémkoli smluvním státě vztahujícího se k imunitě tohoto státu nebo jako vyloučení kteréhokoliv cizího státu z výkonu jeho rozhodnutí*“¹¹⁶. Toto ustanovení potvrzuje imunitu státu, kterou tento může uplatnit při výkonu rozhodčího nálezu, což může mít za důsledek i odepření jeho výkonu, např. vůči určitému majetku (majetku *extra commercium* a zvláštním kategoriím majetku - majetku diplomatů, vojenskému majetku, případně majetku centrální banky státu)¹¹⁷.

¹¹⁶ Čl. 55 Washingtonské úmluvy.

¹¹⁷ SCHREUER Christoph. *The ICSID Convention: A Commentary*. 2. vyd. United Kingdom : University Press, Cambridge, 2009, 1159-1172 s., ISBN 978-0-521-8559-1.

2.2.Řešení investičních sporů *ad hoc* podle Rozhodčích pravidel UNCITRAL

2.2.1. Obecně Řešení investičních sporů dle pravidel UNCITRAL

Rozhodčí pravidla UNCITRAL byla vytvořena v dubnu roku 1976 jako „procesní pravidla pro – primárně – mezinárodní obchodní rozhodčí řízení“¹¹⁸ pod záštitou Komise Organizace spojených národů pro mezinárodní obchodní právo. V praxi jsou tato pravidla ale využívána i pro řízení s „veřejným prvkem“, a to například při řízeních podle Úmluvy Organizace spojených národů o mořském právu. Sloužila také jako podklad pro vytvoření Opčních pravidel pro rozhodování sporů mezi dvěma státy. V neposlední řadě pak slouží k řešení sporů mezi státem a osobou soukromého práva, která je příslušníkem jiného státu, tedy v diagonálních sporech, jejichž předmětem je investice. To dokládá jednak četnost odkazů na řešení sporu podle Rozhodčích pravidel UNCITRAL v bilaterálních i multilaterálních dohodách o ochraně investic, jak bylo podrobněji popsáno již v první kapitole této práce, a jednak četnost rozhodčích nálezů, které jsou výsledkem řešení sporů podle předmětných pravidel. Přesto, že uveřejnění těchto rozhodčích nálezů není pro strany sporu nijak povinné, a tudíž je možné se domnívat, že ve skutečnosti je podle předmětných pravidel rozhodováno více investičních sporů, jsou po ICSID druhým nejčastěji využívaným prostředkem jejich řešení.¹¹⁹

Ačkoli byla Rozhodčí pravidla UNCITRAL původně vytvořena pro řešení mezinárodních obchodních sporů a jako taková byla využívána *ad hoc*, ale i jako pravidla v rámci institucionálního rozhodčího řízení, neboť řada mezinárodních rozhodčích institucí pro řešení mezinárodních sporů používá právě Rozhodčí pravidla UNCITRAL.¹²⁰

¹¹⁸ CARON David D., CAPLAN Lee M., PELLONPÄÄ. *The UNCITRAL Arbitration Rules: A Commentary*. 1. vyd. New York : Oxford University Press Inc., 2006, 2 s., ISBN 978-0-19-929759-7.

¹¹⁹ CARON David D., CAPLAN Lee M., PELLONPÄÄ. *The UNCITRAL Arbitration Rules: A Commentary*. 1. vyd. New York : Oxford University Press Inc., 2006, 7-8 s., ISBN 978-0-19-929759-7.

¹²⁰ Například SCC Rozhodčí institut ve Stockholmu, obchodní spory potom i Americká rozhodčí asociace, podrobněji rozvedeno v kapitole první této práce.

2.2.2. Zahájení řízení a jmenování rozhodců

Proces podle Rozhodčích pravidel UNCITRAL začíná dvoustranným úkonem, který se skládá z oznámení o rozhodčím řízení (tzv. „*notice of arbitration*“), které zašle navrhovatel protistraně. Doručením oznámení je řízení zahájeno.¹²¹ Rozhodčí pravidla UNCITRAL potom stanoví náležitosti oznámení, které mohou být rozšířeny ujednáním obsaženými v bilaterálních nebo multilaterálních dohodách o ochraně investic.¹²²

Procesní úprava volby tribunálu je v Rozhodčích pravidlech UNCITRAL¹²³ upravena detailněji než v procesních pravidlech upravujících rozhodčí řízení před ICSID, zejména co se týče úpravy součinnosti stran za účelem jmenování rozhodců. Rozhodčí pravidla UNCITRAL totiž stanoví přesný postup stran při jmenování rozhodců, především v článcích 6 a 7. Podle Rozhodčích pravidel UNCITRAL, shodně jako podle Washingtonské úmluvy, jsou postupně uplatňované následující způsoby ustavení tribunálu: (i) počet rozhodců je stanoven předem stranami sporu v dohodě, (ii) není-li předchozí dohoda stran, je ustanoven jeden rozhodce, rozhodnou-li tak strany do patnácti dnů od zahájení řízení (doručení *notice of arbitration*), (iii) jinak rozhodují tři rozhodci¹²⁴. Je tedy na volbě stran, jestli jmenují jednoho nebo tři rozhodce. Jmenovací postup upravují Rozhodčí pravidla pro obě varianty. Na volbě stran je rovněž i osoba, kterou rozhodcem jmenují. Dle Rozhodčích pravidel UNCITRAL v tomto ohledu totiž strany nejsou ničím vázány, jak vyplývá z dikce článku 6 odst. 1 písm. a) Rozhodčích pravidel UNCITRAL, který váže strany, aby jedna druhé navrhly „*jména jedné nebo více osob, z nichž jedna bude plnit úlohu rozhodce*“. Stejně tak čl. 7 odst. 1 Rozhodčích pravidel UNCITRAL bez dalších požadavků ohledně jmenování stanoví, že „*mají-li být jmenováni tři rozhodci, každá ze stran jmenuje jednoho*“. Nemohou-li strany dosáhnout dohody, mohou o jmenování rozhodce požádat jmenovací orgán, který si za tímto účelem zvolí. Ten už je ovšem ve volbě rozhodce (rozhodců) omezen povinností vzít v úvahu nestrannost a nezávislost rozhodce, případně také zvážit vhodnost jmenování rozhodce státní příslušnosti odlišné od státní příslušnosti stran sporu.

¹²¹ Čl. 3 Rozhodčích pravidel UNCITRAL.

¹²² Např. kapitola 11, podkapitola B, čl. 1126 North American Free Trade Agreement. Podepsaná 17. prosince 1993. Platná od 1. ledna 1994. Dostupná z WWW: <http://www.nafta-sec-alena.org/en/view.aspx?x=343&mtpiID=ALL>.

¹²³ Čl. 5 až 8 Rozhodčích pravidel UNCITRAL.

¹²⁴ Čl. 5 Rozhodčích pravidel UNCITRAL.

2.2.3. Rozhodné právo hmotné a procesní

Jak již bylo výše uvedeno, Rozhodčí pravidla UNCITRAL byla vytvořena pro strany sporu, které se rozhodnou mezinárodní spor řešit před rozhodčím soudem *ad hoc*, a nemají ve své rozhodčí smlouvě nebo v jiné dohodě sjednána všechna procesní pravidla, která jsou k tomu třeba. Strany sporu se přitom nemusí vázat Rozhodčími pravidly UNCITRAL jako celkem, ale mohou si vybrat pouze části, které jejich dohoda neobsahuje, případně si mohou jednotlivá pravidla upravit podle svého vlastního uvážení tak, aby co nejlépe vyhovovala jejich potřebám ohledně vedení sporu. Článek 1 Rozhodčích pravidel UNCITRAL pak pro takové případy vyžaduje písemnou formu, a to zejména z důvodu právní jistoty mezi stranami. Prakticky se důvodnost tohoto požadavku může ukázat zejména při uznávání a výkonu rozhodčích nálezů, například podle Úmluvy o uznání a výkonu cizích rozhodčích nálezů (dále jen „Newyorská úmluva“). Příslušnost ustaveného rozhodčího tribunálu je tedy v případě řešení sporu z investice dána, jsou-li splněny výše uvedené podmínky, tedy (i) existence rozhodčí smlouvy, rozhodčí doložky nebo jiného písemného ujednání mezi stranami o tom, že v případě vzniku sporu z určité smlouvy se tento bude řešit podle Rozhodčích pravidel UNCITRAL, a (ii) případné modifikace Rozhodčích pravidel UNCITRAL mají písemnou formu. Aby byla takto ustavená pravidla řešení sporu mezi stranami přípustná, (iii) nesmí být v rozporu s kogentními ustanoveními rozhodného práva (práva, podle něhož má být spor řešen). Je-li některé ustanovení Rozhodčích pravidel UNCITRAL nebo jeho modifikace v rozporu s kogentní normou rozhodného práva, použije se tato norma.

Rozhodčí pravidla UNCITRAL nebyla, na rozdíl od Washingtonské úmluvy a souvisejících Pravidel pro rozhodčí řízení, tvořena cíleně pro řešení sporů v oblasti investic. Neobsahují proto žádné ustanovení obdobné čl. 25 Washingtonské úmluvy, které by stanovilo podmínky pravomoci rozhodčího soudu. Rozhodčí pravidla UNCITRAL se v tomto ohledu řídí ustanoveními smlouvy, z níž vyšel spor mezi stranami a rozhodným právem, v případě investičních sporů tak jde o bilaterální nebo multilaterální dohody o ochraně investic.

Otázku rozhodného práva, tedy hmotného práva, jímž se řídí věcné posouzení investičního sporu, ponechávají Rozhodčí pravidla UNCITRAL primárně na vůli

stran¹²⁵. Proto je tato otázka zpravidla řešena přímo v dohodě o ochraně investic. Pro případ, kdy v dohodě o ochraně investic volba rozhodného práva není provedena, je tato volba svěřena rozhodnutí rozhodčího tribunálu v dané věci. Rozhodčí tribunál se pak řídí právem, které určí kolizní normy právních řádů, které tribunál uváží pro daný případ za použitelné¹²⁶, a to s ohledem na okolnosti daného případu¹²⁷.

Nicméně nelze vyloučit, že i samotná aplikace rozhodného práva, které si zvolily strany investičního sporu, může být úvahou rozhodčího tribunálu zpochybněna. Důvodem k nepoužití stranami zvoleného rozhodného práva může být skutečnost, že předmět sporu není s daným právem dostatečně spojen, jinak vyjádřeno nesplňuje podmínku skutečného vztahu předmětu sporu s rozhodným právem. Případně může dojít k tomu, že „*jurisdikce nejbližše spojená s transakcí může doporučit použití práva dané země nebo, bylo-li stranami určeno jiné právo, může navrhnout, že by při aplikaci takto zvoleného práva měl být vzat v úvahu veřejný pořádek této jurisdikce*“¹²⁸. Z povahy věci je zřejmé, že v případě investičních sporů je jurisdikcí nejúžeji spojenou s transakcí právo státu, v němž je investice umístěna, případně právo státu investora. Může jím být ale i právo místa řešení sporu, *lex loci arbitri*, podle něhož bylo rozhodováno například v případě *Methanex Corporation v United States of America*¹²⁹.

Ačkoli komentářová literatura k Rozhodčím pravidlům UNCITRAL hovoří o možné aplikaci požadavku určité spojitosti, ba dokonce „*nejvyšší spojitosti*“, mezi investorem provedenou transakcí a voleným rozhodným hmotným právem¹³⁰, odborné veřejnosti dostupná rozhodovací praxe rozhodčích tribunálů neukazuje, že by byl takový požadavek reálně uplatňován. Odborná literatura věnující se problematice ICSID zaujímá k limitaci volby požadavkem „*přiměřené spojitosti*“ jednoznačný postoj, hovoříc, že je „*obecně přijímáno, že v rozhodčích řízeních ICSID není žádný požadavek přiměřené spojitosti mezi peněžními prostředky a právem zvoleným stranami*“

¹²⁵ Čl. 33 odst. 1 Rozhodčích pravidel UNCITRAL.

¹²⁶ Čl. 33 odst. 1 věta druhá Rozhodčích pravidel UNCITRAL.

¹²⁷ CARON David D., CAPLAN Lee M., PELLONPÄÄ. *The UNCITRAL Arbitration Rules: A Commentary*. 1. vyd. New York : Oxford University Press Inc., 2006, 131 s., ISBN 978-0-19-929759-7.

¹²⁸ Tamtéž, s. 123.

¹²⁹ Odst. 9 NAFTA/UNCITRAL Investor-State Claim , *Nález, Methanex Corporation v United States of America*.

¹³⁰ CARON David D., CAPLAN Lee M., PELLONPÄÄ. *The UNCITRAL Arbitration Rules: A Commentary*. 1. vyd. New York : Oxford University Press Inc., 2006, 123 s., ISBN 978-0-19-929759-7.

sporu“¹³¹. O opodstatněnosti výše uvedeného názoru hovoří i nemožnost dohledání sporu ve veřejně přístupné databázi sporů ICSID, který by obsahoval odlišný postoj k dané problematice. Ze skutečnosti, že je nemožné dohledat byť jediné veřejnosti přístupné rozhodnutí rozhodčích tribunálů rozhodujících investiční spory dle Rozhodčích pravidel UNCITRAL, vyplývá, že ani tyto tribunály se k takové možnosti neuchylují. Důvodem potom může být stejný přístup jednotlivých rozhodců k dané problematice, jako je přístup obecně přijímaný v odborných kruzích ICSID.

Na rozdíl od Washingtonské úmluvy, Rozhodčí pravidla UNCITRAL stanoví, že rozhodčí tribunál „*má rozhodovat v souladu s ujednáními smlouvy a mají brát zřetel na obchodní zvyklosti použitelné na danou transakci*“. Citované ustanovení článku 33 odst. 3 Rozhodčích pravidel UNCITRAL platí pro „*všechny případy*“, tedy jak pro případ, že strany sporu volbu učinily, tak pro případ, že volbu rozhodného práva činí až tribunál v dané věci. Aplikace zmiňovaného ustanovení dává jednoznačně přednost použití ujednání smlouvy a obchodním zvyklostem pak přisuzuje jen podpůrný charakter¹³², jak ostatně dokládá i rozhodovací praxe¹³³. Rozhodovací praxe dále ukazuje, že obdobně jako v případě řešení investičního sporu před ICSID může být rozhodné právo sporu určeno pouze odkazem na smlouvu a nevázat se na právní řád některého státu¹³⁴.

2.2.4. Náklady řízení

Náklady řízení mohou být v případě mezinárodních investičních sporů řešených *ad hoc* určeny přímo dohodou stran, případně smlouvou, která upravuje rozhodčí řízení. Tento přístup však spíše není využíván a rozhodnutí o konečné výši, včetně určení způsobu, kterým se řídí rozdělení nákladů mezi strany, je ponecháno na rozhodčím tribunálu.

Pro tuto variantu upravují rozhodčí pravidla UNCITRAL jednak výčet položek, které náklady na rozhodčí řízení tvoří, jednak úpravu záloh a nakonec i způsob určení,

¹³¹ SCHREUER Christoph. *The ICSID Convention: A Commentary*. 2. vyd. United Kingdom : University Press, Cambridge, 2009, 564 s., ISBN 978-0-521-8559-1.

¹³² CARON David D., CAPLAN Lee M., PELLONPÄÄ. *The UNCITRAL Arbitration Rules: A Commentary*. 1. vyd. New York : Oxford University Press Inc., 2006, 138 s., ISBN 978-0-19-929759-7.

¹³³ Odst. 104 – 108 NAFTA/UNCITRAL Investor-State Claim Case No. UNC 39/DK – *Nález, Zeevi Holdings Ltd. v Republic of Bulgaria, The Privatization Agency of Bulgaria*.

¹³⁴ Odst. 165 – 167 PCA Case No. AA280, *Romak S.A. (Switzerland) v Republic of Uzbekistan*.

jak se strany sporu na nákladech řízení podílí. Mezi náklady sporu se tak počítají (i) poplatky za rozhodčí tribunál stanovené odděleně pro každého rozhodce, (ii) cestovní a další náklady každého z rozhodců, (iii) náklady na odborné rady (tím jsou myšleny náklady na znalce, ať už objednaného stranami nebo tribunálem)¹³⁵ a další pomoc vyžadovanou rozhodci, (iv) cestovní a další náklady svědků ve výši přiznané jim tribunálem, (v) náklady na právní zastoupení a pomoc strany, která měla ve sporu úspěch ve výši přiznané rozhodčím tribunálem a (vi) poplatky a výdaje jmenovacího orgánu.¹³⁶ Přiznání úhrady nákladů na právní zastoupení je však ještě dál podmíněno, a to přiměřeností, která se posuzuje zejména s ohledem na hodnotu sporu, složitost předmětu sporu (v tomto případě investice), čas strávený rozhodci na jeho řešení a další relevantní okolnosti.¹³⁷ Další podmínkou je pak uplatnění nároku na úhradu těchto nákladů v průběhu rozhodčího řízení. Co se týče nákladů na jednotlivé rozhodce, na rozdíl od Washingtonské úmluvy Rozhodčí pravidla UNCITRAL nepočítají s předběžnou dohodou stran sporu s rozhodci o jejich výši.

Určení míry, jakou se budou strany sporu podílet na nákladech, ovládá dle Rozhodčích pravidel UNCITRAL zásada vítězství ve sporu. Náklady hradí strana, která spor prohrála, a to jako celek nebo v poměru, v jakém spor prohrála. Rozhodčí tribunál však může úhradu nákladů mezi strany přiměřeně rozdělit s ohledem na okolnosti případu. Některé rozhodčí tribunály se k dané věci staví tak, že v plném rozsahu přiznají výherci sporu náhradu všech nákladů kromě nákladů na právní zastoupení. Úhrada nákladů na právní zastoupení se pak řídí tím, v jaké míře ji tribunál vítězné straně přizná. Rozhodovací praxe ukazuje, že rozhodčí tribunál zřídka kdy přizná stranám veškeré náklady a v plné výši, jejichž úhradu od druhé strany v případě výhry sporu požadují. Plné náklady přiznal státu, který spor vyhrál, rozhodčí soud například v případě *Methanex*, kdy rozhodl, že náklady na právní zastoupení státu jsou přiměřené v plné výši, v jaké je stát požadoval¹³⁸. Ne vždy tribunál přizná úhradu nákladů přímo v nález, který vydá ve věci, ale často se tak děje jeho zvláštním rozhodnutím.

¹³⁵ CARON David D., CAPLAN Lee M., PELLONPÄÄ. *The UNCITRAL Arbitration Rules: A Commentary*. 1. vyd. New York : Oxford University Press Inc., 2006, 930 s., ISBN 978-0-19-929759-7.

¹³⁶ Čl. 38 odst. 1 Rozhodčích pravidel UNCITRAL.

¹³⁷ Čl. 39 odst. 1 Rozhodčích pravidel UNCITRAL.

¹³⁸ NAFTA/UNCITRAL Investor-State Claim - Methanex Corporation - Decision of the Tribunal on Petitions from Third Persons to Intervene as >>Amici Curiae<<, Nález, *Methanex Corporation v The United States of America*.

Rozhodčí pravidla UNCITRAL mu však ukládají minimálně náklady vůči tribunálu a náklady na právní zastoupení v jednom z rozhodnutí v rámci řízení výslovně určit¹³⁹.

Ve srovnání s institucionálním rozhodčím řízením je pak zřejmé, že náklady na rozhodčí řízení *ad hoc* zpravidla nedosahují takových rozměrů. Zatímco v historii rozhodčích sporů vedených před ICSID je možné nalézt řadu případů, kdy byly stranám sporu přiznány náhrady nákladů ve výši stovek milionů USD¹⁴⁰, evidované případy řešení investičních sporů podle Rozhodčích pravidel UNCITRAL takových částek dosahují jen zcela výjimečně¹⁴¹.

2.2.5. Výkon a přezkum nálezu

Rozhodčí pravidla UNCITRAL nenabízejí ustanovení obsahující procesní pravidla řízení ve „druhém stupni“ obdobného charakteru, jako jsou obsažena ve Washingtonské úmluvě. Neupravují tedy možnost stran domoci se po vydání rozhodčího nálezu jeho výkladu, přezkumu, ani zrušení či změny. Jedinou možností stran sporu je domáhat se přezkumu rozhodčího nálezu u národních soudů, a to buď u soudů *legis loci arbitri*¹⁴² nebo u soudů „pověřených výkonem nálezu“. Nejdůležitějšími důvody domáhání se zrušení rozhodčího nálezu jsou dle odborné judikatury¹⁴³ „neplatnost dohody stran o rozhodčím řízení, nedostatek náležitostí oznámení o zahájení rozhodčího řízení, rozhodnutí v nálezu přesahuje rozsah žádosti o řízení, nesprávné složení rozhodčího soudu, předmět sporu není dle práva daného státu schopen předmětem rozhodčího řízení, nález je v rozporu s veřejným pořádkem daného státu.“

¹³⁹ Čl. 38 a 40 odst. 3 Rozhodčích pravidel UNCITRAL.

¹⁴⁰ ICSID Case No. ARB/04/13, *Jan de Nul N.V. and Dredging International N.V. v. Arab Republic of Egypt*; ICSID Case No. ARB/03/9, *Continental Casualty Company v. Argentine Republic*; ICSID Case No. ARB/03/24, *Plama Consortium Limited v. Bulgaria*, ICSID Case No. ARB(AF)/07/2, *Europe Cement Investment & Trade S.A. vs. Turecko*; ICSID Case No. ARB/02/5, *PSEG Global et al. v. Republic of Turkey*; ICSID Case No. ARB/04/15, *Telenor Mobile Communications A.S. v. Republic of Hungary*; ICSID Case No. ARB/00/9, *Generation Ukraine, Inc. v. Ukraine*; nebo ICSID Case No. ARB/03/28, *Duke Energy International Peru Investments No. 1, Ltd. v. Republic of Peru*.

¹⁴¹ NAFTA/UNCITRAL Investor-State Claim - Saluka investments v. The Czech Republic; UNCITRAL Investor-State Claim, *Link-Trading Joint Stock Company v. Moldova*.

¹⁴² Například viz odst. 10 NAFTA/UNCITRAL Investor-State Claim Case No. UNC 39/DK, *Zeevi Holdings Ltd. v. Republic of Bulgaria, The Privatization Agency of Bulgaria*.

¹⁴³ DOLZER Rudolf; SCHREUER Christoph. *Principles of International Investment Law*. 1. vyd. New York : Oxford University Press Inc., 2009, 278 s., ISBN 978-0-19-921175-3.

Úzce související problematikou je otázka možnosti odepření výkonu rozhodčího nálezu. Strana sporu, která nechce vykonat dobrovolně, co je obsahem rozhodčího nálezu, může využít svého oprávnění, které jí přiznává právní řád státu, kde by měl být nález vykonán a domáhat se odepření jeho výkonu. V České republice by se takového rozhodnutí obecného soudu o odepření výkonu rozhodčího nálezu mohla domáhat na základě Newyorské úmluvy, kterou je Česká republika vázána¹⁴⁴. Newyorská úmluva pro takový případ ve svém článku V. výslovně taxativně vyjmenovává důvody pro odepření výkonu nálezu, jichž se může povinná strana dovolávat. Kromě důvodů, které jsou shodné s výše citovanými důvody uváděnými odbornou literaturou, uvádí jako důvod odepření výkonu nálezu ještě nezpůsobilost stran sporu k jednání dle zákona, který se na ně vztahuje, dále nedostatečné vyrozumění strany o ustanovení rozhodce, nemožnost strany dostatečně uplatnit své požadavky, rozhodčí řízení nebylo v souladu s ujednáním stran nebo v souladu se zákony země, kde se rozhodčí řízení konalo, nález se dosud nestal pro strany závazným nebo byl zrušen nebo jeho výkon byl odložen příslušným orgánem země, v níž nebo podle jejíhož právního řádu byl vydán.

Co se týče obecně výkonu nálezů rozhodčích soudů rozhodujících investiční spor *ad hoc* podle Rozhodčích pravidel UNCITRAL, ani v tomto směru předmětná pravidla výkonu nálezu neupravují. Stranám sporu proto nezbývá, než se, není-li jiné úpravy, uchýlit k Newyorské úmluvě a domáhat se výkonu nálezu v souladu s jejími ustanoveními. Uplatnění jejich práv ale může být v souladu s čl. I odst. 3 Newyorské úmluvy omezeno podmínkou smluvního státu, že bude uznávat a vykonávat pouze nálezy vydané na území jiného smluvního státu, případně, že „*bude používat Úmluvy jen na spory vzniklé z právních vztahů smluvních či mimosmluvních, jež jsou pokládány podle jeho vnitrostátního právního řádu za spory obchodní*“. Uznání a výkon rozhodnutí však může být upraven i bilaterální dohodou o ochraně investic, případně dohodou o právní pomoci uzavřenou mezi hostitelským státem a státem investora.

¹⁴⁴ Česká republika. Vyhláška Ministra zahraničních věcí č. 74 ze dne 6. listopadu 1959, o Úmluvě o uznání a výkonu cizích rozhodčích nálezů. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 1959, částka 35, s. 311. Dostupný z WWW: http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=74/1959&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy.

3. Současné problémy řešení investičních sporů v mezinárodním rozhodčím řízení z pohledu rozhodovací praxe rozhodčích tribunálů

V souvislosti s řešením sporů z investic před mezinárodními rozhodčími soudy v poslední době vystávají jako nejpálčivější témata věnující se problematice transparentnosti takového řešení a jeho legitimacy. Na problematiku transparentnosti řízení potom nejčastěji navazují otázky přípustnosti účasti třetí osoby, která není stranou sporu, v rozhodčím řízení (*amicus curiae*). Dále také otázky nezávislosti a nestrannosti rozhodců a transparentnosti jejich jmenování a otázky odlišnosti řešení investičních sporů různými rozhodčími tribunály. O aktuálnosti těchto otázek svědčí odborné publikace mezinárodních organizací zabývajících se problematikou mezinárodních investic¹⁴⁵, ale i činnost Evropského parlamentu¹⁴⁶ nebo odborná literatura.

Konference OSN o obchodu a rozvoji (*UNCTAD*) ve svých publikacích nazývaných Zpráva o světových investicích (*World Investment Report*) každoročně informuje o vývoji v oblasti světových investic, k němuž došlo v předcházejícím roce. Poslední doposud vydanou publikací je Zpráva o světových investicích 2012. V této zprávě Konference OSN o obchodu a rozvoji věnuje svou pozornost, mimo jiné, problematice řešení investičních sporů prostřednictvím mezinárodního rozhodčího řízení. Přitom vymezuje hlavní problémy, které jsou v této oblasti diskutovány, jako důvěrnost mnoha řízení, a tedy jejich netransparentnost, otázky týkající se praktik při jmenování rozhodců nebo vysokých nákladů řízení. Dále pak problémy nadměrného používání dohod o ochraně investic, „*kteřé překračuje účel, který byl původně*

¹⁴⁵ UNCTAD. *World Investment Report 2012 : Towards a New Generation of Investment Policies* [online]. Switzerland: United Nations, 2012 [cit. 2011-01-11]. Dostupný z WWW: <<http://www.unctad-docs.org/files/UNCTAD-WIR2012-Full-en.pdf>>. ISBN 978-92-1-112843-7, nebo

OECD. *Working Papers on International Investment : Transparency and Third Party Participation in Investor-State Dispute Settlement Procedures* [online]. : United Nations, 2005 [cit. 2012-12-25]. Dostupný z WWW: <<http://www.oecd.org/investment/internationalinvestmentagreements/34786913.pdf>>.

¹⁴⁶ Evropská unie. Evropský parlament. Usnesení Evropského parlamentu ze dne 6. dubna 2011 č. 2010/2203(INI) o budoucí evropské mezinárodní investiční politice. In *Úřední věstník C 296 E*. 02/10/2012, s. 0034 - 0040. Dostupný také z WWW: <<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2012:296:0034:01:CS:HTML>>. ISSN1214-2263.

sledován“, nejednotnost rozhodovací praxe rozhodčích tribunálů, nedostatky přezkumných řízení, až po úvahy o legitimitě a spravedlnosti systému.¹⁴⁷

Účelem této kapitoly je porovnat přístup rozhodčích tribunálů vedoucích řízení podle Washingtonské úmluvy, potažmo Pravidel pro rozhodčí řízení, před Střediskem a rozhodčích tribunálů rozhodujících *ad hoc* podle Rozhodčích pravidel UNCITRAL v rámci těchto okruhů: (i) transparentnost řízení se zaměřením na problematiku *amici curiae*, (ii) nestrannost a nezávislost rozhodců a (iii) nejednotnost rozhodovací praxe rozhodčích tribunálů. Problematika přemíry využívání dohod o ochraně investic nebude v této práci řešena, neboť nejde až tak o otázku procesního práva jako spíše o otázku systémovou, jejímuž hlubšímu studiu rozsah této kapitoly nepostačuje.

3.1. Transparentnost rozhodčího řízení

Nedostatek transparentnosti řízení vyplývá zejména z povahy řízení před rozhodčím soudem, které je ze své povahy neveřejné. Neveřejnost rozhodčího řízení je zcela opodstatněná v případě mezinárodních rozhodčích řízení o obchodních sporech, neboť oběma stranami takového sporu jsou osoby soukromého práva.¹⁴⁸ V případě sporů z investic, kde je jednou ze stran sporu stát, a tudíž na jeho procesu i výsledku může být dán veřejný zájem, se požadavek transparentnosti řízení jeví jako zcela legitimní. Neveřejnost řízení však tvoří jednoznačný předpoklad jeho netransparentnosti. Prostředky vedoucí k řešení tohoto problému jsou potom, dle názoru Konference OSN o obchodu a rozvoji, zejména zpřístupnění relevantních dokumentů týkajících se řízení veřejnosti, veřejnost jednání a přijímání vyjádření *amici curiae*.¹⁴⁹

Název *amicus curiae* je v anglosaském právu používán pro účast osoby, která není stranou sporu, v řízení před soudem. Překladem latinského výrazu je spojení „přítel soudu“. „*Obecně je amicus curiae definován jako odborná osoba, jež není účastníkem právního sporu, ale podává soudu údaje ohledně otázek práva. Úlohou amici curiae je upozornit na určité důležité údaje, které by mohly uniknout pozornosti soudu.*

¹⁴⁷ UNCTAD. *World Investment Report 2012 : Towards a New Generation of Investment Policies* [online]. Switzerland: United Nations, 2012, 88 s. [cit. 2011-01-11]. Dostupný z WWW: <<http://www.unctad-docs.org/files/UNCTAD-WIR2012-Full-en.pdf>>. ISBN 978-92-1-112843-7.

¹⁴⁸ Srov. HARTEN, Gus, Van. *Investment Treaty Arbitration and Public Law*. 1. vyd. New York : Oxford University Press Inc., 2007, s. 160, 214 s., ISBN 978-0-19-955214-6.

¹⁴⁹ UNCTAD. *World Investment Report 2012 : Towards a New Generation of Investment Policies* [online]. Switzerland: United Nations, 2012, 88 s. [cit. 2011-01-11]. Dostupný z WWW: <<http://www.unctad-docs.org/files/UNCTAD-WIR2012-Full-en.pdf>>. ISBN 978-92-1-112843-7.

Vyjádřením *amici curiae* je podání učiněné někým, kdo není stranou případu, za účelem podání informace soudu k učinění správného rozhodnutí nebo dát podnět k určitému výsledku ve veřejném zájmu nebo v soukromém zájmu třetích stran, které by byly výsledkem sporu nepřímo dotčeny.¹⁵⁰ Akceptace účasti *amici curiae* v rozhodčím řízení je odůvodněna jednak požadavkem transparentnosti řízení, ale i potřebou uplatnit v řízení veřejný zájem, případně tvoří prostředek k získání odborných posudků¹⁵¹, k nimž by se soud jinak nedostal a může tak nahradit v řízení o investičních sporech již nyní neodmyslitelné znalecké posudky, jejichž získávání je mnohdy velmi obtížné i nákladné¹⁵². Nevýhodou účasti *amici curiae* na rozhodčím řízení ovšem může být další finanční zatížení stran sporu, neboť „*písemná podání amici curiae typicky vyžadují náležitou odpověď stran sporu i tribunálu*“¹⁵³. Nutnost podávat vyjádření k vyjádření a další doplnění k vyjádření oběma stranami sporu a potřeba posouzení rozhodčího tribunálu má nutně za následek časové průtahy celého řízení.

3.1.1. Transparentnost rozhodčího řízení před ICSID

Transparentnost řady rozhodčích řízení před ICSID je zajištěna zveřejněním rozhodčího nálezu, resp. dílčích dokumentů rozhodčího tribunálu, na internetových stránkách Střediska. Aby však mohlo dojít k úplnému zveřejnění, je k tomu

¹⁵⁰ NEWCOMBE, Andrew; LEMAIRE, Axelle. Should Amici Curiae Participate in Investment Treaty Arbitrations. *Vindobona Journal of International Commercial Law & Arbitration* [online]. 2001, roč. 5, č. 22 [cit. 2012-12-25]. Dostupný z WWW: <[¹⁵¹ Například v případě účasti Komise Evropské unie jako *amici curiae* může tato pomoci rozhodčímu tribunálu k zajištění jednotného výkladu práva Evropské unie v této oblasti. Viz BĚLOHLÁVEK, Alexander J.; *Ochrana přímých zahraničních investic v Evropské unii*. 1. vyd. Praha : C. H. Beck, 2010, s. 243, ISBN 978-80-7400-345-5.](http://international.westlaw.com.ezproxy.is.cuni.cz/result/default.wl?rs=WLIN12.10&rltkclimit=None&cnt=DOC&spa=intchar-000&cfid=1&cxt=DC&service=Search&method=WIN&tnprpds=TaxNewsFIT&db=WORLD-JLR&ss=CNT&rlt=CLID_QRYRLT61620157112812&tnprpdd=None&rltdb=CLID_DB80199157112812&nn=-1&n=3&query=amicus+curiae+in+investment+arbitration&showhitsonly=False&mt=WorldJournals&rti=1&rp=%2fWelcome%2fWorldJournals%2fdefault.wl&mqv=d&scxt=WL&vr=2.0&eq=Welcome%2fWorldJournals&utid=1&tf=-1&historytype=F&fn=_top&tc=-1&sv=Split>.</p></div><div data-bbox=)

¹⁵² BĚLOHLÁVEK, Alexander J.; HÓTOVÁ, Renáta. *Znalci v mezinárodním prostředí - v soudním řízení civilním a trestním, v rozhodčím řízení a investičních sporech*. 1. vyd. Praha : C. H. Beck, 2011, 221-256 s., ISBN 978-80-7400-395-0.

¹⁵³ KASOŁOWSKY, Boris; HARVEY, Caroline. Amici curiae in investment treaty arbitrations: authority and procedural fairness. *SIAR* [online]. 2009, č. 2 [cit. 2012-12-26]. Dostupný z WWW: http://www.sccinstitute.com/filearchive/4/40616/ARTICLE_Amici%20Curiae%20in%20Investment%20Treaty%20Arbitrations_Har%E2%80%A6.pdf >.

třeba souhlas stran sporu, k jehož udělení jsou strany obvykle vyzývány¹⁵⁴. Pravidlo 48 odst. 4 Pravidel pro rozhodčí řízení stanoví, že „*Bez souhlasu stran Středisko nezveřejní rozhodčí nález. Středisko však bez zbytečného odkladu zahrne výňatky z právního odůvodnění tribunálu do svých publikací.*“ Kromě zveřejnění celého nálezu je souhlasem podmíněno i zveřejnění dalších dokumentů tribunálu, jako zápisy z jednání tribunálu a další záznamy o řízení. Bez ohledu na to, zda strany daly nebo nedaly souhlas k uveřejnění rozhodčího nálezu, je generální tajemník Střediska povinen u každého rozhodčího i smírčího řízení před ICSID zveřejnit registraci všech žádostí o zahájení řízení a poznámku o datu způsobu a ukončení řízení.¹⁵⁵ Druhá věta citovaného ustanovení tak ve spojení s dalšími povinně zveřejňovanými údaji zajišťuje alespoň minimální transparentnost řízení.

Možnost účasti *amici curiae* v řízení před ICSID je zakotvena v pravidle 37 odst. 2 a v pravidle 32 odst. 2 Pravidel pro rozhodčí řízení. Jde o osoby odlišné od stran, jejich zástupců, poradců a advokátů, svědků nebo znalců pod přísahou a úředníků tribunálu.¹⁵⁶ Účast *amici curiae* ve sporu je při splnění stanovených podmínek možná jednak prostřednictvím písemného podání a jednak formou účasti na jednání. Pravidlo 37 odst. 2 stanoví, že tribunál může *amici curiae* povolit předložit tribunálu písemné podání týkající se věci v rozsahu sporu, přičemž předpokladem tohoto povolení je (i) předchozí konzultace tribunálu se stranami sporu, (ii) podání musí projít testem Pravidla 37 a (iii) tribunál musí zajistit, že podání *amici curiae* nenaruší řízení, nadměru nezatíží nebo nespravedlivě neupřednostní některou ze stran sporu a že obě strany sporu budou mít příležitost předložit své připomínky k tomuto podání. Aby podání *amici curiae* tímto testem prošlo, musí splňovat následující požadavky: (i) stanovisko, znalost nebo průnik do podstaty věci obsažený v podání a odlišný od náhledů stran sporu napomůže tribunálu při rozhodování skutkového nebo právního problému vztahujícího se k řízení, (ii) podání *amici curiae* bude v souladu s předmětem a rozsahem sporu a (iii) *amicus curiae* má na řízení podstatný zájem. Pravidlo 32 odst. 2 potom upravuje podmínky účasti *amici curiae* na jednání. Za splnění těchto předpokladů může tribunál

¹⁵⁴ McLACHLAN, Campbell; SHORE, Laurence; WEINIGER, Matthew. *International Investment Arbitration : Substantive principles*. 1. vyd. New York : Oxford University Press, 2007, s. 57, 474 s., ISBN 978-0-19-928664-5.

¹⁵⁵ Pravidlo 22 Správních a finančních regulací ICSID.

¹⁵⁶ Pravidlo 32 odst. 2 Pravidel pro rozhodčí řízení.

povolit účast nebo pozorování *amici curiae* buď na všech, nebo jen na některých jednáních.

Výklad účasti *amici curiae* v řízení a vzájemného vztahu výše uvedených ustanovení nabídl tribunál ve věci *Biwater Gauff Ltd. v Tanzania*: „Pravidla pro rozhodčí řízení výslovně upravují dva zvláštní – a pečlivě vymezené – druhy účasti osob, které nejsou stranami sporu, jmenovitě: (a) předložení písemného podání (pravidlo 37 odst. 2) a (b) přítomnost na jednání (pravidlo 32 odst. 2). Každý z těchto druhů účasti má být tribunálem povolen na základě *ad hoc* přiřčení, spíše než udělením všezahrnujícího „*statusu amicus curiae*“ pro všechny účely.“¹⁵⁷ Podle tohoto výkladu tak povolení účasti *amici curiae* na řízení tribunálem neznamená, že se tento může účastnit všech dílčích procedur a vyjadřovat se ke všem podáním stran sporu, případně činit svá podání kdykoli během řízení. Takové povolení má účinky pouze pro jedno konkrétní podání, případně pro jedno konkrétní jednání (nepovolí-li tribunál účast *amici curiae* na všech jednáních). Tribunál ve věci *Biwater Gauff Ltd. v Tanzania* dále došel ohledně práva učinit podání k závěru, že: „*Toto právo nezahrnuje právo, aby byla taková podání tribunálem přijata, nebo právo na to, aby tato podání, jsou-li přijata, tvořila základ pro konečný rozhodčí nález. Na druhou stranu zakládá právo předložit soudu úplné podání za účelem schopnosti splnit test k přijetí této osoby jako amici curiae.*“¹⁵⁸ Tribunál ve věci *Biwater Gauff Ltd. v Tanzania* se při svém rozhodování inspiroval rozhodnutím tribunálu ve věci *Methanex v USA*¹⁵⁹ (podrobněji rozebrán viz níže), který, ač výsledkem řízení podle Rozhodčích pravidel UNCITRAL ve znění Severoamerické dohody o volném obchodu, inspiroval co do řešení účasti *amici curiae* na rozhodčím řízení i další rozhodnutí tribunálů rozhodujících podle Washingtonské úmluvy a Pravidel pro rozhodčí řízení, jako *Vivendi Universal v Argentina*¹⁶⁰, *Suez and InterAgua v Argentina*¹⁶¹ či *Pac Rim Cayman v El Salvador*.¹⁶²

¹⁵⁷ Odst. 46 ICSID Case No. ARB/05/22 - PROCEDURAL ORDER No. 5, *Biwater Gauff (Tanzania) Ltd. v United Republic of Tanzania*.

¹⁵⁸ Odst. 17 tamtéž.

¹⁵⁹ NAFTA/UNCITRAL Investor-State Claim - Methanex Corporation - Decision of the Tribunal on Petitions from Third Persons to Intervene as >>Amici Curiae<<, Nález, *Methanex Corporation v The United States of America*.

¹⁶⁰ ICSID Case No. ARB/03/19, Nález, *Aguas Argentinas, S.A., Suez, Sociedad General de Aguas de Barcelona, S.A. and Vivendi Universal, S.A. v The Argentine Republic*.

¹⁶¹ ICSID Case No. ARB/03/17, Nález, *Suez, Sociedad General de Aguas de Barcelona S.A., InterAgua Servicios Integrales del Agua S.A. v Argentine Republic*.

¹⁶² ICSID Case No. ARB/09/12, Nález, *Pac Rim Cayman LLC v Republic of El Salvador*.

Z hlediska požadavku transparentnosti je nejpodstatnějším prokázání podstatného zájmu *amici curiae* na řízení a na jeho výsledku. Tímto podstatným zájmem se v případě sporů z investic zpravidla rozumí zájem veřejný. Přítomnost veřejného zájmu dokládal v nálezu jak tribunál ve věci *Biwater Gauff Ltd. v Tanzania*¹⁶³, tak ve věci *Vivendi Universal v Argentina*¹⁶⁴ i *Suez and InterAgua v Argentina*¹⁶⁵, kde ovšem i přesto nikdy k žádnému podání osobou, která nebyla stranou sporu, nedošlo¹⁶⁶. Ani veřejný zájem, i když je prokázán, neopravňuje osobu, které je soudem přiznáno právo účastnit se řízení jakožto *amicus curiae*, k přístupu k celému spisu, a tedy ke všem podáním stran sporu. Jak dále dovodil tribunál ve věci *Biwater Gauff Ltd. v Tanzania*¹⁶⁷, neočekává se, že žadatelé o účast v řízení jako *amici curiae* „(a) se budou uvažovat ve stejné pozici jako právník některé ze stran sporu, nebo (b) že se budou domnívat, že jejich úlohou je navrhnout tribunálu, jak by skutkové nebo právní problémy, předkládané stranami, měly být rozhodovány (to je svěřeno výhradně tribunálu).“

3.1.2. Transparentnost rozhodčího řízení *ad hoc* dle Rozhodčích pravidel UNCITRAL

Rozhodčí pravidla UNCITRAL výslovně žádné ustanovení o povinnosti zveřejňovat některé údaje o řízení vedeném podle těchto pravidel neobsahují. Primárně byla totiž určena pro řešení sporů obchodních mezi podnikateli¹⁶⁸. Neexistuje tedy žádná evidence všech případů řešených podle Rozhodčích pravidel UNCITRAL, která by se podobala seznamu případů vedenému ICSID, natož veřejně přístupná databáze rozhodčích nálezů a dokumentů spojených s řízením. Obdobné informace lze nalézt pouze v některých případech, například jsou-li řízení vedena sice podle Rozhodčích

¹⁶³ Odst. 52 ICSID Case No. ARB/05/22 – Procedural Order No. 5, *Biwater Gauff (Tanzania) Ltd. v United Republic of Tanzania*.

¹⁶⁴ Odst. 19 ICSID Case No. ARB/03/19, Nález, *Aguas Argentinas, S.A., Suez, Sociedad General de Aguas de Barcelona, S.A. and Vivendi Universal, S.A. v The Argentine Republic*.

¹⁶⁵ Odst. 18 ICSID Case No. ARB/03/17, Order in Response to a Petition for Participation as *Amicus Curiae*, ze dne 17. března 2006, *Suez, Sociedad General de Aguas de Barcelona S.A., InterAgua Servicios Integrales del Agua S.A. v Argentine Republic*.

¹⁶⁶ Odst. 15 ICSID Case No. ARB/03/17, Decision on Liability, *Suez, Sociedad General de Aguas de Barcelona S.A., InterAgua Servicios Integrales del Agua S.A. v Argentine Republic*.

¹⁶⁷ Odst. 64 ICSID Case No. ARB/05/22 - Procedural Order No. 5, *Biwater Gauff (Tanzania) Ltd. v United Republic of Tanzania*.

¹⁶⁸ CARON David D., CAPLAN Lee M., PELLONPÄÄ. *The UNCITRAL Arbitration Rules: A Commentary*. 1. vyd. New York : Oxford University Press Inc., 2006, 9 s., ISBN 978-0-19-929759-7.

pravidel UNCITRAL, avšak nikoli *ad hoc*, ale v rámci institucionálního rozhodčího řízení, kdy předmětná instituce tato pravidla k řešení sporů z investic používá.

Rovněž je třeba upozornit na kontext, v němž rozhodovací praxe rozhodčích tribunálů řešících spory z investic *ad hoc* podle Rozhodčích pravidel UNCITRAL dospěla k závěrům ohledně připuštění *amici curiae* k řízení. Problematika *amici curiae* je totiž předmětem úvah rozhodčích tribunálů v rozhodčích nálezech vydaných v rámci rozhodčího řízení vedeného sice podle Rozhodčích pravidel UNCITRAL, ale pouze v rámci Severoamerické dohody o volném obchodu. Důvodem může být právě skutečnost, že řízení dle Severoamerické dohody o volném obchodu jsou zveřejňována¹⁶⁹ z titulu závazku jejích stran¹⁷⁰ a ostatní řízení vedená *ad hoc* nikoli.

Doposud nejvýznamnějším rozhodnutím, týkajícím se problematiky *amici curiae* v řízeních o investičních sporech vedených dle Rozhodčích pravidel UNCITRAL, je rozhodčí nález ve věci *Methanex v USA*¹⁷¹. Jde o první (veřejnosti přístupný) rozhodčí nález, který se problematikou *amici curiae* zabýval. Tribunál v daném případě došel k závěru, že „*ani v Rozhodčích pravidlech UNCITRAL ani v kapitole 11, části B NAFTA není ustanovení, které by tribunálu výslovně svěřilo pravomoc přijmout podání amici curiae nebo které by výslovně stanovilo, že tribunál žádnou takovou pravomoc nemá.*“¹⁷² Dovedil, že tato pravomoc vyhází z vyššího principu, zakotveného v čl. 15 odst. 1 Rozhodčích pravidel UNCITRAL, který zní: „*V souladu s těmito pravidly vede rozhodčí tribunál rozhodčí řízení způsobem, který uváže za vhodný, za předpokladu nestranného jednání se stranami a za předpokladu, že každé straně je v jakékoli fázi řízení umožněno se k věci vyjádřit.*“ Z tohoto výkladu vyplývá, že účelem ustanovení je dát tribunálu co největší flexibilitu, ovšem v rámci předem vymezených zásad, a zejména pouze co do procesního hlediska, nikoli z pohledu hmotněprávního (ustanovení neopravňuje tribunál rozšířit okruh účastníků osoby odlišné od stran sporu nebo takovým osobám přiznat práva či jiná oprávnění účastníka řízení). Předmětem

¹⁶⁹ NAFTA, Claims. *Pleadings, Ordres & Awards*. [online]. C1996-2005 [cit. 2012-12-27] Dostupný z WWW: <http://naftaclaims.com/disputes.htm>.

¹⁷⁰ North American Free Trade Agreement. Podepsaná 17. prosince 1993. Platná od 1. ledna 1994. Dostupná z WWW: <http://www.nafta-sec-alena.org/en/view.aspx?x=343&mtpiID=ALL>.

¹⁷¹ NAFTA/UNCITRAL Investor-State Claim - Methanex Corporation - Decision of the Tribunal on Petitions from Third Persons to Intervene as >>Amici Curiae<<, Nález, *Methanex Corporation v The United States of America*.

¹⁷² Odst. 24 NAFTA/UNCITRAL Investor-State Claim - Methanex Corporation - Decision of the Tribunal on Petitions from Third Persons to Intervene as >>Amici Curiae<<, Nález, *Methanex Corporation v The United States of America*.

úvah tribunálu však bylo, zda článek 15 odst. 1 Rozhodčích pravidel UNCITRAL přiznává tribunálu nějaké procesní pravomoci vůči třetím osobám, a v této souvislosti, mimo jiné také zvažoval, zda existují nějaká ustanovení Rozhodčích pravidel UNCITRAL, která by mohla modifikovat použití citovaného ustanovení v daném případě.¹⁷³ Takovým ustanovením je článek 25 odst. 4 Rozhodčích pravidel UNCITRAL, který stanoví, že jednání je primárně neveřejné. Veřejnost jednání je možná, jen souhlasí-li s tím obě dvě strany. Není tedy v moci tribunálu rozhodnout bez souhlasu stran sporu o možnosti třetích osob být přítomen na jednání ani vyhovět žádosti takových osob o obdržení dokumentů vytvořených v rámci rozhodčího řízení.¹⁷⁴

Z výše uvedeného vyplývá, na rozdíl od ustanovení Pravidel pro rozhodčí řízení upravujících možnost přípuštění podání *amici curiae*, že článek 15 Rozhodčích pravidel UNCITRAL, dává tribunálu dostatečnou míru uvážení, aby s ohledem na okolnosti jednotlivého případu přijal podání *amici curiae*, a to bez nutnosti souhlasu stran řízení. Uvážení tribunálu ve výše uvedeném případě však musí být vedeno objektivními důvody. Tribunál ve věci *Methanex v USA*¹⁷⁵ uvedl pro akceptaci podání *amico curiae* následující důvody: zejména (i) existenci veřejného zájmu v daném případě, vycházející nikoli pouze ze skutečnosti, že jednou ze stran je stát, nýbrž z předmětu rozhodčího řízení, (ii) rozhodčí řízení podle kapitoly 11 Severoamerické dohody o volném obchodu by mohlo mít prospěch z toho, že bude nahlíženo jako více otevřené a transparentní, (iii) skutečnost, že „podání *amici curiae* by mohlo soudu napomoci“, Dále je třeba uvážit (iv) možný nárůst nákladů rozhodčího řízení a (v) riziko, že na jednu nebo obě strany tím budou nadměrně zatíženy.

Ačkoli tribunál ve výše citovaném případě jednoznačně vyjadřuje, že „nemůže zavést právní precedent, ani obecný, ani jiný“ a že „nemůže jiným tribunálům určit, jak mají vykládat článek 15 odst. 1“, veškeré veřejnosti dostupné rozhodčí nálezy se v interpretaci článku 15 odst. 1 Rozhodčích pravidel UNCITRAL ve vztahu k *amico curiae* inspirují výkladem tribunálu ve věci *Methanex v USA*¹⁷⁶. Stejnou argumentaci

¹⁷³ Odst. 24 – 47 tamtéž.

¹⁷⁴ Odst. 48 tamtéž.

¹⁷⁵ NAFTA/UNCITRAL Investor-State Claim - Methanex Corporation - Decision of the Tribunal on Petitions from Third Persons to Intervene as >>Amici Curiae<<, Nález, *Methanex Corporation v The United States of America* .

¹⁷⁶ NAFTA/UNCITRAL Investor-State Claim - UPS - Decision of the Tribunal on Petitions from Third Persons to Intervene as Amici Curiae, Nález, *United Parcel Service of America, Inc v Government of Canada*.

potom používají i rozhodčí nálezy ve věcech mezinárodních sporů z investic řešené před ICSID, jak je popsáno výše.

3.1.3. Dílčí závěr

Transparentnost řízení před ICSID je do značné míry zajištěna povinností generálního tajemníka zveřejňovat u všech řízení vedených před ICSID vybrané informace a podstatné části argumentace z odůvodnění rozhodčích nálezů. U řízení, u nichž k tomu strany sporu dají svůj souhlas, potom Středisko veřejnosti zpřístupňuje celá znění rozhodčích nálezů a dalších s řízením souvisejících dokumentů. Oproti tomu Rozhodčí pravidla UNCITRAL povinnost zveřejňovat nějaké informace o řízení, které je podle nich vedeno, neupravují, neboť jsou určena primárně k řešení sporů mezi soukromými osobami, u kterých jsou dány zcela odlišné požadavky na transparentnost, než u řízení, jehož jednou ze stran je stát.

Ačkoli, jak rozhodl tribunál ve věci *Methanex v USA*¹⁷⁷, „přijetí podání předkládaných *amico curiae* by mělo žádoucí dodatečné důsledky spočívající v nárůstu transparentnosti rozhodčího řízení mezi státem a investorem“, ani řízení před ICSID ani řízení podle Rozhodčích pravidel UNCITRAL však nepřipouští transparentnost do té míry, že by *amico curiae* byl umožněn přístup ke všem dokumentům vztahujícím se k řízení bez dalšího.

3.2. Nestrannost a nezávislost rozhodců

Otázka nezávislosti rozhodců je řešena jak ve Washingtonské úmluvě, tak v Rozhodčích pravidlech UNCITRAL. Ačkoli oba systémy mají mechanismy určené k zabezpečení nezávislosti a nestrannosti rozhodců, je jim vytýkán jejich nedostatek. Dle Zprávy o světových investicích 2012 v tomto ohledu největší problém představuje „výskyt „spolků“ tvořených jednotlivci, kteří v některých případech vykonávají funkci poradce a v jiných případech funkci rozhodce, kteří jsou často opakovaně jmenováni, čímž zvyšují úvahy o možném střetu zájmů“ a „praxe spočívající ve jmenování

¹⁷⁷ Odst. 22 NAFTA/UNCITRAL Investor-State Claim - Methanex Corporation - Decision of the Tribunal on Petitions from Third Persons to Intervene as >>Amici Curiae<<, Nález, *Methanex Corporation v The United States of America*.

rozhodců, u nichž je pravděpodobné, že podpoří stranu, jež je jmenuje¹⁷⁸. Napadány jsou tudíž především jmenovací procesy¹⁷⁹. Na tento problém ostatně upozorňuje i odborná literatura, která zmiňuje jednak závislost rozhodců na jmenovacích orgánech¹⁸⁰ a jednak na jejich závislost na investorech vůbec. G. Van Harten¹⁸¹, cituje M. Sornarajaha¹⁸², zmiňuje myšlenku, že „čím více investorů bude považovat systém za pro ně výhodný, tím více bude podáváno návrhů na zahájení řízení a tím více smluv zde bude pro rozhodce“. Podmíněnost je zde jednoznačná. Nezávislost rozhodců nemůže být proto nikdy považována za nezávislost srovnatelnou s nezávislostí soudců rozhodujících v rámci národních soudů. Tato skutečnost pramení již ze samé podstaty koncepce rozhodčího řízení, kdy nejde o uplatňování soudní moci státem, který má povinnost jejím prostřednictvím zajistit rovné a spravedlivé zacházení osobám, které se u soudu domáhají svých práv. Otázkou je, do jaké míry lze tyto problémy řešit pomocí dalších procesních mechanismů v rámci rozhodčího řízení.

3.2.1. Nestrannost a nezávislost rozhodců v rozhodovací praxi tribunálů ICSID

Jak bylo již uvedeno v kapitole 2.1.4 této práce, článek 14 Washingtonské úmluvy stanoví kritéria, která musí osoba splňovat, aby mohla být jmenována rozhodcem: (i) být uznávaným odborníkem v jedné z vyjmenovaných oblastí, (ii) mít vysoké morální kvality a (iii) mít předpoklady pro to, že rozhodnutí, která taková osoba bude vydávat, budou nezávislá. Splnění posledních dvou kritérií je přitom velmi složité prokazovat. Prakticky jde především o požadavek způsobilosti rozhodce vydat nezávislý nález, přičemž ačkoli „jmenování ze seznamu rozhodců je silným předpokladem, že taková osoba bude mít tyto kvality“¹⁸³, není zcela zřejmé,

¹⁷⁸ UNCTAD. *World Investment Report 2012 : Towards a New Generation of Investment Policies* [online]. Switzerland: United Nations, 2012, 88 s. [cit. 2011-01-11]. Dostupný z WWW: <<http://www.unctad-docs.org/files/UNCTAD-WIR2012-Full-en.pdf>>. ISBN 978-92-1-112843-7.

¹⁷⁹ K tomu blíže viz kapitola 2.1.4 a 2.2.2 této práce.

¹⁸⁰ HARTEN, Gus, Van. *Investment Treaty Arbitration and Public Law*. 1. vyd. New York : Oxford University Press Inc., 2007, s. 169, 214 s., ISBN 978-0-19-955214-6.

¹⁸¹ Tamtéž.

¹⁸² HARTEN, Gus, Van. *Investment Treaty Arbitration and Public Law*. 1. vyd. New York : Oxford University Press Inc., 2007, s. 169, 214 s., ISBN 978-0-19-955214-6.

¹⁸³ SCHREUER Christoph. *The ICSID Convention: A Commentary*. 2. vyd. United Kingdom : University Press, Cambridge, 2009, 511 s., ISBN 978-0-521-8559-1.

zda splněním požadavků určených Washingtonskou úmluvou pro určení, zda je osoba způsobilá být zahrnuta do seznamu rozhodců, jsou naplněny tyto požadavky na kvality rozhodce v konkrétním případě, jak upozorňuje komentářová literatura k Washingtonské úmluvě¹⁸⁴. Pouhá skutečnost, že je rozhodce způsobilý vydat nezávislé rozhodnutí, neznamená, že nemůže vzniknout střet zájmů v konkrétním případě. Pravidla pro rozhodčí řízení řeší tento problém následovně: nejpozději před nebo při prvním zasedání tribunálu musí jednotliví rozhodci podepsat prohlášení o tom, že (i) si není vědom důvodu, který by mu bránil být rozhodcem v dané věci, (ii) bude rozhodovat spravedlivě a v souladu s platným právem a (iii) nebude přijímat žádné instrukce nebo odměny, kromě těch, s nimiž počítá Washingtonská úmluva. Připojeno je prohlášení o předchozích a současných profesionálních vztazích rozhodce se stranami sporu a o dalších okolnostech, které by mohly vyvolat otázku o jeho způsobilosti rozhodovat v daném případě nezávisle. Kromě toho prohlášení obsahuje i závazek nakládat s veškerými informacemi, o nichž se dozví v souvislosti s řízením, jako s důvěrnými, čímž je naplněn jeden z aspektů typických pro alternativní způsoby řešení sporů, a to založení důvěry mezi stranou sporu a osobou, která spor rozhoduje.¹⁸⁵

Kromě výše uvedeného prohlášení rozhodce, sestává mechanismus zabezpečující nestrannost a nezávislost rozhodování ještě z možnosti stran sporu navrhnout vyloučení kteréhokoli rozhodce z důvodu jakékoli skutečnosti svědčící o zjevném nedostatku vlastností vyžadovaných článkem 14 odst. 1 Washingtonské úmluvy. Tato možnost je upravena v čl. 57 Washingtonské úmluvy ve spojení s pravidlem 9 Pravidel pro rozhodčí řízení. Návrh se podává generálnímu tajemníkovi, který jej postoupí k rozhodnutí tribunálu, nebo v případě, že o věci rozhoduje jeden rozhodce nebo se návrh vztahuje na většinu rozhodců, předsedovi Správní rady ICSID.

Ač to ze Zprávy o světových investicích 2012 výslovně nevyplývá, vztahuje se problematika „spolků“ nebo jednotlivců, kteří v některých případech plní roli poradce a v jiných roli rozhodce, přičemž jsou do těchto pozic opakovaně jmenováni, se vztahuje především na rozhodčí řízení, která nejsou vedena *ad hoc*, tedy rozhodčí řízení, v nichž jmenování rozhodců závisí na osobách odlišných od stran sporu. Samozřejmě nelze říci, že rozhodčí řízení *ad hoc* stojí zcela mimo tuto problematiku. Naopak, stává

¹⁸⁴ Tamtéž.

¹⁸⁵ Pravidlo 6 Pravidel pro rozhodčí řízení.

se vždy její součástí, pokud dohoda o ochraně investic nebo kontrakt stanoví, že vytvoření rozhodčího tribunálu je svěřeno jmenovacímu orgánu při některém z institucionálních rozhodčích soudů. To ovšem nemění nic na skutečnosti, že se jedná právě o problematiku institucionálního rozhodčího řízení, která je pro účely této práce reprezentována ICSID.

Podstata tohoto problému tkví v tom, že „nemaje úřad, rozhodci, kteří chtějí být příště jmenováni do rozhodčích soudů, mají zájem na udržení své reputace mezi těmi, kteří v příslušných organizacích rozhodce vybírají.“¹⁸⁶ Konkrétně v ICSID je hlavním problémem úzký okruh osob, které mají na jmenování rozhodců vliv. V případě, že nejsou splněny podmínky jmenování rozhodců dle první věty čl. 38 Washingtonské úmluvy, závisí jmenování členů rozhodčího tribunálu na předsedovi Správní rady. Další osobou, která má co dočinění se zahájením řízení obecně, je generální tajemník, který je volen do svého úřadu Správní radou. O případném vyloučení rozhodce za určitých podmínek rozhoduje předseda Správní rady. Z výše uvedeného nelze přijmout závěr, že by jmenování rozhodců bylo politicky nebo ekonomicky ovlivňováno, nicméně je pravdou, že pravomoc týkající se jmenování rozhodců je vložena do rukou několika osob, což snižuje transparentnost takového procesu.

Zda-li koncepce článku 14 Washingtonské úmluvy ve spojení s mechanismem vyloučení rozhodce postačuje k nápravě jmenování nikoli nezávislého rozhodce, je otázkou. Řešení tohoto problému bude pravděpodobně spočívat ve spojení těchto nástrojů s rozdělením vlivu na jmenování rozhodců mezi více osob či orgánů a zajištěním celkové větší transparentnosti jmenování.

3.2.2. Nestrannost a nezávislost rozhodců v rozhodovací praxi tribunálů dle Rozhodčích pravidel UNCITRAL

Požadavek uvážít nezávislost a nestrannost rozhodce, i potenciálního rozhodce, je implicitně přítomen vždy¹⁸⁷, a to zejména v důsledku možnosti vyzvat rozhodce k tzv. *disclosure*, tedy ke zpřístupnění informací týkajících se veškerých okolností, které by pravděpodobně mohly vyvolat důvodné pochybnosti o jeho nestrannosti

¹⁸⁶ HARTEN, Gus, Van. *Investment Treaty Arbitration and Public Law*. 1. vyd. New York : Oxford University Press Inc., 2007, s. 169, 214 s., ISBN 978-0-19-955214-6.

¹⁸⁷ CARON David D., CAPLAN Lee M., PELLONPÄÄ. *The UNCITRAL Arbitration Rules: A Commentary*. 1. vyd. New York : Oxford University Press Inc., 2006, s 201., ISBN 978-0-19-929759-7.

a nezávislosti v daném případě. Povinnost odhalit o sobě veškeré informace ve smyslu předchozí věty vzniká jednak potenciálnímu rozhodci¹⁸⁸, a to vůči každému, kdo se na něj s výzvou obrátí – tedy vůči straně, která uvažuje o jeho jmenování, případně vůči jmenovacímu orgánu, a jednak rozhodci již ustavenému do funkce, kdykoli po jeho jmenování¹⁸⁹, kdy má tuto povinnost už jen vůči stranám sporu¹⁹⁰ (za předpokladu, že jej vyzvou) a jen pro důvody, o nichž se strany dozvěděly po jeho jmenování. Tyto požadavky se přitom vztahují jak na rozhodce jmenované stranami sporu, tak na rozhodce jmenované jmenovacím orgánem¹⁹¹.

Pro zodpovězení otázky, které informace má o sobě rozhodce, případně potenciální rozhodce zpřístupnit, je důležitým kritériem důvodnost pochybností o nestrannosti a nezávislosti rozhodce, která „*tvoří objektivní standard nestrannosti a nezávislosti*“¹⁹². Rozhodovací praxe shledává důvodnost pochybností například v případě *Vito G. Gallo v. Canada*, kdy rozhodce, který byl jmenován k řešení případu podle části B Severoamerické dohody o volném obchodu/Rozhodčích pravidel UNCITRAL, kde jednou ze stran sporu byla Kanada, paralelně poskytoval poradenské služby Mexiku, které by mohlo být potenciálním účastníkem daného sporu¹⁹³. Už sama možnost vstupu Mexika do řízení, kde by mohlo uplatňovat své zájmy, dle tribunálu postačuje k prokázání důvodnosti pochybností o jeho nezávislosti, proto uložil příslušnému rozhodci, že se musí rozhodnout, zda bude pokračovat jako rozhodce v daném řízení nebo zda bude pokračovat v poskytování služeb Mexiku.¹⁹⁴ Dalším příkladem důvodných pochybností je dle rozhodnutí ve věci *ICS v Argentine*, kde rozhodoval jmenovací orgán o zpřístupnění informací dle článku 9 odst. 1 Rozhodčích pravidel UNCITRAL, předloženém rozhodcem jmenovaným návrhovatelem. V tomto vyjádření rozhodce uvedl, že dvě skutečnosti, které by dle jeho názoru mohly vyvolat důvodné pochybnosti o jeho nestrannosti a nezávislosti: (i) jeho advokátní společnost

¹⁸⁸ Čl. 9 Rozhodčích pravidel UNCITRAL.

¹⁸⁹ Čl. 10 Rozhodčích pravidel UNCITRAL.

¹⁹⁰ CARON David D., CAPLAN Lee M., PELLONPÄÄ. *The UNCITRAL Arbitration Rules: A Commentary*. 1. vyd. New York : Oxford University Press Inc., 2006, s 200., ISBN 978-0-19-929759-7.

¹⁹¹ CARON David D., CAPLAN Lee M., PELLONPÄÄ. *The UNCITRAL Arbitration Rules: A Commentary*. 1. vyd. New York : Oxford University Press Inc., 2006, s 211., ISBN 978-0-19-929759-7.

¹⁹² Tamtéž, s. 210.

¹⁹³ Čl. 1128 North American Free Trade Agreement. Podepsaná 17. prosince 1993. Platná od 1. ledna 1994. Dostupná z WWW: <http://www.nafta-sec-alena.org/en/view.aspx?x=343&mtpiID=ALL>

¹⁹⁴ Odst. 28 – 36 NAFTA/UNCITRAL Investor-State Claim, Nález, Decision on the Challenge to Mr. J. Christopher Thomas, QC in a NAFTA Arbitration under the UNCITRAL Arbitration Rules, *Vito G. Gallo v Government of Canada*.

v minulosti zastupovala osobu propojenou s navrhovatelem, (ii) jeho advokátní společnost, včetně jeho samého, zastupuje navrhovatele v případě Vivendi Universal v Argentine¹⁹⁵. Na toto vyjádření reagovala Argentina výzvou dle článku 10 odst. 1 Rozhodčích pravidel UNCITRAL. Pro učinění závěru o existenci důvodné pochybnosti o nezávislosti a nestrannosti tohoto rozhodce postačil jmenovacímu orgánu vztah rozhodce k jinému případu vedenému proti Argentině ad (ii), přičemž se k dané věci vyjádřil následovně: „*Rád bych doplnil, že neshledávám žádný důvod pochybovat o osobních úmyslech pana Alexandrova jednat nestranně a nezávisle, nicméně, z důvodů uvedených výše, je rozumné, aby navrhovatel jmenoval jiného rozhodce.*“¹⁹⁶ Jako důvodnou neuznal tribunál ve věci *National Grid v Argentine* žádost o vyloučení rozhodce, jehož nestrannost byla ve výzvě zpochybňována pro jeho výrok při řízení, z něhož dle Argentiny plynula jeho předpojatost ohledně výsledku řízení. Rozhodčí tribunál však rozhodl na základě vysvětlení předloženého daným rozhodcem. Toto vysvětlení vzal rozhodčí tribunál za postačující a žádost o vyloučení rozhodce zamítl.¹⁹⁷

Otázkou je, zda tento mechanismus zajistí, že bude případná závislost rozhodců na investorech, kteří je jmenovali, jak vytykáno výše, tímto mechanismem odhalena. Ačkoli, jak uvádí komentářová literatura k Rozhodčím pravidlům UNCITRAL¹⁹⁸, otázka nezávislosti rozhodce je dána vnějšími faktory, kdežto otázka nestrannosti rozhodce je dána jeho vnitřním postojem, přičemž mezi nimi není dána přesná hranice, nelze tyto dva koncepty od sebe oddělit. Zjistit, do jaké míry je nestrannost a nezávislost rozhodce ovlivněna vnějšími faktory, a posoudit jeho vnitřní motivy je velmi složité. Je však také třeba poznamenat, že výkon funkce rozhodce mezinárodního rozhodčího soudu je prestižní záležitostí, která předpokládá vysoké kvality osoby tuto funkci vykonávající, a to jak odborné, tak morální. Uvedené příklady rozhodovací praxe nasvědčují, že mechanismus zavedený rozhodčími pravidly UNCITRAL podněcuje strany sporu k vyjádření jejich pochybností v tomto ohledu.

¹⁹⁵ ICSID Case No. ARB/03/19, *Nález, Aguas Argentinas, S.A., Suez, Sociedad General de Aguas de Barcelona, S.A. and Vivendi Universal, S.A. v The Argentine Republic.*

¹⁹⁶ UNCITRAL Investor-State Claim, *Decision on the Challenge to Arbitrator, ICS Inspection and Control Services Limited (United Kingdom) v Republic of Argentina.*

¹⁹⁷ Srov. Odst. 88 – 104 LCIA Case No. UN 7949, *Nález, Decision on the Challenge, National Grid plc v Argentine Republic.*

¹⁹⁸ CARON David D., CAPLAN Lee M., PELLONPÄÄ. *The UNCITRAL Arbitration Rules: A Commentary.* 1. vyd. New York : Oxford University Press Inc., 2006, s 215, ISBN 978-0-19-929759-7.

3.2.3. Dílčí závěr

Nezávislost a nestrannost rozhodců při řešení mezinárodních sporů z investic je jedním ze základních předpokladů řádného procesu. V současnosti nejvíce kritizovaným problémem je otázka transparentnosti jmenovacího procesu rozhodců. Stávající systém institucionálních rozhodčích soudů napomáhá k vytváření stavu, kdy jsou jednotliví rozhodci opakovaně jmenováni jako členové rozhodčích tribunálů v řízení, jejichž účastníky jsou investoři či státy, o nichž už dříve rozhodoval. Oba srovnávané modely řízení mají mechanismy určené k tomu, aby byla v průběhu celého procesu zajištěna nestrannost a nezávislost rozhodců, a aby se jí strany sporu mohly domáhat.

3.3. Nejednotnost rozhodovací praxe rozhodčích tribunálů

Různorodost výsledků rozhodování rozhodčích tribunálů ve věcech, jejichž skutkové i právní okolnosti jsou si podobné, je dána zejména povahou mezinárodního rozhodčího řízení jako takovou. Dle odborné literatury je v tomto případě jedním z hlavních problémů rozhodování rozdílný výklad totožného ustanovení jedné bilaterální dohody o ochraně investic různými rozhodčími tribunály v rámci řešení investičních sporů s odlišnými subjekty.

Je zřejmé, že s ohledem na rozdílnost jednotlivých případů docházejí rozhodčí tribunály k rozdílným závěrům, přihlížejí okolnostem daného případu. Jsou však v investičních sporech instituty, jako *umbrella clause* nebo doložka nejvyšších výhod, které, ač jsou v dohodách o ochraně investic upravovány velmi podobně, docházejí ohledně nich jednotlivé rozhodčí tribunály k odlišným závěrům. Rozhodovací praxe pak vykazuje rozdíly v základním přístupu k těmto institutům. Rozhodovací praxe rozhodčích tribunálů potom není konzistentní, a tudíž je nepředvídatelná.

S výše uvedeným souvisí otázka precedentu, případně zásady *stare decisis*, v řešení investičních sporů. Ačkoli v řešení investičních sporů precedent formálně neexistuje, hovoří se o jeho faktické existenci: „*Precedent v investičních sporech nesmí být pokládán na roveň precedentu v common law. Precedent existující v souvislosti s investičními spory vyplývá pouze z jeho přesvědčivosti a z toho, že na něj odkazují*

tribunály jako na pomocné, spíše než na autoritativní rozhodnutí.“¹⁹⁹ O reálné existenci precedentu, svědčí i skutečnost, že rozhodčí tribunály se často obracejí na rozhodnutí vydaná jejich předchůdci, jak bude rozvedeno níže.

3.3.1. Nejednotnost rozhodovací praxe ICSID

Zpráva o světových investicích 2012 hovoří o protiřečících si výkladech klíčových ustanovení dohod o ochraně investic tribunály, které rozhodují *ad hoc*, přičemž odlišnost rozhodování vede k nejistotě o jejich významu. Nenapadá z tohoto hlediska tedy tribunály rozhodující v rámci institucionálního rozhodčího řízení, jako je rozhodčí řízení před ICSID. S ohledem na rozdílnost procesů řízení před ICSID a řízení *ad hoc* podle Rozhodčích pravidel UNCITRAL, by se mohlo zdát, že rozhodovací praxe ICSID nevykazuje tak významné odlišnosti mezi jednotlivými rozhodnutími zejména z důvodu existence přezkumného a zrušovacího řízení, které by mohlo rozhodování sjednocovat, navzdory tomu, že precedent v mezinárodním rozhodčím řízení o investičních sporech neexistuje. Ani Washingtonská úmluva neobsahuje ustanovení, které by zavazovalo rozhodce brát v úvahu nebo při svém rozhodování přihlížet k předchozím rozhodnutím rozhodčích tribunálů. Zpráva o světových investicích 2012 kritizuje rovněž nedostatečnost zrušovacího řízení ICSID nebo mechanismů přezkumu národními soudy k opravě podstatných chyb tribunálů prvního stupně.²⁰⁰ Nutno podotknout, že ani řádné fungování těchto mechanismů by nemělo vliv na jednotnější rozhodování rozhodčích tribunálů v „prvním stupni“, jelikož tyto mechanismy i zrušovací řízení ICSID se vztahuje pouze na otázky procesního charakteru, a nikoli na rozhodování o meritu věci. Byly-li by mezi důvody pro přezkum rozhodčího nálezu zařazeny i důvody nesprávného skutkového posouzení a nesprávného právního posouzení daného případu, je pravděpodobné, že by mohlo dojít k postupnému sjednocování rozhodovací praxe tribunálů v rámci řízení před ICSID.

¹⁹⁹ D'AGOSTINO, Justin; MAXWELL, Iain; McCLURE, Mike; WILKIE, Deborah. *A Discussion on the Use of Precedents in International Investment Arbitration and its Consequences*. Vytvořeno pro ECT Conference [online]. 2011, [cit. 2013-01-01]. Dostupný z WWW: <<http://sccinstitute.com/?id=&newsid=41332>>.

²⁰⁰ UNCTAD. *World Investment Report 2012 : Towards a New Generation of Investment Policies* [online]. Switzerland: United Nations, 2012 [cit. 2011-01-11]. Dostupný z WWW: <<http://www.unctad-docs.org/files/UNCTAD-WIR2012-Full-en.pdf>>. ISBN 978-92-1-112843-7.

Jak bylo naznačeno výše, rozhodovací praxe někdy vykazuje rozdíly v přístupu k některým institutům souvisejícím s ochranou investic. Jde například o tzv. *umbrella clause*, tedy ujednání dohody o ochraně investic²⁰¹, zavazující smluvní stát předložit k řešení sporu před rozhodčím tribunálem nároky investora druhého smluvního státu, jež vyplývají z porušení jakýchkoli závazků státu souvisejících s investicí. Například z rozhodnutí tribunálů ve věci *SGS v Philippines*, *Salini v. Morocco* nebo *Noble Ventures, Inc. v Romania*²⁰² vyplývá, že již pouhá skutečnost, že je ustanovení dohody o ochraně investic *umbrella clause*, opravňuje investora jakékoli porušení jakýchkoli závazků, pokud spadají pod rámec příslušné dohody, předložit k řešení rozhodčímu soudu. Odlišně však na výklad *umbrella clause* pohlížel tribunál ve věci *SGS v Pakistan*, který odmítl nahlížet ustanovení příslušné dohody jako *umbrella clause*, neboť dle jeho názoru „nemá za cíl stanovit, že investorem tvrzená porušení smlouvy uzavřené se státem v souvislosti s dohodou (míněno dohodou o ochraně investic) jsou automaticky „povýšena“ na úroveň porušení mezinárodního smluvního práva“.²⁰³ Není ovšem bez zajímavosti, že rozhodčí tribunál ve věci *Noble Ventures, Inc. v Romania* při svém rozhodování vycházel ze všech tří ostatních výše zmíněných rozhodčích nálezů, přičemž se přiklonil k postoji zaujímanému tribunály v případech *SGS v Philippines* a *Salini v. Morocco*.

Také ve druhé kapitole této práce bylo možné pozorovat, jak se v rozhodovací praxi ICSID vytváří rozhodnutí přebírající argumentaci obsaženou v odůvodněných nálezech dříve ustanovených rozhodčích tribunálů, tedy že v rozhodovací praxi ICSID lze mnohdy hovořit o jakémisi „precedentu“. Typickým příkladem je rozhodnutí ve věci *Salini v Morocco*²⁰⁴, jehož argumentací ohledně prokázání jurisdikce, nazývanou později *Salini test*, se později inspirovaly tribunály v nesčetném množství případů. I

²⁰¹ Česká republika měla *umbrella clause* zakotvenou například v Dohodě mezi Českou republikou a Státem Kuvajt o podpoře a ochraně investic, a to až do její změny Protokolem podepsaným dne 31. října 2010. Viz. Česká republika. Sdělení Ministerstva zahraničních věcí č. 42 ze dne 7. března 1997, Dohoda mezi Českou republikou a Státem Kuvajt o podpoře a ochraně investic. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 1997, částka 12, s. 312. Dostupný z WWW: http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=42/1997&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy.

²⁰² Odst. 113 – 114 ICSID Case No. ARB/02/6, Rozhodnutí o jurisdikci, *SGS Société Générale de Surveillance S.A. v Republic of the Philippines*, nebo odst. 46-47 ICSID Case No. ARB/01/11, Nález, *Noble Ventures, Inc. v Romania*, nebo ICSID Case No. ARB/00/4 – Rozhodnutí o jurisdikci, *Salini v Morocco*.

²⁰³ ICSID Case No. ARB/01/11, Nález, *SGS Société Générale de Surveillance S.A. v Islamic Republic of Pakistan*.

²⁰⁴ Odst. 52 ICSID Case No. ARB/00/4 – Rozhodnutí o jurisdikci, *Salini v Morocco*.

když existují rozhodčí nálezy, které se od použití *Salini* testu pro účely určení pravomoci tribunálu odvracejí, lze uzavřít, že jde spíše o změny v důsledku vývoje rozhodovací praxe, než o diametrálně odlišná rozhodnutí²⁰⁵.

S ohledem na výše uvedené lze uzavřít, že rozhodovací praxe ICSID sice není úplně jednotná, jak by tomu bylo v případě, kdyby platila zásada *stare decisis*, nicméně rozhodčí tribunály zpravidla berou dříve vydané rozhodčí nálezy jiných rozhodčích tribunálů při svém vlastním rozhodování v potaz.

3.3.2. Nejednotnost rozhodovací praxe rozhodčích tribunálů *ad hoc* podle Rozhodčích pravidel UNCITRAL

V rozhodovací praxi prozatím asi nejpalčivějším příkladem odlišného závěru rozhodčích tribunálů rozhodujících o téměř totožném sporu jsou rozhodnutí v případech řešených *ad hoc* podle Rozhodčích pravidel UNCITRAL, a to v případě *Lauder v Czech Republic*²⁰⁶ a *CME v Czech Republic*²⁰⁷, dvou paralelních řízení, která se týkala investic investorů do provozování komerční televize Nova v České republice v 90. letech minulého století. Spory se týkaly institutu nestranného a spravedlivého zacházení České republiky s těmito investory, přičemž v obou případech šlo o zacházení Rady České republiky pro rozhlasové a televizní vysílání, jejíž jednání bylo posouzeno jako jednání České republiky. Přesto, že v obou těchto sporech byly tribunály jejich účastníky upozorňovány o existenci dalších *ad hoc* řízení v dané věci, došly k naprosto odlišným závěrům. Velmi zjednodušeně popsáno, stejný zásah Rady České republiky pro rozhlasové a televizní vysílání, spočívající v jejím dopisu a přijetí dalších opatření týkajících se požadavků na úpravu licenčních vztahů mezi Českou nezávislou televizní společností, spol. s r.o. (podnikem vytvořeným k provozování televize Nova na základě požadavků Rady pro rozhlasové a televizní vysílání v roce 1993) a investorem CME (nad níž měl p. Lauder kontrolu²⁰⁸), byl tribunálem ve věci *Lauder v Czech Republic* vyhodnocen jako jednání, která nezaložila porušení povinností z příslušné bilaterální

²⁰⁵ K této problematice více viz kapitola 2.1.5 této práce.

²⁰⁶ UNCITRAL Investor-State Claim, Nález, *Ronald S. Lauder v. The Czech Republic*.

²⁰⁷ UNCITRAL Investor-State Claim - CME Czech Republic, Nález, *CME Czech Republic B.V. (The Netherlands) v The Czech Republic*.

²⁰⁸ Odst. 43 UNCITRAL Investor-State Claim, Nález, *Ronald S. Lauder v. The Czech Republic*.

dohody o ochraně investic odpůrcem²⁰⁹. Ve věci *CME v Czech Republic* pak tribunál došel k závěru, že stejný dopis a navazující opatření porušení příslušné bilaterální dohody o ochraně investic zakládaly, a to dovolává se komentáře UNCITRAL ohledně přičitatelnosti poškození investice.²¹⁰ O to větší význam je těmto odlišným rozhodnutím přikládán, že v případě *CME v Czech Republic*²¹¹ byly odpůrci – České republice přiznány k úhradě náklady řízení a právního zastoupení navrhovatele – CME ve výši přesahující 350 milionů USD, což je jeden z nejvyšších přiznaných nákladů v rozhodovací praxi týkající se investičních sporů vůbec.

Na rozdíl od případů rozhodovací praxe rozhodčích tribunálů ICSID, u řízení rozhodovaných *ad hoc* podle pravidel UNCITRAL dochází k mnohem většímu riziku různorodosti rozhodování. Tento závěr vyplývá už ze samotné povahy věci rozhodování *ad hoc*, a to zejména v souvislosti s nízkou transparentností takových řízení, kdy zveřejnění podléhá pouhé minimum rozhodčích nálezů.²¹² Příklad rozhodovací praxe ve věci *Lauder v Czech Republic* a *CME v Czech Republic* dokazuje, že odlišnost rozhodnutí může být rovněž důsledkem absolutní nezávislosti a nevázanosti rozhodování rozhodčího tribunálu.

I z rozhodčího řízení *ad hoc* podle Rozhodčích pravidel UNCITRAL, však může vzejít rozhodnutí, které má v pozdější rozhodovací praxi povahu „precedentu“, jak je ostatně možné vidět například v případě nálezu ve věci *Methanex v USA*²¹³, jehož argumentace ve věci možnosti připuštění účasti *amici curiae* v rozhodčím řízení o sporu z investic, byla použita prozatím ve všech veřejnosti dostupných rozhodnutích mezinárodních rozhodčích tribunálů zabývajících se touto problematikou.²¹⁴

3.3.3. Dílčí závěr

V současnosti jedním z nejvíce vytýkaných problémů systému řešení investičních sporů prostřednictvím mezinárodního rozhodčího řízení je nejednotnost

²⁰⁹ Odst. 225 tamtéž.

²¹⁰ Podrobněji viz odst. 579 - 585 UNCITRAL Investor-State Claim - CME Czech Republic, Nález, *CME Czech Republic B.V. (The Netherlands) v The Czech Republic*.

²¹¹ Část 10 tamtéž.

²¹² K tomu více viz kapitola 3.1.2 této práce.

²¹³ NAFTA/UNCITRAL Investor-State Claim - Methanex Corporation - Decision of the Tribunal on Petitions from Third Persons to Intervene as >>Amici Curiae<<, Nález, *Methanex Corporation v The United States of America*.

²¹⁴ K tomu více viz kapitola 3.1.2 této práce.

rozhodovací praxe, kdy dochází k velmi rozdílným přístupům jednotlivých rozhodčích tribunálů ke stejným institutům vyskytujícím se v tomto druhu sporů. Tento stav je zapříčiněn jednak skutečností, že v mezinárodním rozhodčím řízení není zakotvena zásada *stare decisis* ani precedent ve smyslu práva *common law*, dále pak tím, že neexistuje „druhostupňové řízení“, které by mohlo přezkoumávat rozhodčí nálezy z hlediska hmotněprávního, a nakonec nedostatkem transparentnosti rozhodčího řízení, jež implikuje nemožnost rozhodčích tribunálů seznámit se s rozhodovací praxí jiných rozhodčích tribunálů.

Jak vyplývá z výše uvedených příkladů, k rozdílnému rozhodování je náchylnější spíše řešení sporu podle Rozhodčích pravidel UNCITRAL, než podle Washingtonské úmluvy, což vyplývá jednak ze skutečnosti, že *ad hoc* řízení jsou méně transparentní, než řízení vedená podle Washingtonské úmluvy, která zajišťuje alespoň minimální úroveň zveřejňování informací o řízeních vedených podle ní, a dále z toho důvodu, že rozhodčí pravidla UNCITRAL jsou primárně určena pro rozhodčí řízení v obchodních sporech, pro která je typická určitá míra důvěrnosti. V tomto ohledu tedy Rozhodčí pravidla UNCITRAL v současné době nevyhovují požadavkům na větší transparentnost řešení investičních sporů a představují tak větší riziko ohledně výsledku sporu. V případě rozhodovací činnosti tribunálů ICSID by bylo možné nastalou situaci „řešit“ zakotvením možnosti přezkumu nebo zrušení rozhodčího nálezu z hlediska hmotněprávního.

V obou porovnávaných řízeních však paralelně dochází k vytváření určité podoby precedentu, kdy se řada rozhodčích tribunálů při svém rozhodování inspiroje již dříve vydanými rozhodčími nálezy v obdobné věci. Tento vývoj však pramení z rozhodovací činnosti jen některých rozhodčích tribunálů, a tudíž nelze předjímat, do jaké míry se může stát určujícím pro rozhodovací praxi rozhodčích tribunálů obecně.

Závěr

Cílem této diplomové práce bylo vystihnout aktuální dění v oblasti řešení mezinárodních investičních sporů s ohledem na stranami investičních sporů nejvíce využívané způsoby jejich řešení. K uvedení do problematiky řešení mezinárodních investičních sporů sloužila analýza jednotlivých prvků mezinárodního investičního sporu ve spojení se stručným pohledem do historického vývoje řešení těchto sporů a vymezení jednotlivých způsobů řešení těchto sporů v současnosti. Z podrobného průzkumu ustanovení bilaterálních dohod o ochraně investic uzavřených Českou republikou v komparaci s ustanoveními bilaterálních dohod o ochraně investic uzavřených Spojenými státy americkými bylo zjištěno, že pro účely řešení sporů mezi investorem jedné smluvní strany a druhou smluvní stranou tyto dohody o ochraně investic odkazují nejčastěji na rozhodčí řízení před ICSID nebo na rozhodčí řízení *ad hoc* podle Rozhodčích pravidel UNCITRAL.

Tato dvě řízení jsou v současnosti nejvíce využívanými nástroji k řešení mezinárodních investičních sporů. Zároveň reprezentují dva odlišné modely řešení mezinárodních sporů z investic, a to v případě ICSID institucionální rozhodčí řízení a v případě řízení podle Rozhodčích pravidel UNCITRAL *ad hoc* řešení sporu. Pro účely porovnání rozhodčího řízení podle Washingtonské úmluvy a na ní navazujících Pravidel pro rozhodčí řízení a Správních a finančních regulací s rozhodčím řízením podle Rozhodčích pravidel UNCITRAL byly vybrány nejdůležitější momenty rozhodovacího procesu, tedy zahájení řízení, vytvoření rozhodčího tribunálu, určení pravomoci rozhodčího tribunálu, určení rozhodného práva hmotného, nákladů řízení a možností přezkumu a výkonu rozhodčích nálezů. Rozdílnost těchto procesů je potom dokreslena příklady z rozhodovací praxe konkrétních rozhodčích tribunálů.

Rozsah této diplomové práce mi bohužel nedovolil zkoumat dílčí aspekty těchto okruhů příliš podrobně, proto se údaje a úvahy obsažené v této části práce zaměřují spíše na popis markantních rozdílů řízení a nevěnují se dané problematice v takové míře detailu, kterou by zasluhovala. Ze stejného důvodu nebyly blíže rozebírány aspekty řízení před podle Dodatkových pravidel ICSID.

Poslední část práce věnuje pozornost aktuálním problémům systému řešení mezinárodních investičních sporů prostřednictvím rozhodčího řízení, a to jak

prostřednictvím institucionálního rozhodčího řízení, tak rozhodčího řízení vedeného *ad hoc*. Obě rozhodčí řízení se potýkají s nedostatky, které jsou příčinou otázek legitimacy a úvah o nutnosti reformy systému řešení mezinárodních sporů z investic. Jedná se zejména o nedostatek transparentnosti řízení, otázku nestrannosti a nezávislosti rozhodců a zejména nezávislosti jejich jmenovacího procesu, o otázku nejednotnosti rozhodování jednotlivých rozhodčích tribunálů, a další otázky.

Rozhodčí řízení vedená podle pravidel UNCITRAL nezajišťují ani omezenou míru transparentnosti, jež je zajištěna v řízení vedených podle Washingtonské úmluvy. Rozhodovací praxe v obou srovnávaných řízeních dovedla přípustnost podání *amici curiae*, což transparentnost řízení významně posiluje a může přispět k odstraňování tohoto nedostatku. Přesto řízení podle Rozhodčích pravidel UNCITRAL vyhovuje současným požadavkům na mezinárodní řešení sporů z investic méně než řízení podle Washingtonské úmluvy.

Otázka nedostatku nezávislosti jmenovacího procesu rozhodců se dotýká více institucionálního řešení mezinárodních investičních sporů, neboť právě v rámci rozhodčích institucí vznikají vztahy závislosti rozhodců na těchto institucích a jejich orgánech, které jsou pověřeny jejich jmenováním. Ani rozhodčí řízení vedená *ad hoc* však nejsou zcela vně tohoto problému, zejména s ohledem na možnost ponechat jmenování rozhodčího tribunálu na jmenovacím orgánu některého z institucionálních rozhodčích soudů. Oba srovnávané způsoby řešení sporů však obsahují mechanismy, které mohou eliminovat riziko, že o sporu bude rozhodovat rozhodce, který nesplňuje kritéria nezávislosti a nestrannosti.

Rozdílnost rozhodovací praxe, spočívající v odlišném přístupu jednotlivých rozhodčích tribunálů ke stejným institutům vyskytujícím se v tomto druhu sporů, je problémem jak rozhodčího řízení podle Washingtonské úmluvy, tak podle Rozhodčích pravidel UNCITRAL. Paralelně k tomuto vývoji se však v rozhodovací praxi jednotlivých rozhodčích tribunálů rozvíjí institut určitého precedentu, kdy se rozhodčí tribunály zpravidla inspiroují argumentací rozhodčích tribunálů, které o dané problematice rozhodly před nimi. Přesto ale rozříšitelnost rozhodování v systému zůstává. S ohledem na nižší míru transparentnosti řízení je riziko nejednotného rozhodování vyšší u řízení podle Rozhodčích pravidel UNCITRAL.

Seznam zkratek

Dodatková pravidla ICSID - Dodatková pravidla pro vedení řízení Sekretariátem Střediska (Additional Facility Rules)

ICC – Mezinárodní obchodní komora (*International Chamber of Commerce*)

ICSID – Mezinárodní středisko pro řešení sporů z investic (International Centre for the Settlement of Investment Disputes)

Newyorská úmluva - Úmluva o uznání a výkonu cizích rozhodčích nálezů

OECD - Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj

OSN – Organizace spojených národů

PCA – Stálý rozhodčí soud (Permanent Court of Arbitration)

Pravidla pro rozhodčí řízení – Rules of Procedure for Arbitration Proceedings

Pravidla pro smírčí řízení - Rules of Procedure for Conciliation Proceedings

Rozhodčí pravidla UNCITRAL – Rozhodčí pravidla Komise Organizace spojených národů pro mezinárodní obchodní právo z roku 1976 (UNCITRAL Arbitration Rules)

Rozhodčí pravidla UNCITRAL 2010 - Rozhodčí pravidla Komise Organizace spojených národů pro mezinárodní obchodní právo z roku 2010

SCC – Stockholmská obchodní komora (*Stockholm Chamber of Commerce*)

Smírčí pravidla UNCITRAL – Smírčí pravidla Komise Organizace spojených národů pro mezinárodní obchodní právo (UNCITRAL Conciliation Rules)

Středisko - Mezinárodní středisko pro řešení sporů z investic (International Centre for the Settlement of Investment Disputes)

UNCITRAL - Komise Organizace spojených národů pro mezinárodní obchodní právo (United Nations Commission on International Trade Law)

UNCTAD – Konference Organizace Spojených Národů o obchodu a rozvoji (United Nations Conference on Trade and Development)

Washingtonská úmluva - Úmluva o řešení sporů z investic mezi státy a občany druhých států

Seznam použité literatury

BĚLOHLÁVEK, Alexander J. *Způsoby řešení sporů v souvislosti s ochranou mezinárodních investic. Právní rozhledy.* 2006, č. 2, s. 55. Dostupný také z WWW: <<http://www.beck-online.cz/legalis/document-view.seam?type=html&documentId=nrptembqgzpxa4s7gjpg5dsl42tk&conversationId=211746#selected-node>>

BĚLOHLÁVEK, Alexander J.; HÓTOVÁ, Renáta. *Znalci v mezinárodním prostředí - v soudním řízení civilním a trestním, v rozhodčím řízení a investičních sporech.* 1. vyd. Praha : C. H. Beck, 2011, 221-256 s., ISBN 978-80-7400-395-0.

BĚLOHLÁVEK, Alexander J; *Ochrana přímých zahraničních investic v Evropské unii.* 1. vyd. Praha : C. H. Beck, 2010, s. 243, ISBN 978-80-7400-345-5.

CARON David D., CAPLAN Lee M., PELLONPÄÄ. *The UNCITRAL Arbitration Rules: A Commentary.* 1. vyd. New York : Oxford University Press Inc., 2006, 131 s., ISBN 978-0-19-929759-7.

D'AGOSTINO, Justin; MAXWELL, Iain; McCLURE, Mike; WILKIE, Deborah. *A Discussion on the Use of Precedents in International Investment Arbitration and its Consequences.* Vytvořeno pro ECT Conference [online]. 2011, [cit. 2013-01-01]. Dostupný z WWW: <<http://sccinstitute.com/?id=&newsid=41332>>.

DOLZER, Rudolf; SCHREUER, Christoph. *Principles of International Investment Law.* 1. vyd. New York : Oxford University Press Inc, 2008, 433 s., ISBN 978-0-19-921175-3

DUGAN, Christopher F.; WALLACE, Don, Jr.; RUBINS, Noah D.; SABAHI, Borzu; *Investor-State Arbitration.* 1. vyd. New York : Oxford University Press, Inc., 2008, 791 s. ISBN 978-0-379-21544-1.

HAPP, Richard; RUBINS, Noah; *Digest of ICSID Awards and Decisions 2003-2007.* 1. vyd. New York : Oxford University Press, Inc., 2009, 370 s., ISBN 978-0-19-955704-2.

HARTEN, Gus, Van. *Investment Treaty Arbitration and Public Law.* 1. vyd. New York : Oxford University Press Inc., 2007, 214 s., ISBN 978-0-19-955214-6.

CHOVANCOVÁ, Katarína. *International Arbitration Of Investment Disputes : Introduction and Basic Characteristics – Mezinárodní arbitráž investičních sporů : Úvod a základná charakteristika.* 1. vyd. Bratislava : EUROKÓDEX, s. r. o., 2009, s. 77, ISBN 978-80-89447-14-5

KARRER, Pierre A.; překlad TRAPL, Vojtěch; *Glosář výrazů a zkratk rozhodčího řízení a ADR.* 1. vyd. Praha : Pražské sdružení Jednoty českých právníků, 2007, 44 s.

KASOLOWSKY, Boris; HARVEY, Caroline. Amici curiae in investment treaty arbitrations: authority and procedural fairness. *SIAR* [online]. 2009, č. 2 [cit. 2012-12-26]. Dostupný z WWW: http://www.sccinstitute.com/filearchive/4/40616/ARTICLE_Amici%20Curiae%20in%20Investment%20Treaty%20Arbitrations_Har%E2%80%A6.pdf >.

McLACHLAN, Campbell; SHORE, Laurence; WEINIGER, Matthew. *International Investment Arbitration : Substantive principles*. 1. vyd. New York : Oxford University Press, 2007, 474 s., ISBN 978-0-19-928664-5.

NEWCOMBE, Andrew; LEMAIRE, Axelle. Should Amici Curiae Participate in Investment Treaty Arbitrations. *Vindobona Journal of International Commercial Law & Arbitration* [online]. 2001, roč. 5, č. 22 [cit. 2012-12-25]. Dostupný z WWW: <http://international.westlaw.com.ezproxy.is.cuni.cz/result/default.wl?rs=WLIN12.10&rltklimit=None&cnt=DOC&spa=intchar-000&cfid=1&cxt=DC&service=Search&method=WIN&tnprpds=TaxNewsFIT&db=WORLD-JLR&ss=CNT&rtl=CLID_QRYRLT61620157112812&tnprpdd=None&rltdb=CLID_DB80199157112812&nn=-1&n=3&query=amicus+curiae+in+investment+arbitration&showhitonly=False&mt=WorldJournals&rti=1&rp=%2fWelcome%2fWorldJournals%2fdefault.wl&mqv=d&scxt=WL&vr=2.0&eq=Welcome%2fWorldJournals&utid=1&tf=-1&historytype=F&fn=top&tc=-1&sv=Split>.

OHEROVÁ, J.; SVOBODA, M.; KALINA, M.; BOČÁNKOVÁ, M.; *Anglicko-český právní slovník*. 3. vyd. Praha : Linde Praha, a.s., 2005, 563 s., ISBN 80-2701-553-2.

PETROCHILLOS, G. *Procedural Law in International Arbitration*. 1. vyd. New York: Oxford University Press, 2004, s. 250, 436 s., ISBN 978-0-19-924948-0.

ROZEHNALOVÁ, Naděžda; *Rozhodčí řízení v mezinárodním a vnitrostátním obchodním styku*. 2. vyd. Praha : ASPI, Wolters Kluwer, 2008, 388 s. ISBN 978-80-7357-324-9.

SCHREUER Christoph H. *The ICSID Convention. A Commentary*. 2. vyd. Cambridge : University Press, 2009, , 1524 s., ISBN 978-0-521-88559-1.

SORNARAJAH, M. *The International Law on Foreign Investment*. 3. vyd. New York: Cambridge University Press, 2010, 525 s., ISBN 978-0-521-76327-1

ŠTURMA, Pavel. *Mezinárodní dohody o ochraně investic a řešení sporů*. 2. vyd. Praha : Linde Praha a. s., 2008, s. 102, ISBN 978-80-7201-709-6

Seznam použitých právních předpisů

Česko. Sdělení federálního Ministerstva zahraničních věcí č. 420 ze dne 8. dubna 1992, o sjednání Úmluvy o řešení sporů z investic mezi státy a občany druhých států, čl. 25. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2001, částka 98, s. 5688. Dostupný také z WWW: <
<http://www.beck-online.cz/legalis/document-view.seam?type=html&documentId=onrf6mjzhez6nbsgawta&conversationId=211999#selected-node>>

Česká republika. Sdělení Ministerstva zahraničních věcí č. 372 ze dne 30. prosince 1999, o sjednání Dohody k Energetické chartě. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 1999, částka 112, s. 7730. Dostupný z WWW: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=372/1999&typeLaw=zakon&what=Cislo zakona smlouvy>

North American Free Trade Agreement. Podepsaná 17. prosince 1993. Platná od 1. ledna 1994. Dostupná z WWW: <http://www.nafta-sec-alena.org/en/view.aspx?x=343&mtpiID=ALL>

Česká republika. Zákon č. 513 ze dne 5. listopadu 1991, obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 1991, částka 98, s. 2474. Dostupný z WWW: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=513/1991&typeLaw=zakon&what=Cislo zakona smlouvy>

Česká republika. Zákon č. 183 ze dne 14. března 2006, o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon), ve znění pozdějších předpisů. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2006, částka 63, s. 2226. Dostupný z WWW: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=183/2006&typeLaw=zakon&what=Cislo zakona smlouvy>

Česká republika. Zákon č. 222 ze dne 14. září 1999, o zajišťování obrany České republiky, ve znění pozdějších předpisů. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 1999, částka 76, s. 3755. Dostupný z WWW: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=222/1999&typeLaw=zakon&what=Cislo zakona smlouvy>

Česká republika. Zákon č. 150 ze dne 21. března 2002, soudní řád správní, § 4. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2002, částka 61, s. 3306. Dostupný z WWW: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=150/2002&typeLaw=zakon&what=Cislo zakona smlouvy>

Česká republika. Sdělení Ministerstva zahraničních věcí č. 187 ze dne 21. března 1993, o sjednání Dohody mezi Spojenými státy americkými a Českou a Slovenskou Federativní Republikou o vzájemné podpoře a ochraně investic. In *Sbírka zákonů,*

Česká republika. 2002, částka 47, s. 950. Dostupný z WWW: http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=150/2002&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy

Česká republika. Vyhláška Ministra zahraničních věcí č. 74 ze dne 6. listopadu 1959, o Úmluvě o uznání a výkonu cizích rozhodčích nálezů. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 1959, částka 35, s. 311. Dostupný z WWW: http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=74/1959&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy

Evropská unie. Evropský parlament. Usnesení Evropského parlamentu ze dne 6. dubna 2011 č. 2010/2203(INI) o budoucí evropské mezinárodní investiční politice. In *Úřední věstník C 296 E*. 02/10/2012, s. 0034 - 0040. Dostupný také z WWW: <<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2012:296:0034:01:CS:HTML>>. ISSN1214-2263.

Česká republika. Sdělení federálního ministerstva zahraničních věcí č. 569 ze dne 14. prosince 1992, Dohody mezi Českou a Slovenskou Federativní Republikou a Nizozemským královstvím o podpoře a vzájemné ochraně investic. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 1992, částka 114, s. 3346. Dostupný z WWW: http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=420/1992&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy

Česká republika. Sdělení Ministerstva zahraničních věcí č. 42 ze dne 7. března 1997, Dohoda mezi Českou republikou a Státem Kuvajt o podpoře a ochraně investic. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 1997, částka 12, s. 312. Dostupný z WWW: http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=42/1997&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy

Česká republika. Sdělení Ministerstva zahraničních věcí č. 183 ze dne 31. srpna 1995, Dohoda mezi Českou republikou a Albánskou republikou o podpoře a ochraně investic. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 1997, částka 49, s. 2292. Dostupný z WWW: http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=183/1995&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy

Česká republika. Sdělení Ministerstva zahraničních věcí č. 49 ze dne 20. května 2011, Protokol mezi Českou republikou a Albánskou republikou o změně dohody mezi Českou republikou a Albánskou republikou o podpoře a ochraně investic. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2011, částka 26, s. 7510. Dostupný z WWW: http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=49/2011&typeLaw=mezinarodni_smlouva&what=Cislo_zakona_smlouvy

Česká republika. Sdělení Ministerstva zahraničních věcí č. 297 ze dne 14. prosince 1998, Dohoda mezi Českou republikou a Argentinskou republikou o podpoře a ochraně investic. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 1998, částka 102, s. 8446. Dostupný z WWW: http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=297/1998&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy

Česká republika. Sdělení Ministerstva zahraničních věcí č. 162 ze dne 3. srpna 1994, Dohoda mezi Českou republikou a Austrálií o vzájemné podpoře a ochraně investic. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 1994, částka 51, s. 1658. Dostupný z WWW: http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=162/1994&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy

Česká republika. Sdělení Ministerstva zahraničních věcí č. 117 ze dne 11. prosince 2009, Dohoda mezi Českou republikou a vládou království Bahrajn o podpoře a ochraně investic. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2009, částka 47, s. 5237. Dostupný z WWW: http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=117/2009%20&typeLaw=mezinarodni_smlouva&what=Cislo_zakona_smlouvy

Česká republika. Sdělení Ministerstva zahraničních věcí č. 213 ze dne 11. září 1998, Dohoda mezi Českou republikou a Běloruskou republikou o podpoře a vzájemné ochraně investic. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 1998, částka 73, s. 7415. Dostupný z WWW: http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=213/1998&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy

Česká republika. Sdělení Ministerstva zahraničních věcí č. 74 ze dne 29. června 2004, Dohoda o podpoře a ochraně investic mezi Českou republikou a Bosnou a Hercegovinou. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2004, částka 31, s. 9326. Dostupný z WWW: http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=74/2004%20&typeLaw=mezinarodni_smlouva&what=Cislo_zakona_smlouvy

Česká republika. Sdělení Ministerstva zahraničních věcí č. 54 ze dne 30. června 2010, Protokol mezi Českou republikou a Bosnou a Hercegovinou o změně Dohody mezi Českou republikou a Bosnou a Hercegovinou o podpoře a ochraně investic. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2010, částka 25, s. 1954. Dostupný z WWW: http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=54/2010&typeLaw=mezinarodni_smlouva&what=Cislo_zakona_smlouvy

Česká republika. Sdělení Ministerstva zahraničních věcí č. 103 ze dne 29. září 2000, Dohoda mezi Českou republikou a Bulharskou republikou o podpoře a vzájemné ochraně investic. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2000, částka 45, s. 1785. Dostupný z WWW: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka->

[zakonu/SearchResult.aspx?q=103/2000%20&typeLaw=mezinarodni_smlouva&what=Cislo_zakona_smlouvy](http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=103/2000%20&typeLaw=mezinarodni_smlouva&what=Cislo_zakona_smlouvy)

Česká republika. Sdělení Ministerstva zahraničních věcí č. 23 ze dne 20. března 2001, Dohoda mezi vládou České republiky a federální vládou Svazové republiky Jugoslávie o vzájemné podpoře a ochraně investic. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2001, částka 8, s. 321. Dostupný z WWW: http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=23/2001&typeLaw=mezinarodni_smlouva&what=Cislo_zakona_smlouvy

Česká republika. Sdělení Ministerstva zahraničních věcí č. 89 ze dne 14. září 2006, Dohoda mezi Českou republikou a Čínskou lidovou republikou o podpoře a ochraně investic. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2006, částka 43, s. 1625. Dostupný z WWW: http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=89/2006&typeLaw=mezinarodni_smlouva&what=Cislo_zakona_smlouvy

Česká republika. Sdělení Ministerstva zahraničních věcí č. 109 ze dne 25. listopadu 2009, Dohody mezi Českou republikou a Dánským královstvím o změnách a ukončení platnosti Dohody mezi Českou a Slovenskou Federativní Republikou a Dánským královstvím o podpoře a vzájemné ochraně investic. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2009, částka 43, s. 4665. Dostupný z WWW: http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=109/2009&typeLaw=mezinarodni_smlouva&what=Cislo_zakona_smlouvy

Česká republika. Sdělení Ministerstva zahraničních věcí č. 128 ze dne 17. června 1994, Dohoda mezi Českou republikou a Egyptskou arabskou republikou o podpoře a vzájemné ochraně investic. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 1994, částka 40, s. 1265. Dostupný z WWW: http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=128/1994%20&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy

Česká republika. Sdělení Ministerstva zahraničních věcí č. 11 ze dne 18. února 2011, Dohoda mezi Českou republikou a Estonskou republikou o podpoře a vzájemné ochraně investic. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2011, částka 6, s. 338. Dostupný z WWW: http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=11/2011%20&typeLaw=mezinarodni_smlouva&what=Cislo_zakona_smlouvy

Česká republika. Sdělení Ministerstva zahraničních věcí č. 141 ze dne 24. května 1996, Dohoda mezi Českou republikou a Filipínskou republikou o podpoře a ochraně investic. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 1996, částka 41, s. 1467. Dostupný z WWW: http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=141/1996%20&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy

Česká republika. Sdělení Ministerstva zahraničních věcí č. 478 ze dne 27. listopadu 1991, Dohoda mezi vládou České a Slovenské Federativní republiky a vládou

Finské republiky o podpoře a ochraně investic. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 1991, částka 92, s. 2289. Dostupný z WWW: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=478/1991&typeLaw=zakon&what=Cislo zakona smlouvy>

Česká republika. Sdělení Ministerstva zahraničních věcí č. 453 ze dne 15. listopadu 1991, Dohoda o vzájemné podpoře a ochraně investic mezi Českou a Slovenskou Federativní Republikou a Francouzskou republikou. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 1991, částka 86, s. 2113. Dostupný z WWW: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=453/1991&typeLaw=zakon&what=Cislo zakona smlouvy>

Česká republika. Sdělení Ministerstva zahraničních věcí č. 454 ze dne 15. listopadu 1991, Dohoda mezi Českou a Slovenskou Federativní republikou a Rakouskou republikou o podpoře a ochraně investic. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 1997, částka 86, s. 2117. Dostupný z WWW: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=453/1991&typeLaw=zakon&what=Cislo zakona smlouvy>

Česká republika. Sdělení Ministerstva zahraničních věcí č. 18 ze dne 23. března 2011, Dohoda mezi Českou republikou a Gruzíí o podpoře a vzájemné ochraně investic. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2011, částka 10, s. 2922. Dostupný z WWW: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=18/2011&typeLaw=mezinarodni smlouva&what=Cislo zakona smlouvy>

Česká republika. Sdělení Ministerstva zahraničních věcí č. 86 ze dne 31. srpna 2005, Dohoda mezi Českou republikou a Guatemalskou republikou o podpoře a vzájemné ochraně investic. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2005, částka 39, s. 5637. Dostupný z WWW: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=86/2005%20&typeLaw=mezinarodni smlouva&what=Cislo zakona smlouvy>

Česká republika. Sdělení Ministerstva zahraničních věcí č. 61 ze dne 24. června 2011, Protokol mezi Českou republikou a Guatemalskou republikou o změně Dohody mezi Českou republikou a Guatemalskou republikou o podpoře a vzájemné ochraně investic., In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2011, částka 33, s. 7702. Dostupný z WWW: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=61/2011&typeLaw=mezinarodni smlouva&what=Cislo zakona smlouvy>

Česká republika. Sdělení Ministerstva zahraničních věcí č. 574 ze dne 16. prosince 1992, Dohoda mezi Československou socialistickou republikou a Hospodářskou unií belgicko-lucemburskou o vzájemné podpoře a ochraně investic. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 1992, částka 115, s. 3439. Dostupný z WWW: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=574/1992%20&typeLaw=zakon&what=Cislo zakona smlouvy>

Česká republika. Sdělení Ministerstva zahraničních věcí č. 41 ze dne 7. března 1997, Dohoda mezi vládou České republiky a vládou Chilské republiky o vzájemné podpoře a ochraně investic. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 1997, částka 12, s. 308. Dostupný z WWW: http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=41/1997&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy

Česká republika. Sdělení Ministerstva zahraničních věcí č. 155 ze dne 10. července 1997, Dohoda mezi Českou republikou a Chorvatskou republikou o podpoře a vzájemné ochraně investic. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 1997, částka 54, s. 2892. Dostupný z WWW: http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=155/1997&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy

Česká republika. Sdělení Ministerstva zahraničních věcí č. 113 ze dne 7. prosince 2009, Dodatkový protokol mezi Českou republikou a Chorvatskou republikou o změně Dohody mezi Českou republikou a Chorvatskou republikou o podpoře a vzájemné ochraně investic. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2009, částka 45, s. 5120. Dostupný z WWW: http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=113/2009&typeLaw=mezinarodni_smlouva&what=Cislo_zakona_smlouvy

Česká republika. Sdělení Ministerstva zahraničních věcí č. 43 ze dne 13. března 1998, Dohoda mezi Českou republikou a Indickou republikou o podpoře a ochraně investic. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 1998, částka 18, s. 4444. Dostupný z WWW: http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=43/1998&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy

Česká republika. Sdělení Ministerstva zahraničních věcí č. 21 ze dne 28. března 2011, Dohody mezi vládou České republiky a vládou Republiky Srbsko o změnách Dohody mezi vládou České republiky a federální vládou Svazové republiky Jugoslávie o vzájemné podpoře a ochraně investic. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2011, částka 12, s. 5056. Dostupný z WWW: http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=20/2011&typeLaw=mezinarodni_smlouva&what=Cislo_zakona_smlouvy

Česká republika. Sdělení Ministerstva zahraničních věcí č. 105 ze dne 8. prosince 2011, Dohoda mezi Českou republikou a Irskem o změnách a ukončení platnosti Dohody mezi Českou republikou a Irskem o podpoře a vzájemné ochraně investic. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2011, částka 55, s. 10231. Dostupný z WWW: http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=105/2011&typeLaw=mezinarodni_smlouva&what=Cislo_zakona_smlouvy

Česká republika. Sdělení Ministerstva zahraničních věcí č. 156 ze dne 31. srpna 1999, Dohoda mezi vládou České republiky a vládou Indonéské republiky o podpoře a ochraně investic. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 1999, částka 52, s. 3041. Dostupný

z WWW: http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=156/1999%20&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy

Česká republika. Sdělení Ministerstva zahraničních věcí č. 73 ze dne 23. dubna 1999, Dohoda mezi Českou republikou a vládou Státu Izrael o podpoře a vzájemné ochraně investic. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 1999, částka 28, s. 2267. Dostupný z WWW: http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=73/1999&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy

Česká republika. Sdělení Ministerstva zahraničních věcí č. 65 ze dne 4. září 2009, Dohoda mezi Českou republikou a Jemenskou republikou o podpoře a vzájemné ochraně investic. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2009, částka 30, s. 3994. Dostupný z WWW: http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=65/2009&typeLaw=mezinarodni_smlouva&what=Cislo_zakona_smlouvy

Česká republika. Sdělení Ministerstva zahraničních věcí č. 294 ze dne 6. prosince 1999, Dohoda mezi Českou republikou a Jihoafrickou republikou o vzájemné podpoře a ochraně investic. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 1999, částka 95, s. 4715. Dostupný z WWW: http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=294/1999%20&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy

Česká republika. Sdělení Ministerstva zahraničních věcí č. 62 ze dne 17. července 2001, Dohoda mezi Českou republikou a Jordánským hášimovským královstvím o podpoře a vzájemné ochraně investic. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2001, částka 25, s. 1265. Dostupný z WWW: http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=62/2001%20&typeLaw=mezinarodni_smlouva&what=Cislo_zakona_smlouvy

Česká republika. Sdělení Ministerstva zahraničních věcí č. 94 ze dne 16. listopadu 2010, Protokolu mezi Českou republikou a Jordánským hášimovským královstvím o změně Dohody mezi Českou republikou a Jordánským hášimovským královstvím o podpoře a vzájemné ochraně investic. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2010, částka 47, s. 3618. Dostupný z WWW: http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=94/2010&typeLaw=mezinarodni_smlouva&what=Cislo_zakona_smlouvy

Česká republika. Sdělení Ministerstva zahraničních věcí č. 104 ze dne 23. října 2009, Dohoda mezi vládou České republiky a vládou Kambodžského království o podpoře a vzájemné ochraně investic. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2009, částka 41, s. 4574. Dostupný z WWW: http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=104/2009&typeLaw=mezinarodni_smlouva&what=Cislo_zakona_smlouvy

Česká republika. Sdělení Ministerstva zahraničních věcí č. 333 ze dne 1. července 1992, Dohoda mezi vládou České a Slovenské Federativní Republiky a vládou Kanady o podpoře a ochraně investic. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 1992, částka 67, s. 1874. Dostupný z WWW: http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=333/1992&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy

Česká republika. Sdělení Ministerstva zahraničních věcí č. 217 ze dne 1. října 1999, Dohoda mezi Českou republikou a Kazašskou republikou o podpoře a vzájemné ochraně investic. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 1999, částka 75, s. 3667. Dostupný z WWW: http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=217/1999&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy

Česká republika. Sdělení Ministerstva zahraničních věcí č. 125 ze dne 14. července 1995, Dohoda mezi vládou České a Slovenské Federativní Republiky a vládou Korejské republiky o podpoře a vzájemné ochraně investic. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 1995, částka 32, s. 1685. Dostupný z WWW: http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=125/1995%20&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy

Česká republika. Sdělení Ministerstva zahraničních věcí č. 2503 ze dne 11. listopadu 1999, Dohoda mezi vládou České republiky a vládou Korejské lidově demokratické republiky o podpoře a vzájemné ochraně investic. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 1999, částka 83, s. 3944. Dostupný z WWW: http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=250/1999&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy

Česká republika. Sdělení Ministerstva zahraničních věcí č. 23 ze dne 20. března 2001, Dohoda mezi vládou České republiky a federální vládou Svazové republiky Jugoslávie o vzájemné podpoře a ochraně investic. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2001, částka 8, s. 322. Dostupný z WWW: http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=23/2001&typeLaw=mezinarodni_smlouva&what=Cislo_zakona_smlouvy

Česká republika. Sdělení Ministerstva zahraničních věcí č. 68 ze dne 3. srpna 2001, Dohoda mezi Českou republikou a Kostarickou republikou o podpoře a vzájemné ochraně investic. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2001, částka 27, s. 1357. Dostupný z WWW: http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=68/2001&typeLaw=mezinarodni_smlouva&what=Cislo_zakona_smlouvy

Česká republika. Sdělení Ministerstva zahraničních věcí č. 115 ze dne 31. října 2002, Dohoda mezi Českou republikou a Kyperskou republikou o podpoře a vzájemné ochraně investic. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2002, částka 51, s. 11073. Dostupný z WWW: http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=115/2002%20&typeLaw=mezinarodni_smlouva&what=Cislo_zakona_smlouvy

Česká republika. Sdělení Ministerstva zahraničních věcí č. 116 ze dne 31. října 2002, Dohoda mezi Českou republikou a Makedonskou republikou o podpoře a vzájemné ochraně investic. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2002, částka 51, s. 11097. Dostupný z WWW: http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=115/2002%20&typeLaw=mezinarodni_smlouva&what=Cislo_za_kona_smlouvy

Česká republika. Sdělení Ministerstva zahraničních věcí č. 106 ze dne 24. října 2001, Dohoda mezi Českou republikou a Libanonskou republikou o podpoře a vzájemné ochraně investic. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2001, částka 48, s. 1983. Dostupný z WWW: http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=106/2001%20&typeLaw=mezinarodni_smlouva&what=Cislo_za_kona_smlouvy

Česká republika. Sdělení Ministerstva zahraničních věcí č. 185 ze dne 31. srpna 1995, Dohoda mezi vládou České republiky a vládou Litevské republiky o podpoře a vzájemné ochraně investic. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 1995, částka 49, s. 2284. Dostupný z WWW: http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=185/1995&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy

Česká republika. Sdělení Ministerstva zahraničních věcí č. 180 ze dne 31. srpna 1995, Dohoda mezi vládou České republiky a vládou Thajského království o podpoře a ochraně investic. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 1995, částka 49, s. 2292. Dostupný z WWW: http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=180/1995&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy

Česká republika. Sdělení Ministerstva zahraničních věcí č. 204 ze dne 25. září 1995, Dohoda mezi vládou České republiky a vládou Lotyšské republiky o podpoře a vzájemné ochraně investic. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 1995, částka 55, s. 2962. Dostupný z WWW: http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=204/1995&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy

Česká republika. Sdělení Ministerstva zahraničních věcí č. 181 ze dne 31. srpna 1995, Dohoda mezi Českou republikou a Peruánskou republikou o podpoře a ochraně investic. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 1997, částka 49, s. 2287. Dostupný z WWW: http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=181/1995&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy

Česká republika. Sdělení Ministerstva zahraničních věcí č. 200 ze dne 1. září 1995, Dohoda mezi Českou republikou a Maďarskou republikou o podpoře a ochraně investic. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 1995, částka 54, s. 2946. Dostupný z WWW: http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=200/1995%20&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy

Česká republika. Sdělení Ministerstva zahraničních věcí č. 296 ze dne 14. prosince 1998, Dohody mezi Českou republikou a Malajsií o podpoře a ochraně investic. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 1998, částka 102, s. 8442. Dostupný z WWW: http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=296/1998%20&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy

Česká republika. Sdělení Ministerstva zahraničních věcí č. 89 ze dne 19. října 2010, Dohoda mezi Českou republikou a Peruánskou republikou o podpoře a ochraně investic. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 1997, částka 42, s. 3499. Dostupný z WWW: http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=89/2010&typeLaw=mezinarodni_smlouva&what=Cislo_zakona_smlouvy

Česká republika. Sdělení Ministerstva zahraničních věcí č. 15 ze dne 4. února 2003, Dohoda mezi Českou republikou a Marockým královstvím o vzájemné podpoře a ochraně investic. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2003, částka 8, s. 354. Dostupný z WWW: http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=15/2003%20&typeLaw=mezinarodni_smlouva&what=Cislo_zakona_smlouvy

Česká republika. Sdělení Ministerstva zahraničních věcí č. 62 ze dne 15. června 2000, Dohoda mezi vládou České republiky a vládou Mauricijské republiky o podpoře a vzájemné ochraně investic. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2000, částka 31, s. 2287. Dostupný z WWW: http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=62/2000&typeLaw=mezinarodni_smlouva&what=Cislo_zakona_smlouvy

Česká republika. Sdělení Ministerstva zahraničních věcí č. 45 ze dne 7. dubna 2004, Dohoda mezi Českou republikou a Spojenými státy mexickými o podpoře a vzájemné ochraně investic. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2004, částka 16, s. 2287. Dostupný z WWW: http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=45/2004%20&typeLaw=mezinarodni_smlouva&what=Cislo_zakona_smlouvy

Česká republika. Sdělení Ministerstva zahraničních věcí č. 128 ze dne 10. listopadu 2000, Dohoda mezi Českou republikou a Moldavskou republikou o podpoře a vzájemné ochraně investic. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2000, částka 52, s. 2287. Dostupný z WWW: http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=128/2000%20&typeLaw=mezinarodni_smlouva&what=Cislo_zakona_smlouvy

Česká republika. Sdělení Ministerstva zahraničních věcí č. 104 ze dne 3. června 1999, Dohoda mezi vládou České republiky a vládou Mongolska o podpoře a vzájemné ochraně investic. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 1999, částka 38, s. 2287. Dostupný z WWW: http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=104/1999%20&typeLaw=mezinarodni_smlouva&what=Cislo_zakona_smlouvy

z WWW: http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=104/1999%20&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy

Česká republika. Sdělení Ministerstva zahraničních věcí č. 573 ze dne 16. prosince 1992, Dohoda mezi Českou a Slovenskou Federativní Republikou a Spolkovou republikou Německo o podpoře a vzájemné ochraně investic. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 1992, částka 115, s. 2287. Dostupný z WWW: http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=573/1992%20&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy

Česká republika. Sdělení Ministerstva zahraničních věcí č. 569 ze dne 14. prosince 1992, Dohoda mezi Českou a Slovenskou Federativní Republikou a Nizozemským královstvím o podpoře a vzájemné ochraně investic. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 1992, částka 114, s. 2287. Dostupný z WWW: http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=569/1992&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy

Česká republika. Sdělení Ministerstva zahraničních věcí č. 530 ze dne 27. listopadu 1992, Dohoda mezi Českou a Slovenskou Federativní Republikou a Královstvím Norska o vzájemné podpoře a ochraně investic. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 1992, částka 107, s. 2287. Dostupný z WWW: http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=530/1992%20&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy

Česká republika. Sdělení Ministerstva zahraničních věcí č. 38 ze dne 9. května 2000, Dohoda mezi Českou republikou a Paraguayskou republikou o podpoře a vzájemné ochraně investic. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2000, částka 21, s. 2287. Dostupný z WWW: http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=38/2000%20&typeLaw=mezinarodni_smlouva&what=Cislo_zakona_smlouvy

Česká republika. Sdělení Ministerstva zahraničních věcí č. 181 ze dne 28. září 2004, Dohoda mezi Českou republikou a Polskou republikou o podpoře a ochraně investic. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2004, částka 58, s. 2287. Dostupný z WWW: http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=181/1994%20&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy

Česká republika. Sdělení Ministerstva zahraničních věcí č. 96 ze dne 12. června 1995, Dohoda mezi vládou České republiky a vládou Portugalské republiky o podpoře a vzájemné ochraně investic. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 1995, částka 22, s. 2287. Dostupný z WWW: http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=96/1995%20&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy

Česká republika. Sdělení Ministerstva zahraničních věcí č. 198 ze dne 27. října 1994, Dohoda mezi vládou České republiky a vládou Rumunska o podpoře a vzájemné ochraně investic. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 1994, částka 61, s. 2287. Dostupný

z WWW: http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=198/1994%20&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy

Česká republika. Sdělení Ministerstva zahraničních věcí č. 26 ze dne 30. července 2009, Protokol mezi vládou České republiky a vládou Rumunska o změně Dohody mezi vládou České republiky a vládou Rumunska o podpoře a vzájemné ochraně investic. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2009, částka 26, s. 2287. Dostupný z WWW: http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=60/2009%20&typeLaw=mezinarodni_smlouva&what=Cislo_zakona_smlouvy

Česká republika. Sdělení Ministerstva zahraničních věcí č. 201 ze dne 1. srpna 1996, Dohoda mezi vládou České republiky a vládou Ruské federace o podpoře a vzájemné ochraně investic. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 1996, částka 59, s. 2287. Dostupný z WWW: http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=201/1996%20&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy

Česká republika. Sdělení Ministerstva zahraničních věcí č. 102 ze dne 19. března 1993, Dohoda mezi vládou České a Slovenské Federativní Republiky a vládou Řecké republiky o podpoře a vzájemné ochraně investic. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 1993, částka 28, s. 2287. Dostupný z WWW: http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=102/1993%20&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy

Česká republika. Sdělení Ministerstva zahraničních věcí č. 34 ze dne 26. dubna 2001, Dohoda mezi Českou republikou a Salvadorskou republikou o podpoře a vzájemné ochraně investic. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2001, částka 12, s. 2287. Dostupný z WWW: http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=34/2001%20&typeLaw=mezinarodni_smlouva&what=Cislo_zakona_smlouvy

Česká republika. Sdělení Ministerstva zahraničních věcí č. 15 ze dne 17. března 2011, Dohoda mezi Českou republikou a Královstvím Saúdské Arábie o podpoře a vzájemné ochraně investic. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2011, částka 8, s. 2287. Dostupný z WWW: http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=15/2011%20&typeLaw=mezinarodni_smlouva&what=Cislo_zakona_smlouvy

Česká republika. Sdělení Ministerstva zahraničních věcí č. 57 ze dne 15. března 1996, Dohoda mezi vládou České republiky a vládou Singapurské republiky o podpoře a ochraně investic. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 1996, částka 16, s. 2287. Dostupný z WWW: http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=57/1996%20&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy

Česká republika. Sdělení Ministerstva zahraničních věcí č. 647 ze dne 31. prosince 1992, Dohoda mezi o vzájemné ochraně a podpoře investic mezi Českou a Slovenskou

Federativní Republikou a Španělským královstvím. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 1992, částka 133, s. 2287. Dostupný z WWW: http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=647/1992%20&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy

Česká republika. Sdělení Ministerstva zahraničních věcí č. 69 ze dne 27. března 1996, Dohoda mezi vládou České republiky a vládou Spojených arabských emirátů o podpoře a ochraně investic. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 1996, částka 21, s. 2287. Dostupný z WWW: http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=69/1996%20&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy

Česká republika. Sdělení Ministerstva zahraničních věcí č. 479 ze dne 27. listopadu 1991, Dohoda mezi Českou a Slovenskou Federativní Republikou a Švédským královstvím o podpoře a vzájemné ochraně investic a Protokolu k ní. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 1991, částka 92, s. 2287. Dostupný z WWW: http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=479/1991&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy

Česká republika. Sdělení Ministerstva zahraničních věcí č. 459 ze dne 8. listopadu 1991, Dohoda mezi Českou a Slovenskou Federativní Republikou a Švýcarskou konfederací o podpoře a vzájemné ochraně investic. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 1991, částka 88, s. 2287. Dostupný z WWW: http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=459/1991%20&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy

Česká republika. Sdělení Ministerstva zahraničních věcí č. 62 ze dne 14. srpna 2009, Dohoda mezi Českou republikou a Sýrskou arabskou republikou o podpoře a vzájemné ochraně investic. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2009, částka 28, s. 2287. Dostupný z WWW: http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=62/2009&typeLaw=mezinarodni_smlouva&what=Cislo_zakona_smlouvy

Česká republika. Sdělení Ministerstva zahraničních věcí č. 48 ze dne 29. února 1996, Dohoda mezi Českou republikou a Peruánskou republikou o podpoře a ochraně investic. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 1996, částka 13, s. 2287. Dostupný z WWW: http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=48/1996%20&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy

Česká republika. Sdělení Ministerstva zahraničních věcí č. 203 ze dne 21. srpna 1998, Dohoda mezi Českou republikou a Tuniskou republikou o podpoře a vzájemné ochraně investic. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 1998, částka 46, s. 2287. Dostupný z WWW: http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=203/1998%20&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy

Česká republika. Sdělení Ministerstva zahraničních věcí č. 187 ze dne 21. srpna 1997, Dohoda mezi Českou a Slovenskou Federativní Republikou a Tureckou republikou o

vzájemné podpoře a ochraně investic In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 1997, částka 67, s. 2287. Dostupný z WWW: http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=187/1997&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy

Česká republika. Sdělení Ministerstva zahraničních věcí č. 23 ze dne 6. února 1996, Dohoda mezi vládou České republiky a vládou Ukrajiny o podpoře a vzájemné ochraně investic. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 1997, částka 7, s. 2287. Dostupný z WWW: http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=23/1996&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy

Česká republika. Sdělení Ministerstva zahraničních věcí č. 10 ze dne 6. února 2001, Dohoda mezi Českou republikou a Uruguayskou východní republikou o podpoře a ochraně investic. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2001, částka 4, s. 2287. Dostupný z WWW: http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=10/2001%20&typeLaw=mezinarodni_smlouva&what=Cislo_zakona_smlouvy

Česká republika. Sdělení Ministerstva zahraničních věcí č. 202 ze dne 21. srpna 1998, Dohoda mezi Českou republikou a Uzbekou republikou o vzájemné podpoře a ochraně investic. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 1998, částka 69, s. 2287. Dostupný z WWW: http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=202/1998%20&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy

Česká republika. Sdělení Ministerstva zahraničních věcí č. 16 ze dne 17. března 2011, Protokol mezi Českou republikou a Uzbekou republikou o změně Dohody mezi Českou republikou a Uzbekou republikou o vzájemné podpoře a ochraně investic In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2011, částka 8, s. 2287. Dostupný z WWW: http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=16/2011%20&typeLaw=mezinarodni_smlouva&what=Cislo_zakona_smlouvy

Česká republika. Sdělení Ministerstva zahraničních věcí č. 646 ze dne 31. prosince 1992, Dohoda mezi vládou České a Slovenské Federativní Republiky a vládou Spojeného království Velké Británie a Severního Irska o podpoře a ochraně investic. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 1992, částka 133, s. 2287. Dostupný z WWW: http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=646/1992%20&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy

Česká republika. Sdělení Ministerstva zahraničních věcí č. 99 ze dne 30. dubna 1998, Dohoda mezi Českou republikou a Venezuelskou republikou o podpoře a vzájemné ochraně investic. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 1998, částka 35, s. 2287. Dostupný z WWW: http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=99/1998&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy

Česká republika. Sdělení Ministerstva zahraničních věcí č. 212 ze dne 11. září 1998, Dohoda mezi vládou České republiky a vládou Vietnamské socialistické republiky o podpoře a vzájemné ochraně investic. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 1998, částka 73, s. 2287. Dostupný z WWW: http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=212/1998%20&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_sm_louvy

Seznam citovaných rozhodnutí

ICSID Case No. ARB/98/5, *Nález, Eudoro Armando Olguín (Claimant) v Republic of Paraguay*

ICSID Case No. ARB/96/1, *Nález, Compañía del Desarrollo de Santa Elena, S.A. (Claimant) v Republic of Costa Rica*

ICSID Case No. ARB/84/4 – Zrušující rozhodnutí, *Maritime International Nominees Establishment ("MINE") v Republic of Guinea*

ICSID Case No. ARB/97/4, *Československá Obchodní Banka A.S. v The Slovak Republic;*

ICSID Case No. ARB/02/1 - *Rozhodnutí o odpovědnosti, LG&E Energy Corp., LG&E Capital Corp., LG&E International, Inc. v Argentine Republic*

ICSID Case No. ARB/01/3, *Enron Creditors Recovery Corporation (formerly Enron Corporation) and Ponderosa Assets L.P. v Argentine Republic;*

ICSID Case No. ARB/01/1 – *zrušující náález Azurix Corp. v Argentine Republic*

ICSID Case No. ARB/03/28 – *Annulment Proceedings, Duke Energy International Peru Investments No. 1, ltd v Republic of Peru*

ICSID Case No. ARB/07/16 – *Nález, Alpha Projektholding GmbH v Ukraine;*

ICSID Case No. ARB/05/12 – *Rozhodnutí o jurisdikci, Noble Energy Inc, MachalaPower Cia Ltda (Claimants) v Republic of Ecuador, Consejo Nacional de Electricidad*

ICSID Case No. ARB/00/4 – *Rozhodnutí o jurisdikci, Salini v Morocco*

ICSID Case No. ARB/06/5 – *Nález, Phoenix Action, Ltd. v The Czech Republic*

ICSID Case No. ARB/07/20 – *Nález, Saba Fakes v Republic of Turkey*

ICSID Case No. ARB/96/3, *Nález, Fedax N.V. v The Republic of Venezuela*

ICSID Case No. ARB/04/13, *Jan de Nul N.V. and Dredging International N.V. v. Arab Republic of Egypt;*

ICSID Case No. ARB/03/9, *Continental Casualty Company v. Argentine Republic;*

ICSID Case No. ARB/03/24, *Plama Consortium Limited v. Bulgaria,*

ICSID Case No. ARB(AF)/07/2, *Europe Cement Investment&Trade S.A. vs. Turecko;*

ICSID Case No. ARB/02/5, *PSEG Global et al. v. Republic of Turkey*;

ICSID Case No. ARB/04/15, *Telenor Mobile Communications A.S. v. Republic of Hungary*;

ICSID Case No. ARB/00/9, *Generation Ukraine, Inc. v. Ukraine*;

ICSID Case No. ARB/03/28, *Duke Energy International Peru Investments No. 1, Ltd. v. Republic of Peru*

ICSID Case No. ARB/09/12, *Nález, Pac Rim Cayman LLC v Republic of El Salvador*

ICSID Case No. ARB/03/19, *Nález, Aguas Argentinas, S.A., Suez, Sociedad General de Aguas de Barcelona, S.A. and Vivendi Universal, S.A. v The Argentine Republic*

ICSID Case No. ARB/03/17, *Decision on Liability, Suez, Sociedad General de Aguas de Barcelona S.A., InterAgua Servicios Integrales del Agua S.A. v Argentine Republic*

ICSID Case No. ARB/05/22 - PROCEDURAL ORDER No. 5, *Biwater Gauff (Tanzania) Ltd. v United Republic of Tanzania*

ICSID Case No. ARB/02/6, *Rozhodnutí o jurisdikci, SGS Société Générale de Surveillance S.A. v Republic of the Philippines, nebo odst. 46-47*

ICSID Case No. ARB/01/11, *Nález, Noble Ventures, Inc. (Claimant) v Romania*

ICSID Case No. ARB/01/11, *Nález, SGS Société Générale de Surveillance S.A. v Islamic Republic of Pakistan*

UNCITRAL Investor-State Claim, *Vito G. Gallo v Government of Canada*

NAFTA/UNCITRAL Investor-State Claim Case No. UNC 39/DK – *Nález, Zeevi Holdings Ltd. v Republic of Bulgaria, The Privatization Agency of Bulgaria*

PCA Case No. AA280, *Romak S.A. (Switzerland) v Republic of Uzbekistan*

NAFTA/UNCITRAL Investor-State Claim - *Saluka investments v. The Czech Republic*; UNCITRAL Investor-State Claim, *Link-Trading Joint Stock Company v. Moldova*,

NAFTA/UNCITRAL Investor-State Claim - UPS - *Decision of the Tribunal on Petitions from Third Persons to Intervene as Amici Curiae, Nález, United Parcel Service of America, Inc v Government of Canada*

UNCITRAL Investor-State Claim - *CME Czech Republic, Nález, CME Czech Republic B.V. (The Netherlands) v The Czech Republic*

UNCITRAL Investor-State Claim, Nález, *Ronald S. Lauder v. The Czech Republic*

Methanex Corporation v The United States of America, NAFTA/UNCITRAL Investor-State Claim - Methanex Corporation - Decision of the Tribunal on Petitions from Third Persons to Intervene as >>Amici Curiae<<, Nález, z , odst.

NAFTA/UNCITRAL Investor-State Claim, Nález, Decision on the Challenge to Mr. J. Christopher Thomas, QC in a NAFTA Arbitration under the UNCITRAL Arbitration Rules, *Vito G. Gallo v Government of Canada*.

LCIA Case No. UN 7949, Nález, Decision on the Challenge, *National Grid plc v Argentine Republic*

Seznam internetových zdrojů

Arbitration Institute of The Stockholm Chamber of Commerce. *Arbitration : SCC Arbitration* [online]. Stockholm 2012 [cit. 2012-09-21] Dostupný z WWW: <http://www.sccinstitute.com/skiljeforfarande-2.aspx>

Arbitration Institute of The Stockholm Chamber of Commerce. *Statistics : SCC Continues to Soar* [online]. 2003-2011 [cit. 2012-09-21] Dostupný z WWW: <http://www.sccinstitute.com/?id=23700>

Arbitration Institute of The Stockholm Chamber of Commerce. *Statistics : SCC Continues to Soar* [online]. 2003-2011 [cit. 2012-09-24] Dostupný z WWW: <http://www.sccinstitute.com/?id=23700>

ICC International Chamber of Commerce. The world business organization. *Dispute Resolution Services : Functions of the ICC International Court of Arbitration* [online]. c2010 [cit. 2012-09-21] Dostupný z WWW: <http://www.iccwbo.org/About-ICC/Organisation/Dispute-Resolution-Services/ICC-International-Court-of-Arbitration/Functions-of-the-ICC-International-Court-of-Arbitration/>

ICC International Chamber of Commerce. The world business organization. *Events : Arbitration with States and States Entities under the ICC Rules* [online]. c2010 [cit. 2012-09-21] Dostupný z WWW: <http://www.iccwbo.org/Training-and-Events/All-events/Events/Arbitration-and-ADR/Arbitration-with-States-and-State-Entities-under-the-ICC-Rules/>

ICSID International Centre for Settlement of Investment Disputes. *Member States* [online]. 2012 [cit. 2012-09-21]. Dostupný z WWW: https://icsid.worldbank.org/ICSID/FrontServlet?requestType=CasesRH&actionVal>ShowHome&pageName=MemberStates_Home

ICSID International Centre for Settlement of Investment Disputes. *ICSID Dispute Settlement Facilities* [online]. 2012 [cit. 2012-09-24]. Dostupný z WWW: https://icsid.worldbank.org/ICSID/FrontServlet?requestType=CasesRH&actionVal=RightFrame&FromPage=Dispute%20Settlement%20Facilities&pageName=Disp_settl_facilities

ICSID International Centre for Settlement of Investment Disputes. *The ICSID Caseload Statistics (Issue 2012-2)* [online]. 2012 [cit. 2012-09-21]. Dostupný z WWW: <https://icsid.worldbank.org/ICSID/FrontServlet?requestType=ICSIDDocRH&actionVal=ShowDocument&CaseLoadStatistics=True&language=English32>

ICSID, 2012, List of Contracting States and other signatories of the Convention, dostupný také na WWW: <https://icsid.worldbank.org/ICSID/FrontServlet?requestType=ICSIDDocRH&actionVal=ContractingStates&ReqFrom=Main>

ICSID International Centre for Settlement of Investment Disputes. *Additional Facility Rules* [online]. 2012 [cit. 2012-04-21]. Dostupný z WWW: <https://icsid.worldbank.org/ICSID/ICSID/AdditionalFacilityRules.jsp>

ICSID International Centre for Settlement of Investment Disputes. *ICSID Convention, Regulations and Rules* [online]. 2012 [cit. 2012-04-21]. Dostupný z WWW: <https://icsid.worldbank.org/ICSID/ICSID/AdditionalFacilityRules.jsp>

LCIA. Arbitration and ADR worldwide. *Ad hoc proceedings : LCIA services in ad hoc proceedings* [online] c2010-2012 [cit. 2012-09-24] Dostupný z WWW: http://www.lcia.org/Dispute_Resolution_Services/LCIA_Services_in_adhoc_proceedings.aspx

Ministry of Foreign Affairs Singapore. Media Centre. *Straits Times: Republic, Well-placed to become global centre for investment arbitration* [online] Singapur, c2012 [cit. 2012-09-23] Dostupný z WWW: http://www.mfa.gov.sg/content/mfa/media_centre/singapore_headlines/2012/201206/news_20120611.html

OECD. International Investment Agreements. Multilateral Investment Agreement. *Draft MAI Negotiating Text* [online]. 1998 [cit. 2012-04-17]. Dostupná z WWW: <http://www1.oecd.org/daf/mai/pdf/ng/ng987r1e.pdf>

OECD. International Investment Agreements. Multilateral Investment Agreement. *Draft MAI Negotiating Text* [online]. 1998 [cit. 2012-09-18]. Dostupná z WWW: <http://www1.oecd.org/daf/mai/pdf/ng/ng987r1e.pdf>

OECD. International Investment Agreements. OECD work on international investment law. *The Protection of Foreign Property : Draft Convention and Recolusion of the Council* [online]. 1967 [cit. 2012-04-17]. Dostupná z WWW: <http://www.oecd.org/dataoecd/35/4/39286571.pdf>

OECD. *Working Papers on International Investment : Transparency and Third Party Participation in Investor-State Dispute Settlement Procedures* [online]. : United Nations, 2005 [cit. 2012-12-25]. Dostupný z WWW: <http://www.oecd.org/investment/internationalinvestmentagreements/34786913.pdf>.

PCA, Permanent Court of Arbitration. Cour Permanente d'Arbitrage. *About Us* [online]. c2009 [cit. 2012-09-21] Dostupný z WWW: http://www.pca-cpa.org/showpage.asp?pag_id=1027

SIAC Singapore International Arbitration Centre. Chan Leng Sun. *The Arbitration Laws of Singapore* [online]. Singapur, Listopa 2009 [cit. 2012-09-23] Dostupný z WWW: http://www.siac.org.sg/index.php?option=com_content&view=article&id=192:the-arbitration-laws-of-singapore&catid=56:articles&Itemid=171

SIAC Singapore International Arbitration Centre. *Welcome to SIAC* [online]. Singapur, c2012 [cit. 2012-09-21] Dostupný z WWW: <http://www.siac.org.sg/>

The Cairo Regional Centre for International Commercial Arbitration. An International Organization operating in Egypt since 1979. *History* [online]. Egypt, c2007 [cit. 2012-09-23] Dostupný z WWW: <http://www.crcica.org.eg/history.html>

U.S. Department of State. Diplomacy in Action. *Bilateral Investment Treaties and Related Agreements : 2012 U.S. Model BIT Text* [online]. 2012 [cit. 2012-09-26] Dostupný z WWW: <http://www.state.gov/documents/organization/188371.pdf>

U.S. Department of State. Diplomacy in Action. *Bilateral Investment Treaties* [online]. 2012 [cit. 2012-09] Dostupný z WWW: <http://www.state.gov/e/eb/ifa/bit/117402.htm>

UNCITRAL. International Commercial Arbitration & Conciliation. 1976 – *UNCITRAL Arbitration Rules* [online]. UNCITRAL, c2012 [cit. 2012-04 – 2012 -12]. Dostupný z WWW: http://www.uncitral.org/uncitral/uncitral_texts/arbitration.html

UNCITRAL. International Commercial Arbitration & Conciliation. 1980 – *UNCITRAL Conciliation Rules* [online]. UNCITRAL, c2012 [cit. 2012-04 – 2012 -12]. Dostupný z WWW: http://www.uncitral.org/uncitral/uncitral_texts/arbitration.html

UNCTAD. *World Investment Report 2012 : Towards a New Generation of Investment Policies* [online]. Switzerland: United Nations, 2012 [cit. 2013-01-01]. Dostupný z WWW: <http://www.unctad-docs.org/files/UNCTAD-WIR2012-Full-en.pdf>. ISBN 978-92-1-112843-7

UNCTADSTAT, 2012, *Inward and outward foreign direct investment flows*, annual, 1970-2011, dostupný také na WWW: <http://unctadstat.unctad.org/ReportFolders/reportFolders.aspx>

WESTLAW INTERNATIONAL : International Law [online]. :Thomson Reuters. 2013 [cit. 2012-03 – 2013-01] Dostupný z WWW: <http://international.westlaw.com.ezproxy.is.cuni.cz/welcome/InternationalLaw/default.wl?rs=UKIS1.0&utid=26&vr=2.0&rp=%2fwelcome%2fInternationalLaw%2fdefault.wl&sp=intchar-000&fn=top&mt=InternationalLaw&sv=Split>

Řešení investičních sporů z pohledu rozhodovací praxe mezinárodních rozhodčích soudů

Účelem této diplomové práce je analýza aktuálních problémů mezinárodního řešení investičních sporů. V rámci této studie bych ráda zdůraznila rozdíly mezi institucionálním investičním rozhodčím řízením a investičním rozhodčím řízením *ad hoc*, přičemž pozornost bude věnována rozhodčímu řízení před ICSID podle Úmluvy o řešení investičních sporů mezi státy a občany jiných států a na ni navazujících Pravidel pro rozhodčí řízení, a *ad hoc* rozhodčímu řízení podle Rozhodčích pravidel UNCITRAL z roku 1976, jakožto dvěma nejvíce využívaným způsobům řešení mezinárodních sporů z investic. Veškeré své závěry budou podpořeny relevantní rozhodovací praxí konkrétních rozhodčích soudů nebo odbornou literaturou.

Tato diplomová práce sestává ze třech kapitol. První kapitola je kapitolou úvodní. Obsahuje jednoduchou analýzu pojmu mezinárodní investiční spor. Následuje stručný popis historie řešení mezinárodních investičních sporů a způsobů řešení mezinárodních investičních sporů. Závěry této kapitoly jsou založeny na srovnání ustanovení bilaterálních dohod o ochraně investic uzavřených Českou republikou a Spojenými státy americkými.

Druhá kapitola se věnuje dvěma rozhodčím řízením - rozhodčímu řízení před ICSID podle Úmluvy o řešení investičních sporů mezi státy a občany jiných států a na ni navazujících Pravidel pro rozhodčí řízení, a *ad hoc* rozhodčímu řízení podle Rozhodčích pravidel UNCITRAL z roku 1976.

Třetí kapitola se týká aktuálních otázek týkajících se procesu, které jsou v systému řešení mezinárodních investičních sporů považovány za nejvíce problémové, tedy nedostatku transparentnosti řízení, nejednotnosti rozhodčích nálezů vydaných v rozhodčím řízení a otázky nezávislosti rozhodců.

Resolving investment disputes from the perspective of case-law of international arbitration courts

The purpose of my thesis is to analyse actual questions of international investment dispute resolution. In this research I would like to stress the differences between the institutional investment arbitration and the *ad hoc* investment arbitration while focusing on the ICSID Arbitration according to The Convention on the Settlement of Investment Disputes between States and Nationals of Other States followed by the Rules of Procedure for Arbitration proceedings and on the ad hoc arbitration according to the 1976 - UNCITRAL Arbitration Rules, as these two proceedings represent the most common modes of international investment dispute resolution. All my findings are going to be supported by relevant case-law of individual arbitration courts or by specialized publications.

The thesis consists of three chapters. Chapter One is introductory. It contains a simple analysis of what an international investment dispute means. This introduction is followed by a brief description of the history of international investment dispute resolution and of the modes of an international investment dispute resolution. The findings of this chapter are based on the comparison of provisions of the bilateral investment treaties concluded by The Czech Republic and by The United States of America.

Chapter Two examines the two arbitration procedures - Arbitration according to The Convention on the Settlement of Investment Disputes between States and Nationals of Other States followed by the Rules of Procedure for Arbitration proceedings and on the ad hoc arbitration according to the 1976 - UNCITRAL Arbitration Rules.

Chapter Three concerns on actual procedural tasks, which are considered to be the most problematic to the international investment dispute resolution system, the lack of transparency of arbitration proceedings, the lack of consistency of awards delivered in the arbitration proceedings and the lack of independence of the arbitrators.

Klíčová slova – Key words

Investiční rozhodčí řízení - Investment arbitration

Řešení sporů - Dispute resolution

Vypořádání - Settlement